

**Sprawozdanie z działalności
Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A. w 2016 roku
obejmujące sprawozdanie Zarządu z działalności
Raiffeisen Bank Polska S.A.**

**Zarząd Banku przedstawia Sprawozdanie z działalności
Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A. w 2016 roku
obejmujące sprawozdanie Zarządu z działalności**

Raiffeisen Bank Polska S.A.

Piotr Czarnecki

imię i nazwisko

Prezes Zarządu

stanowisko/funkcja

.....

Maciej Bardan

imię i nazwisko

Pierwszy Wiceprezes Zarządu

stanowisko/funkcja

.....

Jan Czeremcha

imię i nazwisko

Wiceprezes Zarządu

stanowisko/funkcja

.....

Witold Broniszewski

imię i nazwisko

Członek Zarządu

stanowisko/funkcja

.....

Łukasz Januszewski

imię i nazwisko

Członek Zarządu

stanowisko/funkcja

.....

Piotr Konieczny

imię i nazwisko

Członek Zarządu

stanowisko/funkcja

.....

podpis

Warszawa, 6 marca 2017 r.

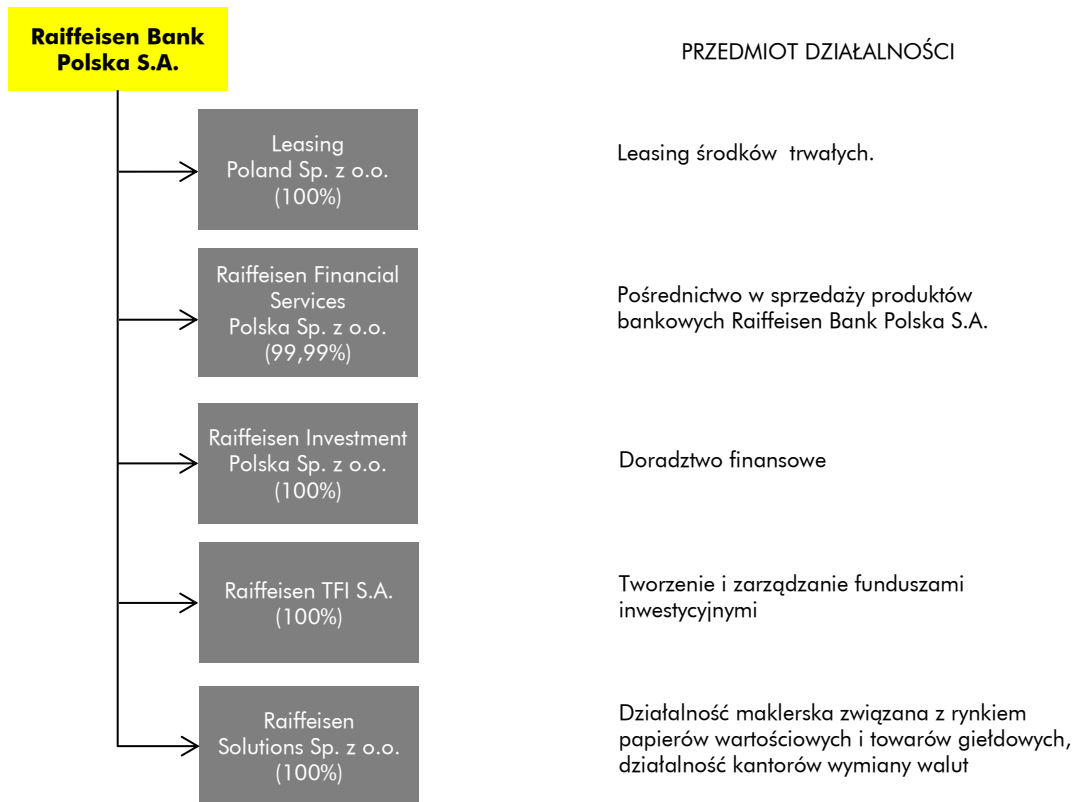
Spis treści

1.	INFORMACJE OGÓLNE.....	5
2.	OTOCZENIE MAKROEKONOMICZNE W 2016 R.	6
2.1.	Wzrost gospodarczy.....	6
2.2.	Rynek pracy.....	7
2.3.	Inflacja.....	7
2.4.	Finanse publiczne i rynek dłużnych papierów skarbowych.....	8
2.5.	Kurs walutowy.....	9
2.6.	Polityka pieniężna.....	10
2.7.	Sektor bankowy.....	11
2.8.	Rynek kapitałowy.....	13
3.	NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA I OSIĄGNIĘCIA W BANKU I GRUPIE RAIFFEISEN BANK POLSKA S.A. W 2016 R.	14
4.	SYTUACJA FINANSOWA GRUPY RAIFFEISEN BANK POLSKA S.A. W 2016 R.	17
4.1.	Rachunek zysków i strat.....	17
4.1.1.	Wynik z tytułu odsetek.....	19
4.1.2.	Przychody nieodsetkowe.....	20
4.1.3.	Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe.....	20
4.1.4.	Ogólne koszty administracyjne.....	21
4.2.	Wyniki segmentów.....	22
4.3.	Sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	26
4.3.1.	Aktywa.....	26
4.3.2.	Zobowiązania i kapitały.....	27
4.4.	Podstawowe wskaźniki finansowe.....	28
5.	SYTUACJA FINANSOWA RAIFFEISEN BANK POLSKA S.A. W 2016 R.	29
5.1.	Rachunek zysków i strat.....	29
5.2.	Wyniki segmentów.....	30
5.3.	Sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	32
5.3.1.	Aktywa.....	32
5.3.2.	Zobowiązania i kapitały.....	33
5.4.	Podstawowe wskaźniki finansowe.....	34
6.	DZIAŁALNOŚĆ RAIFFEISEN BANK POLSKA S.A. W 2016 R.	35
6.1.	Bankowość Detaliczna.....	35
6.1.1.	Produkty depozytowe.....	35
6.1.2.	Karty debetowe i kredytowe.....	37
6.1.3.	Produkty kredytowe.....	37
6.1.4.	Produkty ubezpieczeniowe.....	38
6.1.5.	Produkty inwestycyjne.....	38
6.1.6.	Dom Maklerski.....	39
6.1.7.	Bankowość prywatna Friedrich Wilhelm Raiffeisen.....	39
6.1.8.	Mikroprzedsiębiorstwa.....	40
6.2.	Bankowość Korporacyjna.....	41
6.2.1.	Wzrost bazy klientów.....	42
6.2.2.	Działalność kredytowa.....	43
6.2.3.	Obsługa i finansowanie transakcji handlowych.....	44
6.2.4.	Faktoring.....	44
6.2.5.	Bankowość transakcyjna.....	45
6.2.6.	Bankowość skarbowa i depozyty.....	46
6.2.7.	Bankowość inwestycyjna.....	47
6.3.	Instytucje Finansowe i Rynki Kapitałowe.....	47
6.4.	Nagrody.....	48
7.	DZIAŁALNOŚĆ RAIFFEISEN SOLUTIONS SP. Z O. O. W 2016 R.	48
8.	DZIAŁALNOŚĆ RAIFFEISEN TFI S.A. W 2016 R.	48
9.	ROZWÓJ ORGANIZACJI I INFRASTRUKTURY GRUPY RAIFFEISEN BANK POLSKA S.A. W 2016 R.	49

9.1.	IT i Operacje Banku	49
9.2.	Rozwój elektronicznych kanałów obsługi w Banku	50
9.3.	Sieć oddziałów bankowych	51
9.4.	Zarządzanie kadrami	51
9.4.1.	Stan zatrudnienia	51
9.4.2.	Polityka wynagrodzeń i świadczeń w Banku	52
9.4.3.	Szkolenia i rozwój	53
9.4.4.	Polityka personalna	54
10.	SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ BIZNESU (CSR) W GRUPIE RAIFFEISEN BANK POLSKA S.A.	54
11.	ZARZĄDZANIE GŁÓWNYMI RODZAJAMI RYZYKA	55
11.1.	Zarządzanie ryzykiem kredytowym	55
11.1.1.	Jakość portfela kredytowego	56
11.1.2.	Portfel kredytów zabezpieczonych hipotecznie denominowanych w CHF	57
11.2.	Adekwatność kapitałowa	58
11.3.	Ryzyko płynności	60
11.4.	Ryzyko rynkowe	60
11.5.	Ryzyko operacyjne	61
11.6.	Zarządzanie ryzykiem braku zgodności (compliance)	62
12.	ZDARZENIA PO DACIE SPRAWOZDAWCZEJ	63
13.	PERSPEKTYWY ROZWOJU GRUPY RAIFFEISEN BANK POLSKA S.A.	63
13.1.	Czynniki makroekonomiczne mogące mieć wpływ na wyniki Grupy	63
13.2.	Perspektywy rozwoju Grupy	64
13.2.1.	Perspektywy rozwoju segmentu Bankowości Detalicznej	64
13.2.2.	Perspektywy rozwoju segmentu Bankowości Korporacyjnej	64
13.2.3.	Perspektywy rozwoju segmentu Instytucji Finansowych i Rynków Kapitałowych	65
13.3.	Zaangażowanie akcjonariusza Banku	65
14.	ŁAD KORPORACYJNY W RAIFFEISEN BANK POLSKA S.A.	66
14.1.	Zasady oraz zakres stosowania ładu korporacyjnego	66
14.2.	Statut Banku	67
14.3.	Akcjonariat i Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy	67
14.4.	Rada Nadzorcza	68
14.5.	Zarząd Banku	71
14.6.	Zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem w ramach systemu zarządzania ryzykiem	72
14.7.	Zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem w ramach systemu kontroli wewnętrznej	73
14.8.	Zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem w ramach systemu zgodności	74
14.9.	Zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem w ramach zarządzania kapitałem	74
14.10.	Podmiot uprawniony do badania sprawozdania finansowego	75
15.	OŚWIADCZENIA ZARZĄDU RAIFFEISEN BANK POLSKA S.A.	75
15.1.	Prawdziwość i rzetelność prezentowanych sprawozdań	75
15.2.	Wybór podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	75

1. Informacje ogólne

Grupa Kapitałowa Raiffeisen Bank Polska S.A. („Grupa”, „Grupa Kapitałowa”) obejmuje jednostkę dominującą – Raiffeisen Bank Polska S.A. („Bank”, „Raiffeisen Polbank”, „Raiffeisen Bank Polska”) oraz jednostki zależne. W 2016 r. Grupa prowadziła działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Skład Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A. na dzień 31 grudnia 2016 r. prezentuje poniższy schemat:

W okresie objętym niniejszym Sprawozdaniem z działalności Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A. wystąpiła jedna zmiana w strukturze Grupy – w dniu 31 marca 2016 r. Bank sprzedał 100% akcji posiadanych w spółce Raiffeisen-Leasing Polska S.A. („RLPL”) na rzecz Raiffeisen Bank International AG („RBI”). Od tego dnia Bank utracił kontrolę nad spółką Raiffeisen-Leasing Polska S.A. oraz należącymi do Grupy Raiffeisen-Leasing Polska S.A. spółkami: Raiffeisen Insurance Agency Sp. z o.o., Raiffeisen-Leasing Service Sp. z o.o., Raiffeisen-Leasing Real Estate Sp. z o.o. oraz spółką celową ROOF Poland Leasing 2014 DAC.

Zakres działalności, który został zbyty w wyniku powyżej opisanej transakcji, stanowił odrębną, ważną linię działalności Grupy, dlatego też został zaklasyfikowany do działalności zaniechanej. W związku z wydzieleniem działalności zaniechanej Grupa dokonała przekształcenia skonsolidowanego rachunku zysków i strat za 2015 r., tak aby odzwierciedlić działalność kontynuowaną i zaniechaną w prezentowanych danych porównawczych. W przypadku, gdy działalność jest zaklasyfikowana jako zaniechana, dane porównawcze do rachunku zysków i strat są przekształcane tak, jakby zaprezentować działalność zaniechaną od początku okresu porównawczego. Szczegóły dotyczące zmiany zasad prezentacji sprawozdań finansowych zostały zaprezentowane w nocie 3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r., a szczegóły dotyczące wyodrębnienia działalności zaniechanej zostały zaprezentowane w nocie 13 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. Dane finansowe i komentarze dotyczące analizy finansowej Grupy zawarte w szczególności w rozdziałach 3 i 4 niniejszego Sprawozdania z działalności Grupy odnoszą się do działalności kontynuowanej Grupy, o ile nie wskazano inaczej.

2. Otoczenie makroekonomiczne w 2016 r.

2.1. Wzrost gospodarczy

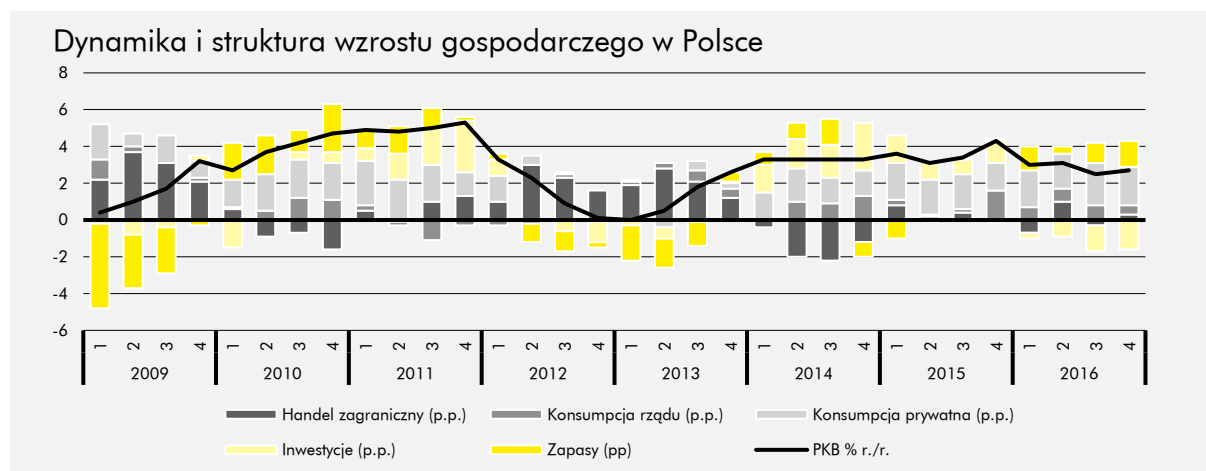
Rok 2016 upłynął pod znakiem pogorszenia koniunktury. Dane o wzroście gospodarczym w pierwszych trzech kwartałach oraz dostępne miesięczne wskaźniki makroekonomiczne za IV kwartał 2016 r. pozwalały już wcześniej oczekiwać, że tempo wzrostu gospodarczego w minionym roku spadło poniżej 3,0% r./r. Ostatecznie, wg Głównego Urzędu Statystycznego („GUS”) wzrost wyniósł 2,8% r./r. wobec 3,9% r./r. odnotowanych rok wcześniej i aż 4,6% r./r. w ostatnim kwartale 2015 r. Warto podkreślić, że jeszcze pod koniec 2015 r. mediana prognoz wzrostu Produktu Krajowego Brutto („PKB”) na 2016 r. była blisko 3,5%.

Główną przyczyną tak dużego rozczarowania był nadspodziewanie głęboki spadek inwestycji, który w całym roku sięgnął 5,5%, podczas gdy pod koniec 2015 r. dominowały opinie o niewielkim wzroście tej kategorii. Destrukcyjną rolę odegrało tu wyhamowanie napływu środków unijnych, które szczególnie uderzyło w inwestycje publiczne. Warto podkreślić, że średnie miesięczne saldo rachunku kapitałowego, reprezentujące m.in. napływ funduszy unijnych, wyniosło po dziesięciu miesiącach 2016 r. zaledwie około 247 mln euro wobec aż 974 mln euro w analogicznym okresie 2015 r. Dopiero ostatnie dwa miesiące ub.r. przyniosły wzrost tej kategorii do poziomów w ostatnich lat.

Kolejnym problemem, na jaki napotkała krajowa gospodarka było zmniejszenie wkładu eksportu, które wystąpiło pomimo korzystnych zmian na kursie walutowym. Dane GUS wskazują, że kontrybucja handlu zagranicznego spadła w 2016 r. do poziomów bliskich zera wobec 0,63 p.p. wypracowanych w 2015 r. Przyczyną zmniejszenia wkładu handlu zagranicznego było niewielkie spowolnienie wzrostu gospodarczego w strefie euro, będącej głównym partnerem handlowym Polski oraz stopniowy wzrost cen ropy naftowej. Relatywna siła importu względem eksportu mogła też częściowo wynikać z aktywnej polityki społecznej państwa, gdyż część nowych składników dochodu została przeznaczona na towary zagraniczne.

W tej sytuacji głównym składnikiem wzrostu gospodarczego stała się konsumpcja prywatna, której dynamika w całym 2016 r. wyniosła 3,6% wobec 3,2% rok wcześniej. Ważnym czynnikiem odpowiedzialnym za poprawę w tej kategorii jest z pewnością wprowadzony przez rząd program 500+ zwiększający dochód rozporządzalny gospodarstw domowych. Co ważne pomoc ta trafia w większości do mniej zamożnych rodzin, których krańcowa skłonność do konsumpcji z dodatkowego dochodu jest średnio wyższa niż w gospodarstwach domowych o wysokich dochodach.

Zdecydowanie najważniejszą przyczyną wzrostu po stronie konsumpcji była jednak poprawa nastrojów konsumenckich. Średni poziom wskaźnika bieżącej ufności konsumenckiej publikowany przez GUS wyniósł bowiem -5,17 w 2016 r. wobec -10,91 rok wcześniej. Tak wyraźna poprawa nie mogła raczej wynikać wyłącznie z polityki prorodzinnej rządu, lecz była efektem ogólnej poprawy sytuacji na rynku pracy, tj. wzrostu realnych wynagrodzeń i poziomu zatrudnienia.

Źródło: GUS.

2.2. Rynek pracy

Rok 2016 r. przyniósł bardzo wyraźne ograniczenie stopy bezrobocia rejestrowanego, która spadła w tym okresie o 1,4 p.p. do poziomu 8,3% co jest wartością zbliżoną do historycznych minimów. Patrząc na prognozy dotyczące stopy bezrobocia z okresu końca 2015 r. można zauważyć, że zaobserwowany na przestrzeni minionego roku spadek tej kategorii był o blisko 0,4 p.p. większy niż zakładano.

Dostępne za pierwsze trzy kwartały 2016 r. dane GUS o zatrudnieniu wskazują, że wśród branż przemysłowych najsilniejszy wzrost popytu na pracę wystąpił w przetwórstwie (3,9% r./r.), natomiast największy spadek zanotowało górnictwo (-6,0% r./r.). W grupie branż usługowych najwyższy wzrost zatrudnienia (7,0% r./r.) zanotowały natomiast firmy z branży informacji i komunikacji. Ogółem w omawianym okresie w całej gospodarce przybyło blisko 230 tys. etatów, co stanowi wzrost o 2,7% r./r.

Rosnący w skali całej gospodarki popyt na pracę, który wspierał redukcję bezrobocia, nie przełożył się jednak na istotne nasilenie presji płacowej i wzrost dynamiki wynagrodzeń. Na koniec grudnia 2016 r. przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw wynosiło 4,6 tys. zł i było o 2,7% wyższe niż rok wcześniej. Za niską dynamikę wynagrodzeń odpowiadała w dużej mierze deflacja, która jak dotąd zmniejszała oczekiwania płacowe pracowników. Dodatkowo, na skutek pogorszenia koniunktury przedsiębiorstwa z pewnością starały się ograniczać koszty, w tym wynagrodzenia pracowników.

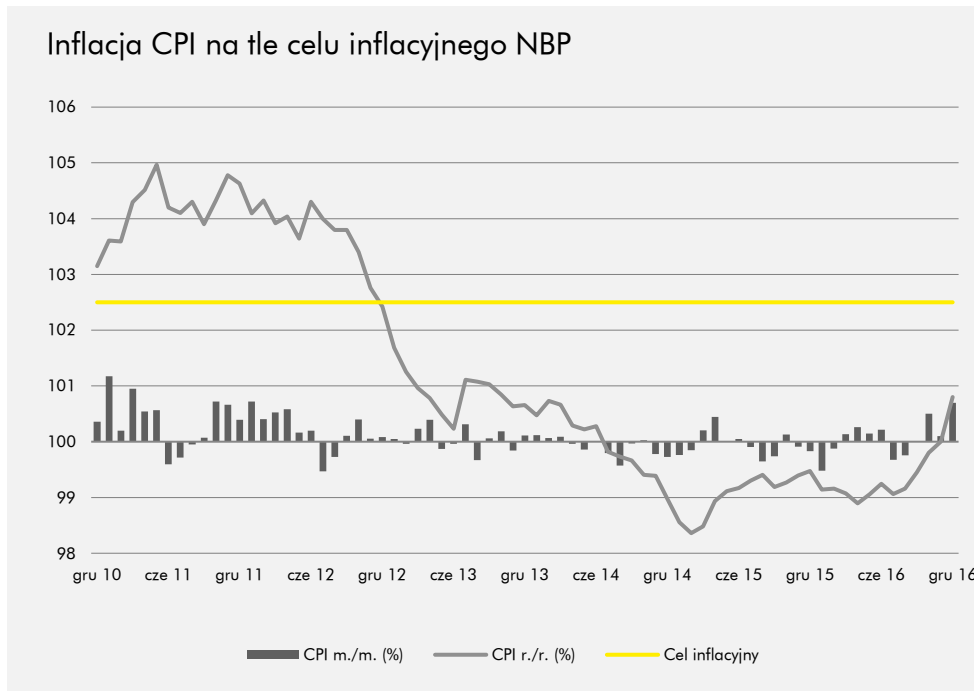

Źródło: GUS.

2.3. Inflacja

Utrzymujące się od II połowy 2014 r. zjawisko deflacji kontynuowane było również przez większość 2016 r. Najgłębszy spadek cen, o 1,1% r./r. wystąpił w kwietniu natomiast wraz z początkiem drugiej połowy roku skala deflacji ulegała stopniowemu zmniejszeniu. W listopadzie udział dóbr i usług wchodzących do koszyka inflacyjnego z ujemnym znakiem spadł do poniżej 40% z blisko 50% w sierpniu, a wskaźnik CPI (*Consumer Price Index* - wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych) uległ ograniczeniu do 0,0%. Na koniec 2016 r. odnotowano natomiast pierwszy od 28 miesięcy dodatni wskaźnik inflacji na poziomie 0,8% r./r. Głównym motorem napędzającym wzrost inflacji są obecnie ceny żywności, a także rosnące ceny paliw, co pozwala oczekiwać przyspieszenia wzrostu cen także w roku 2017. Ograniczenie deflacji w cenach konsumenckich ogółem przełożyło się również, aczkolwiek w mniejszym stopniu, na wzrost inflacji bazowej. Inflacja po wyłączeniu cen żywności oraz energii wzrosła z poziomu -0,4% r./r. w lipcu do 0,0% r./r. w grudniu.

Do dodatnich poziomów powrócił również pod koniec II półrocza wskaźnik cen produkcji sprzedanej przemysłu. Do wzrostu tego wskaźnika przyczyniły się przede wszystkim rosnące ceny w sektorze przetwórstwa oraz górnictwie i wydobywaniu. Na obserwowane wyższe wpływać mają obecnie przede wszystkim wyższe ceny surowców.

Źródło: GUS i Narodowy Bank Polski („NBP”).

2.4. Finanse publiczne i rynek dłużnych papierów skarbowych

W styczniu 2016 r. agencja ratingowa S&P obniżyła rating Polski do poziomu BBB+ z A- oraz zadecydowała o obniżeniu jego perspektywy ze stabilnej do negatywnej. Na początku grudnia 2016 r. agencja utrzymała swoją ocenę ratingu (BBB+), jednak podniosła perspektywę do stabilnej, wskazując m.in. na zmniejszenie obaw o niezależność kluczowych instytucji, w tym NBP oraz na dobrą kondycję finansów publicznych. Pomimo poprawy perspektywy ratingu, ocena kredytowa Polski przez S&P pozostaje najniższa spośród trzech najważniejszych agencji ratingowych.

W maju 2016 r. agencja ratingowa Moody's, w ramach aktualizacji oceny ratingowej Polski, utrzymała ocenę wiarygodności na niezmienionym poziomie (A2), jednocześnie obniżając jej perspektywę do negatywnej. Jako kluczowe czynniki prowadzące do obniżenia ratingu wskazano ryzyko pogorszenia się sytuacji fiskalnej w obliczu wzrostu wydatków, planowanego obniżenia wieku emerytalnego oraz pogorszenia klimatu inwestycyjnego. Ocena ta została przez Moody's utrzymana także we wrześniu 2016 r. oraz w styczniu 2017 r., pomimo wprowadzenia przez rząd zmian w systemie emerytalnym. W całym 2016 r. oraz na początku 2017 r. zmiany ratingu Polski nie dokonał też Fitch, który ponadto utrzymał stabilną perspektywę ratingu.

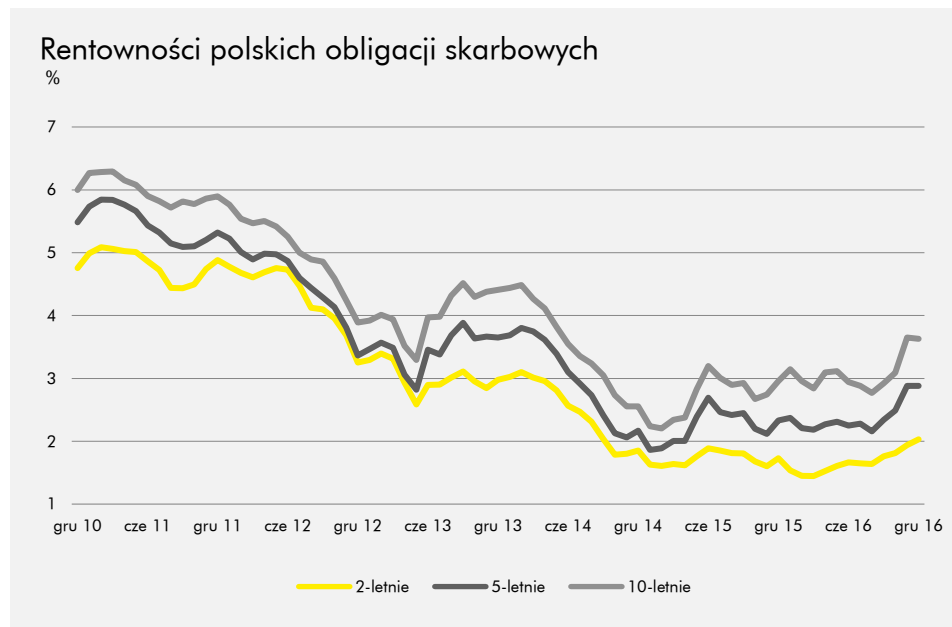
Główną przyczyną utrzymania ocen kredytowych Polski w ostatnich miesiącach jest stabilna sytuacja finansów publicznych. Wykonanie dochodów budżetu państwa po listopadzie 2016 r. wyniosło 294,5 mld zł, co stanowiło 93,8% planu na cały rok. Osiągnięte wpływy były w tym czasie o 11,6% wyższe niż w analogicznym okresie 2015 r. oraz o 2,2% wyższe niż przewidywał plan na miniony rok. Wraz z informacjami o dobrej sytuacji finansowej samorządów pozwala to oczekiwać deficytu sektora finansów publicznych poniżej 2,8% PKB zaplanowanych w ustawie budżetowej.

Problemem finansów publicznych pozostają jednak wpływy z nowych podatków. 1 lutego 2016 r. weszła w życie ustawa wprowadzająca podatek od niektórych instytucji finansowych, obciążająca bankowe aktywa w wysokości 0,0366% miesięcznie. We wstępnych założeniach spodziewano się wpływu do budżetu w wysokości 5,5 mld. Na koniec listopada 2016 r. wykonanie dochodów z tytułu podatku bankowego wynosiło jednak zaledwie 3,2 mld. Rządowi nie udało się też wprowadzić podatku od sklepów wielkopowierzchniowych, z którego planowano pozyskać 2,0 mld zł. Biorąc pod uwagę wysokie koszty niektórych reform wprowadzonych przez rząd, zwiększa to ryzyko dla finansów publicznych na kolejne lata.

W kwietniu 2016 r. rozpoczął się program transferów socjalnych „Rodzina 500+”, przewidujący nieopodatkowane świadczenia w wysokości 500 zł miesięcznie na każde drugie i kolejne dziecko. Do listopada 2016 r. programem objętych zostało 3,8 mln dzieci, a łączny koszt programu na koniec listopada wyniósł 15,1 mld zł. W 2017 r. przewiduje się, że koszt ten wzrośnie do ok. 22 mld zł.

W listopadzie 2016 r. Sejm przyjął prezydencki projekt ustawy zakładający obniżkę wieku emerytalnego do 60 lat dla kobiet oraz 65 lat dla mężczyzn. Zgodnie z projektem ustawa wejdzie w życie w październiku 2017 r., a więc będzie miała ograniczony wpływ na budżet państwa w pierwszym roku obowiązywania. W ciągu pierwszych czterech lat, zgodnie z uzasadnieniem do ustawy, szacowane koszty wyniosą 40 mld zł.

Rok 2016 rozpoczął się silnym wzrostem polskich rentowności na całej krzywej m.in. z uwagi na obniżkę ratingu przez agencję S&P. W kolejnych miesiącach, niekorzystne czynniki lokalne w postaci spekulacji o kolejnych obniżkach ratingu czy planowanej obniżce wieku emerytalnego neutralizowane były przez umocnienie obligacji na rynkach rozwiniętych, co utrzymywało polski rynek obligacji w trendzie bocznym. Druga połowa roku przyniosła jednak wyraźny wzrost rentowności polskich obligacji skarbowych, którego źródłem były przede wszystkim analogiczne ruchy na rynkach bazowych oraz słabnięcie procesów deflacyjnych. Po wyborach prezydenckich w Stanach Zjednoczonych rentowności polskich obligacji osiągnęły najwyższe poziomy od ponad dwóch lat: obligacje dwuletnie – 1,94%, 5-letnie – 2,88%, 10 – letnie – 3,65%.

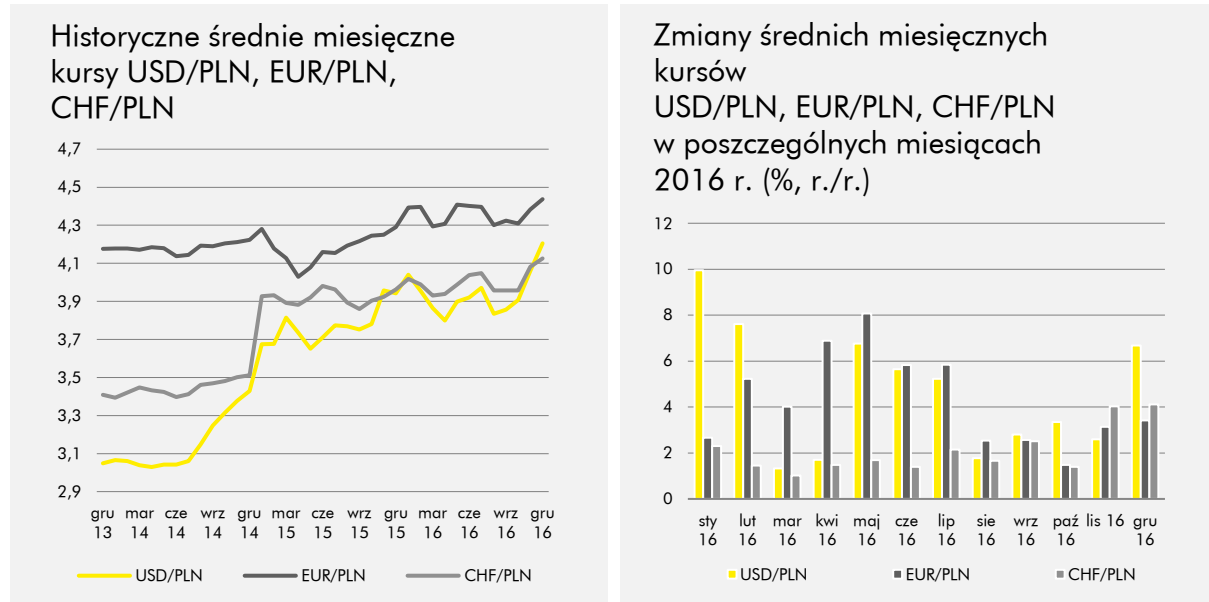
Źródło: Reuters.

2.5. Kurs walutowy

Rok 2016 przyniósł wzrost zmienności złotego. W przypadku kursu EUR/PLN wahania w całym okresie przebiegały wokół poziomu 4,35, natomiast dla USD/PLN były to okolice 3,93. W przypadku obydwu par walutowych okresami silnego osłabienia był początek roku po decyzji S&P o obniżce ratingu oraz ostatnie tygodnie, co z kolei związane było z umocnieniem dolara po wygranej Donalda Trumpa w wyborach prezydenckich w Stanach Zjednoczonych. Względem euro, złoty zdołał jednak w grudniu odrobić sporą część strat, aby zakończyć rok przy poziomie 4,40.

W otoczeniu krajowym w minionym roku na niekorzyść złotego działały w szczególności takie czynniki jak: obawy przed dalszymi obniżkami ratingu oraz spowolnienie gospodarcze związane z wyhamowaniem napływu funduszy unijnych. Po stronie czynników zagranicznych warto natomiast zwrócić uwagę na utrzymujące się przez większość roku oczekiwania na podwyżki stóp procentowych w USA, do których ostatecznie doszło w grudniu 2016 r., a które to kierowały kapitał w kierunku inwestycji dolarowych kosztem walut rynków wschodzących.

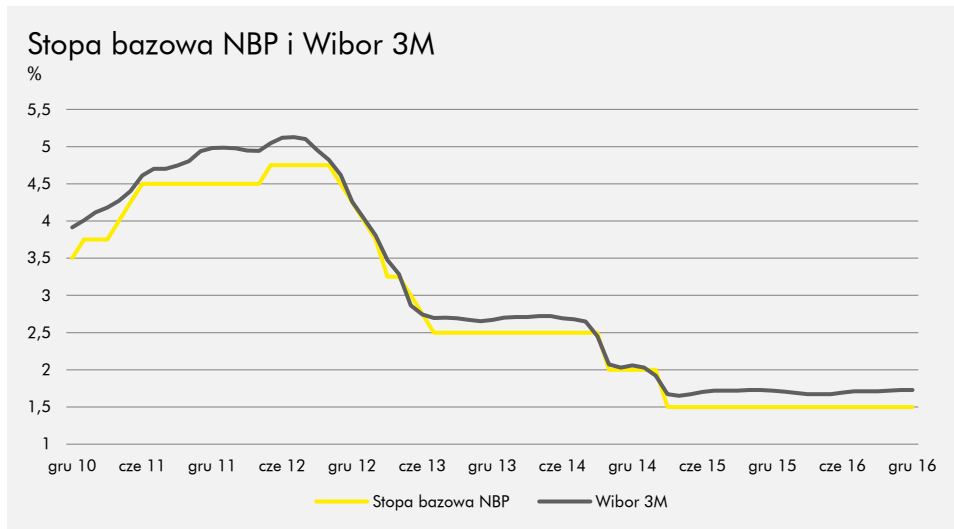
Korzystne dla złotego była natomiast utrzymująca się łagodna polityka pieniężna w strefie euro przy jednoczesnej stabilizacji stóp procentowych w Polsce na relatywnie wysokim poziomie 1,5%. Ponadto trwająca przez większość 2016 r. deflacja zwiększała oczekiwaną realną stopę zwrotu z aktywów denominowanych w złotym. Wsparciem krajowej waluty były również napływające stopniowo informacje o stabilnej sytuacji finansów publicznych, co zmniejszało ryzyko wzrostu deficytu i w konsekwencji obniżek ratingu. Ostatecznie, na przestrzeni całego roku złoty osłabił się wobec euro, dolara i franka szwajcarskiego odpowiednio o 3,4%, 6,7% oraz 4,1%.

Źródło: NBP.

2.6. Polityka pieniężna

Z początkiem 2016 r. wygasły kadencje ośmiu z dziesięciu członków Rady Polityki Pieniężnej („RPP”, „Rada”). W czerwcu w wyniku zakończenia kadencji Marka Belki jako Prezesa Narodowego Banku Polskiego funkcję tę objął Adam Glapiński. Tym samym z poprzedniego składu Rady swoją kadencję kontynuuje obecnie jedynie Jerzy Osiatyński. W październiku 2016 r. ze stanowiska członka Rady Polityki Pieniężnej zrezygnował Marek Chrzanowski, który po złożeniu rezygnacji został powołany na stanowisko przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego („KNF”). W dniu 16 listopada 2016 r. w miejsce Marka Chrzanowskiego Senat powołał prof. Rafała Surę. Przez cały 2016 r., pomimo obaw, że nowa Rada może być przesadnie skłonna do luzowania polityki pieniężnej, stopy procentowe pozostały na niezmiennych poziomach (stopa referencyjna w wysokości 1,50%). Dwie projekcje inflacji mające miejsce w II półroczu, przygotowywane przez Instytut Ekonomiczny nie różniły się istotnie między sobą. Jedyne istotne różnice dotyczyły niewielkiej rewizji w dół prognoz dotyczących wzrostu PKB w 2016 r. W komentarzach napływających z Rady Polityki Pieniężnej podkreślano, że deflacja jest zjawiskiem przede wszystkim importowanym i nie ma negatywnego wpływu na przedsiębiorstwa i decyzje konsumentów. Z tych względów członkowie Rady opowiadali się za prowadzeniem strategii „wait and see” („czekaj i obserwuj”). Podczas konferencji w styczniu 2017 r. Prezes NBP także wskazywał, że zarówno obserwowane dane jak i prognozy na najbliższe kwartały nie dają przestrzeni do podwyżek stóp, sugerując, że nadchodzący rok będzie spokojny pod względem zmian parametrów polityki pieniężnej. Na koniec grudnia 2016 r. mediana prognoz wg Reuters zakładała, że główna stopa procentowa NBP pozostanie bez zmian do końca 2017 r.

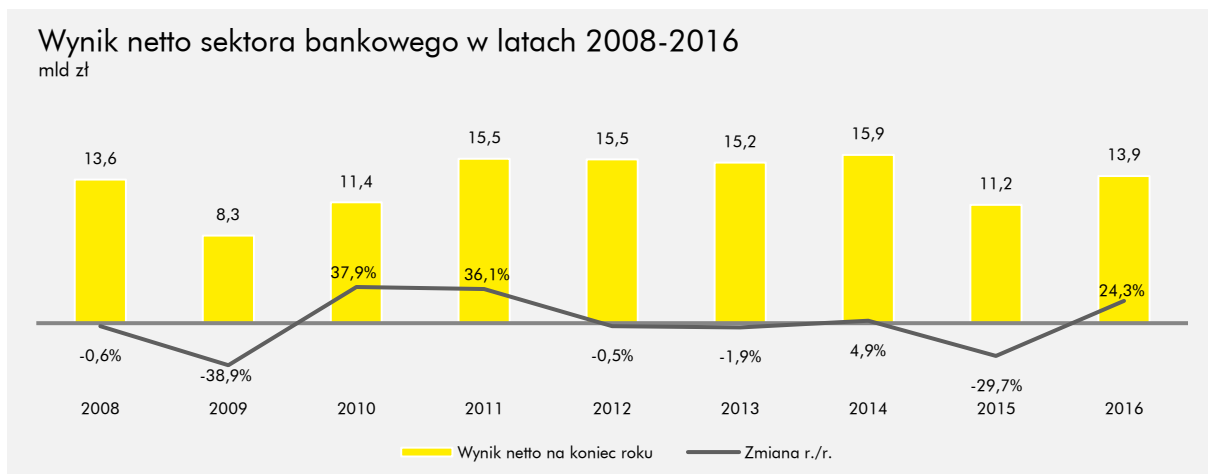
Źródło: NBP i Bloomberg.

2.7. Sektor bankowy

W 2016 r. banki funkcjonowały w wymagającym otoczeniu rynkowym, charakteryzującym się m.in. utrzymującym się niskim poziomem stóp procentowych, obniżeniem tempa wzrostu gospodarczego, spadkiem inwestycji, czy zmianami o charakterze regulacyjnym. Od lutego 2016 r. sektor bankowy jest obciążony podatkiem od niektórych instytucji finansowych. Według szacunków Ministerstwa Finansów do listopada 2016 r. dochody do budżetu z tego tytułu osiągnęły 3,1 mld zł (początkowo budżet zakładał na koniec 2016 r. 5,5 mld zł wpływów). Opodatkowanie sektora miało negatywny wpływ na wyniki banków w analizowanym okresie – według danych Komisji Nadzoru Finansowego dostępnych na koniec 2016 r. koszty ich działalności wzrosły o blisko 2,9% r./r. Z drugiej strony czynnikiem wspierającym wynik sektora w 2016 r. było rozliczenie transakcji sprzedaży udziałów w VISA Europe Limited na rzecz Visa Inc., z której szacuje się dodatkowy dochód dla banków w łącznej wysokości ok. 2,5 mld zł.

Zysk netto sektora bankowego według danych KNF na koniec 2016 r. wzrósł o 24,3% r./r. i wyniósł 13,9 mld zł. Na jego poziom w analizowanym okresie wpływ miały następujące pozycje:

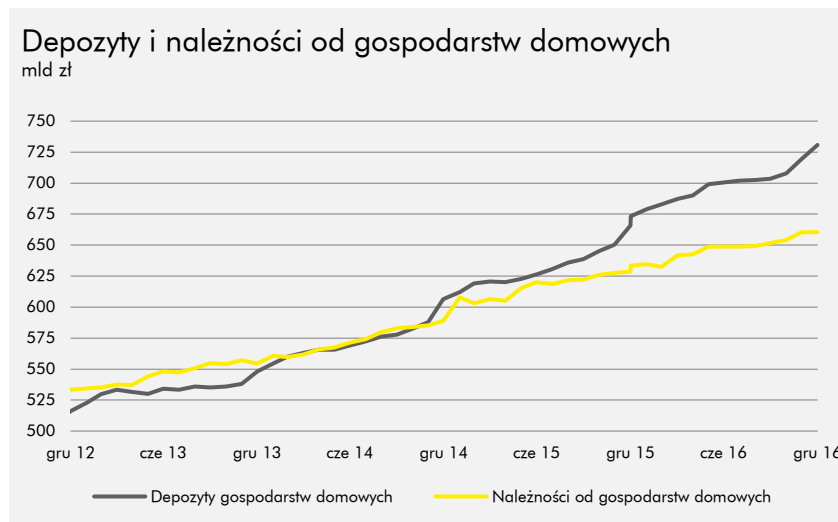
- Wynik z tytułu odsetek wyniósł 38,1 mld zł i był o 7,6% wyższy niż w 2015 r.;
- Wynik z działalności bankowej wyniósł 59,3 mld zł i zanotował wzrost o 6,1% r./r.;
- Koszty działalności banków wyniosły 31,5 mld zł i wzrosły o 2,9% r./r. (m.in. w rezultacie obowiązującego podatku bankowego);
- Poziom utworzonych przez banki odpisów wyniósł 7,3 mld zł i był o 14,1% niższy niż na koniec ubiegłego roku.

Źródło: KNF.

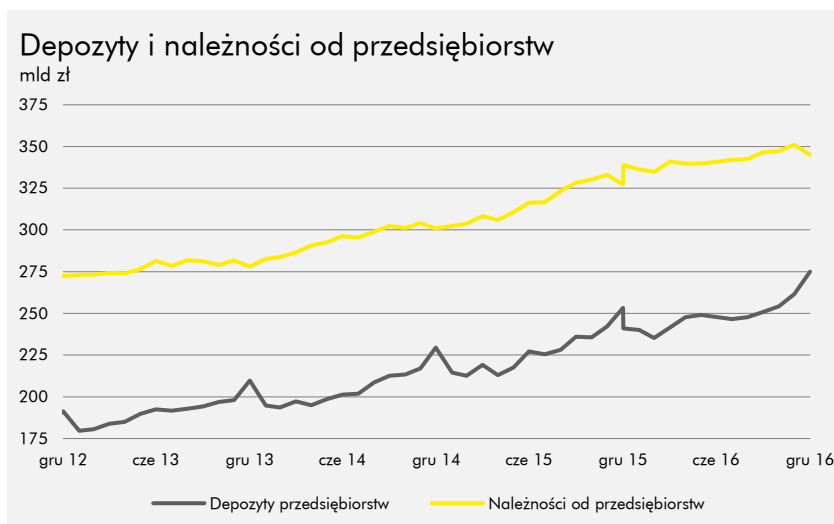
Podstawowe kategorie bilansu sektora bankowego na koniec 2016 r. kształtowały się następująco:

- Depozyty gospodarstw domowych osiągnęły wartość 730,8 mld zł, tj. były wyższe o 9,8% (+65,0 mld zł) wobec stanu na koniec 2015 r. Niskie stopy procentowe nie wpływają zatem negatywnie na skłonność do deponowania środków w bankach, a ciągła poprawa sytuacji na rynku pracy, wzrost wynagrodzeń oraz niska inflacja wraz ze wsparciem rządowego programu „Rodzina 500+” pozytywnie ją wspierają;
- Saldo należności od gospodarstw domowych osiągnęło wartość 660,4 mld zł, co oznacza wzrost o 5,1% r./r. (+31,9 mld zł). Kredyty mieszkaniowe, stanowiące 60,6% całości należności od gospodarstw domowych, wzrosły o 5,0% r./r., osiągając na koniec 2016 r. wartość 400,3 mld zł. Wartość kredytów mieszkaniowych w złotych wzrosła w tym okresie o 10,6% r./r., osiągając 234,4 mld zł, podczas gdy w przypadku wolumenu kredytów w walucie obcej spadła o 2,0% r./r. do 165,9 mld zł ze względu na sukcesywne spłaty oraz obowiązywanie Rekomendacji S Komisji Nadzoru Finansowego ograniczającej nową sprzedaż kredytów walutowych. W efekcie udział kredytów walutowych w ogólnej wartości kredytów mieszkaniowych spadł o 3,0 p.p. r./r. do 41,4%, a kredytów denominowanych we frankach szwajcarskich o 0,4 p.p. do 80,9% wszystkich mieszkaniowych kredytów walutowych. Udział kredytów konsumpcyjnych w ogólnym wolumenie kredytów gospodarstw domowych osiągnął 22,7%, a ich wartość na koniec 2016 r. wyniosła 150,0 mld zł (wzrost o 6,9% r./r.).

Źródło: KNF.

- Depozyty przedsiębiorstw osiągnęły wartość 275,0 mld zł, notując wzrost o 8,5% r./r. (+21,7 mld zł). Wzrost w 2016 r. był niższy od zmiany w 2015 r., kiedy to depozyty przedsiębiorstw zwiększyły się o 10,4% r./r., tj. o 24,0 mld zł;
- Saldo należności od sektora przedsiębiorstw wynosiło 344,9 mld zł i wzrosło o 5,4% r./r. Należności od dużych przedsiębiorstw wzrosły w większym stopniu niż należności od małych i średnich przedsiębiorstw („MŚP”) – o 6,9% r./r. do poziomu 151,3 mld zł wobec 4,2% r./r. do poziomu 193,6 mld zł w przypadku MŚP. Największy wzrost w dużych przedsiębiorstwach miał miejsce w przypadku należności powiązanych z nieruchomościami (+23,2% r./r.), podczas gdy MŚP rosły najszybciej w należnościach inwestycyjnych (+7,6% r./r.), pomijając należności zakwalifikowane jako pozostałe (+26,8% r./r.).

Źródło: KNF.

Baza kapitałowa sektora bankowego w Polsce uległa poprawie, osiągając na koniec 2016 r. poziom 183,8 mld zł – wzrost o 5,7% r./r., natomiast współczynnik wypłacalności według danych KNF dostępnych na koniec września 2016 r. wzrósł do poziomu 17,6%, tj. o 1,3 p.p. w stosunku do 2015 r. Jest to głównie efekt:

- zaleconych przez regulatora minimalnych wymogów kapitałowych dla banków od 2016 r. (z uwzględnieniem 1,25% tzw. bufora zabezpieczającego zgodnie z wymogami CRD IV) - 10,25% w odniesieniu do Tier 1 i 13,25% dla całkowitego współczynnika kapitałowego,
- identyfikacji w październiku 2016 r. dwunastu banków jako inne instytucje o znaczeniu systemowym i nałożeniu na nie dodatkowych buforów innej instytucji o znaczeniu systemowym,
- weryfikacji wysokości nałożonych w październiku 2015 r. buforów kapitałowych i wydania poszczególnym bankom nowych indywidualnych zaleceń utrzymania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych.

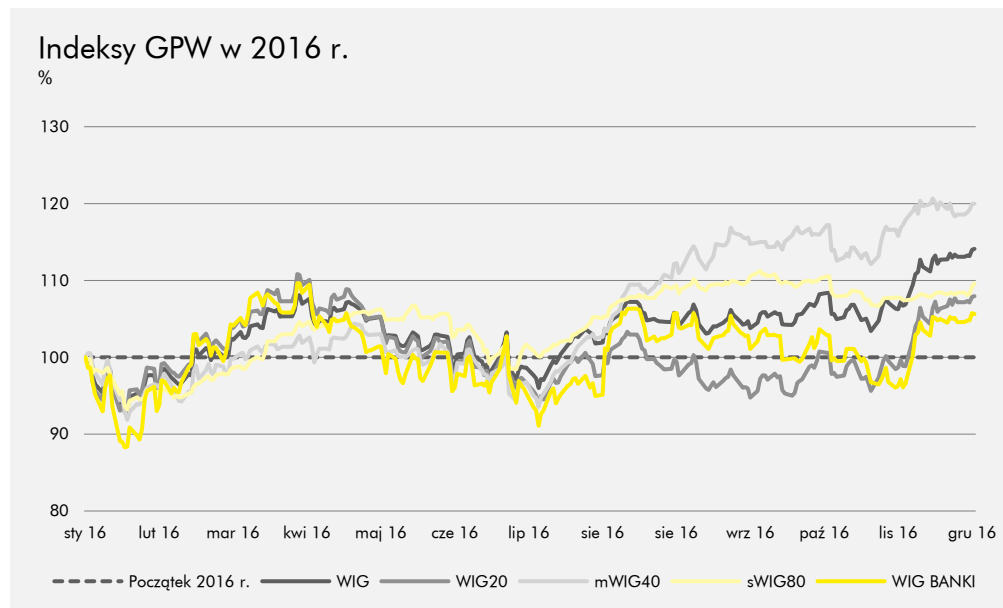
2.8. Rynek kapitałowy

W ciągu 2016 r. zmiany indeksów Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie („GPW”) były znaczące. Główny indeks WIG wahał się w przedziale od minus 7% do plus 14% wobec poziomu z początku roku. Ostatecznie WIG zakończył rok 14-procentowym wzrostem. Siła głównego indeksu GPW była następstwem mocnego zachowania w drugiej połowie 2016 r. średnich spółek zgrupowanych w mWIG40 oraz poprawy sentymentu wobec WIG20 pod koniec 2016 r. Indeks blue chip’ów zakończył 2016 r. blisko 11-procentowym wzrostem. Na tle WIG i WIG20 siłą wykazywał się indeks średnich spółek (mWIG40), który wzrósł w ciągu roku o 20%. Małe spółki (sWIG80) wypracowały umiarkowaną stopę zwrotu na poziomie 10%. Mocne zachowanie segmentu największych spółek było konsekwencją zmiany sentymentu wobec spółek wydobywczych, banków i PZU. WIG-Banki zmienił się podobnie jak WIG20 i zakończył rok 10% powyżej poziomu z początku stycznia 2016 r.

Liczba debiutów na GPW wyniosła 19 wobec 30 w 2015 r., przy czym historycznie niskie stopy procentowe zachęcały do wycofywania spółek z GPW oraz pozyskiwania finansowania dłużnego. Wartość notowanych obligacji na Catalyst (rynek obligacji prowadzony na platformach transakcyjnych GPW i BondSpot) wyniosła 81,8 mld zł i wzrosła o 18% r./r. Zwyżce wartości notowanych obligacji towarzyszył 24-procentowy wzrost wartości obrotów do poziomu 3,1 mld zł.

Wzrost wolumenu obrotów wystąpił również na rynku kontraktów terminowych na indeksy (plus 5% r./r.).

Nadal prężnie rozwijającym się segmentem rynku kapitałowego były produkty strukturyzowane, którymi obroty osiągnęły wartość 892 mln zł (wzrost o 24 % r./r), po blisko 29-procentowym wzroście w 2015 r.

Źródło: NBP i Bloomberg.

3. Najważniejsze wydarzenia i osiągnięcia w Banku i Grupie Raiffeisen Bank Polska S.A. w 2016 r.

W 2016 r. nastąpił wzrost zmienności i niepewności na rynkach finansowych. Towarzyszył temu najniższy od trzech lat – choć nieco wyższy od oczekiwanego na rok 2016 – wzrost gospodarczy oraz dalsza presja regulacyjna i fiskalna wobec sektora bankowego (m.in. od początku 2016 r. zalecone są przez regulatora wyższe minimalne wymogi kapitałowe, a od lutego 2016 r. zaczął obowiązywać banki podatek od niektórych instytucji finansowych). Działając w takim otoczeniu Grupa Kapitałowa Raiffeisen Bank Polska S.A. konsekwentnie realizowała Strategię na lata 2015-2017, zachowując silną pozycję w bankowości korporacyjnej, a jednocześnie dynamicznie powiększając udział w rynku detalicznym. W celu dalszego wzmocnienia pozycji kapitałowej Bank dokonał sprzedaży 100% posiadanych udziałów w spółce Raiffeisen-Leasing Polska S.A. Transakcja ta miała miejsce 31 marca 2016 r. i przyczyniła się do poprawy łącznego współczynnika kapitałowego („TCR” – *Total Capital Ratio*) i współczynnika kapitału Tier 1 („CET1” – *Common Equity Tier 1*). Po dokonanej transakcji sprzedaży Bank nie ma już udziału w spółkach zależnych, które podlegałyby obowiązkowi konsolidacji ostrożnościowej, dlatego począwszy od 31 marca 2016 r. Bank oblicza i raportuje współczynnik wypłacalności jedynie w ujęciu jednostkowym. Na dzień 31 grudnia 2016 r. wskaźniki TCR i CET1 wyniosły odpowiednio 16,70% i 16,05%, co oznacza że Bank spełniał zatem zarówno minima regulacyjne, jak również poziom rekomendowany przez KNF.

W 2016 r. Grupa Kapitałowa Raiffeisen Bank Polska S.A. wypracowała 14,8 mln zł zysku netto wobec 186,2 mln zł zysku netto w 2015 r., co stanowiło spadek o 92,1%. Zakres działalności, który został zbyty w wyniku realizacji opisanej powyżej transakcji sprzedaży udziałów w RLPL stanowił odrębną, ważną linię działalności Grupy, dlatego też został zaklasyfikowany do działalności zaniechanej. Zysk netto z działalności zaniechanej wyniósł 11,7 mln zł (spadek o 59,6 mln zł, tj. 83,6% r./r.), a zysk netto z działalności kontynuowanej wyniósł 3,0 mln zł (spadek o 111,8 mln zł, tj. 97,4% r./r.). Na wynik Grupy z działalności kontynuowanej miały wpływ głównie następujące czynniki:

- wzrost dochodów z działalności operacyjnej o 10,8%, tj. o 167,4 mln zł, r./r. do poziomu 1,7 mld zł w 2016 r., głównie z tytułu rozliczenia transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc. która wygenerowała dochód w wysokości 80,6 mln zł oraz wzrostu wyniku odsetkowego o 82,8 mln zł, tj. 8,8%;

- odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerwy na zobowiązania pozabilansowe w wysokości 176,2 mln zł, tj. wyższe o 12,7% w stosunku do wyniku 2015 r.;
- spadek kosztów administracyjnych o 9,9% r./r. dzięki kontynuacji działań oszczędnościowych oraz mniejszemu obciążeniu dodatkowymi składkami na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego („BFG”);
- nowowprowadzony podatek od instytucji finansowych w wysokości 148,8 mln zł za 11 miesięcy 2016 r.
- obciążenie wyniku Banku kwotą 75,9 mln zł z tytułu należności spornych dotyczących rozliczeń w podatku dochodowym od osób prawnych w związku z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego ogłoszonym w grudniu 2016 r.
- odpis wartości firmy na kwotę 33,0 mln zł i marki „Polbank” na kwotę 86,0 mln zł, który miał negatywny wpływ na zysk netto Grupy i Banku w wysokości 102,6 mln zł.

Zysk netto Raiffeisen Bank Polska S.A. wyniósł 162,8 mln zł w 2016 r., co wobec 160,1 mln zł zysku netto w 2015 r. stanowiło wzrost o 1,7%. Na wynik Banku w 2016 r. poza czynnikami opisanymi powyżej w wyjaśnieniu wyniku Grupy istotny wpływ miała sprzedaż 100% udziałów w Raiffeisen-Leasing Polska S.A., z której wynik brutto wyniósł 202,3 mln zł.

W 2016 r. Bank kontynuował strategię dynamicznego wzrostu w bankowości detalicznej, koncentrując się na akwizycji produktów z serii „Wymarzonych”. W efekcie w 2016 r. pozyskano 137 tys. Wymarzonych Kont Osobistych, z czego 115 tys. pozyskano wśród nowych klientów. Równocześnie prowadzono działania zmierzające do poprawy jakości obsługi, w rezultacie których Raiffeisen Polbank otrzymał nagrodę Złotego Banku za jakość obsługi w rankingu Pulsu Biznesu i Bankier.pl. Na koniec 2016 r. liczba aktywnych klientów Bankowości Detalicznej osiągnęła wzrost w stosunku do poprzedniego roku o ponad 11% do 748 tys.

W obszarze bankowości prywatnej Bank potwierdził wiodącą pozycję uzyskując na początku 2016 r. po raz trzeci z rzędu 5 gwiazdek, tj. najwyższą ocenę w przygotowywanym przez magazyn Forbes rankingu polskiego rynku private banking. Jednocześnie w 2016 r. kontynuowany był trend wzrostu środków klientów segmentu bankowości prywatnej Friedrich Wilhelm Raiffeisen ulokowanych za pośrednictwem Banku - o 7% r./r.

Bank umocnił swoją pozycję w 2016 r. również w segmencie Bankowości Korporacyjnej, zwiększając bazę klientów o ponad 5% r./r. do poziomu 14,7 tys. Przełożyło się to także na wolumen kredytów netto udzielonych klientom z segmentu małych i średnich firm, który wzrósł o 12,3% r./r.

Na koniec 2016 r. Bank pozostał jednym z liderów faktoringu w Polsce z największą liczbą klientów na rynku (26% klientów faktoringowych w Polsce) oraz z trzecimi największymi obrotami na poziomie 18,3 mld zł (wśród członków Polskiego Związku Faktorów).

W 2016 r. Raiffeisen Solutions sp. z o.o. („Raiffeisen Solutions”) – spółka zależna Banku będącą właścicielem jednego z najnowocześniejszych na rynku narzędzi do wymiany i transferu walut uruchomionego w listopadzie 2015 r. pod marką RKantor.com – odnotowała dynamiczny wzrost bazy klientów oraz obrotów walutowych. Wprowadzono również nowe rozwiązania, m.in. transakcję „Wymiana z Odroczonej Wpłata” oraz poszerzono ofertę wymienianych walut.

Podsumowanie wyników Banku i Grupy w 2016 r.:

Bank	Grupa ¹
Zysk netto w 2016 r.	Spadek zysku netto o 92,1% r./r. do 14,8 mln zł
Wzrost zysku netto o 1,7% r./r. do 162,8 mln zł	Spadek zysku netto z działalności kontynuowanej do 3,0 mln zł

	Bank	Grupa ¹
	 Obciążenie wyniku finansowego podatkiem od instytucji finansowych w kwocie 148,8 mln zł	
Zysk brutto w 2016 r.	 Wzrost zysku brutto o 38,6% r./r. do 287,0 mln zł	 Spadek zysku brutto o 43,1% r./r. do 91,8 mln zł
Redukcja bazy kosztowej i poprawa efektywności kosztowej	 Spadek ogólnych kosztów administracyjnych o 9,9% r./r. oraz poprawa wskaźnika kosztów do dochodów do 64,6%	 Spadek ogólnych kosztów administracyjnych o 9,9% r./r. oraz poprawa wskaźnika kosztów do dochodów do 72,9%.
Jakość portfela kredytowego	 Wzrost odpisów netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych o 11,9% r./r.	 Wzrost odpisów netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych o 12,7% r./r.
	 Spadek odpisów netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych (po wyłączeniu jednorazowych transakcji sprzedaży wierzytelności) o 1,8% w wyniku poprawy parametrów ryzyka portfela przedsiębiorstw	 Spadek odpisów netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych (po wyłączeniu jednorazowych transakcji sprzedaży wierzytelności) o 1,3% w wyniku poprawy parametrów ryzyka portfela przedsiębiorstw
	 Wzrost udziału kredytów z rozpoznaną utratą wartości o 0,2 p.p. r./r. do 7,9%	 Udział kredytów z rozpoznaną utratą wartości na stabilnym poziomie 7,9%
Zwiększenie bazy klientów	 Wzrost liczby klientów Banku o 11,3% r./r. do ponad 763,6 tys.	 Wzrost bazy klientów rKantor.com o 346% r./r. do 8 tys.
Wolumen kredytów	 Wzrost poziomu kredytów i pożyczek udzielonych klientom do 33,9 mld zł, tj. o 0,5% r./r.	 Spadek poziomu kredytów i pożyczek udzielonych klientom do 33,9 mld zł, tj. o 13,6% r./r. (efekt sprzedaży RLPL)
Wolumen depozytów	 Spadek zobowiązań wobec klientów do 36,4 mld zł, tj. o 6,2% r./r.	 Spadek zobowiązań wobec klientów do 36,3 mld zł, tj. o 3,8% r./r.
Poprawa wskaźników kapitałowych i płynnościowych	 Łączny współczynnik kapitałowy na poziomie 16,70% Współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 na poziomie 16,05% Wskaźnik Kredyty/Depozyty na poziomie 93,1% dla Banku i 93,2% dla Grupy	

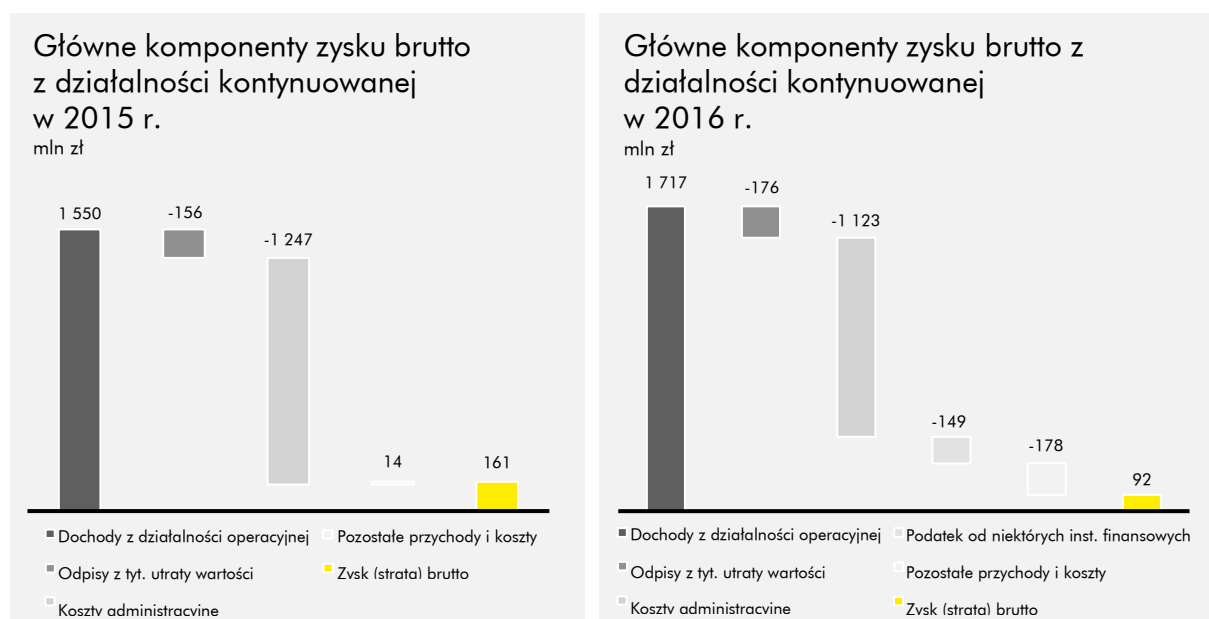
¹ Dane z rachunku zysków i strat odnoszą się do działalności kontynuowanej.

4. Sytuacja finansowa Grupy Raiffeisen Bank Polska S.A. w 2016 r.

4.1. Rachunek zysków i strat

W 2016 r. Grupa Raiffeisen Bank Polska S.A. wypracowała 14,8 mln zł zysku netto wobec 186,2 mln zł zysku netto roku 2015, co stanowiło spadek o 92,1%. Zysk brutto Grupy w 2016 r. wyniósł 91,8 mln zł wobec 161,4 mln zł w 2015 r.

W dniu 31 marca 2016 r. Bank zrealizował transakcję sprzedaży 100% udziałów w RLPL, szerzej opisaną na str. 5 niniejszego Sprawozdania. Zakres działalności, który został zbyty, stanowił odrębną, ważną linię działalności Grupy, dlatego też został zaklasyfikowany do działalności zaniechanej. Zysk netto z działalności zaniechanej wyniósł 11,7 mln zł. Zysk netto z działalności kontynuowanej wyniósł 3,0 mln zł w 2016 r. wobec 114,9 mln zł w roku ubiegłym, co oznacza spadek o 111,8 mln zł, tj. 97,4%.

Na wynik Grupy z działalności kontynuowanej miały wpływ następujące czynniki, które nie wystąpiły w roku ubiegłym:

- Obciążenia z tytułu nowowprowadzonego podatku od niektórych instytucji finansowych w wysokości 148,8 mln zł za jedenaście miesięcy 2016 r.;
- Rozliczenie transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc. – w związku z realizacją transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc. i związanym z tym zbyciem przez Bank udziałów w Visa Europe na rzecz Visa Inc. Bank zaksięgował z tego tytułu łącznie 80,6 mln zł w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej i z pozycji wymiany”. Na kwotę 80,6 mln zł składają się: wynagrodzenie za sprzedane udziały otrzymane w gotówce w wysokości 59,0 mln zł; 16,5 mln zł z tytułu otrzymanych akcji uprzywilejowanych oraz 5,0 mln zł z tytułu dodatkowego wynagrodzenia w gotówce w ramach „odroczonej płatności”, która zostanie dokonana po trzech latach od sfinalizowania transakcji, tj. w II kwartale 2019 r.;
- W dniu 6 grudnia 2016 r. Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargi kasacyjne Banku w sprawie decyzji organów podatkowych dotyczących rozliczeń w podatku dochodowym od osób prawnych. W wyniku kontroli przeprowadzonych w latach 2009 i 2012 organy podatkowe wyraziły odmienną od stanowiska Banku opinię co do podatkowego ujęcia wyniku na inwestycjach dokonywanych w latach 2004, 2006 i 2007. Bank, stojąc na stanowisku uznającym prawidłowość dokonanych przez siebie rozliczeń podatku, dokonał uiszczenia zobowiązania podatkowego wskazanego przez organy podatkowe wraz z odsetkami i rozpoznał należność od Urzędu Skarbowego. Kwota należności spornych z tego tytułu wynosiła 75,9 mln zł obciążała wynik Grupy za 2016 r.,

odpowiednio: należność główna w wysokości 57,2 mln zł – w linii podatek dochodowy, odsetki za zwłokę w kwocie 18,7 mln zł – w linii pozostałe koszty operacyjne;

- Dokonanie odpisu na utratę wartości marki „Polbank” i wartości firmy w wysokości odpowiednio 86 000 tys. zł i 32 966 tys. zł – na dzień 31 grudnia 2016 r. Bank przeprowadził test na utratę wartości rozpoznanych w wyniku transakcji nabycia akcji Polbank EFG S.A. przez Bank w 2012 r. wartości niematerialnych. W związku ze zmianami, które miały miejsce na polskim rynku w ostatnich latach, Bank dokonał aktualizacji współczynników używanych w modelach do kalkulacji wartości użytkowej do obecnie obserwowanych danych rynkowych. W efekcie rozpoznano utratę wartości dla wartości firmy i marki „Polbank” i dokonano odpisów w ww. wysokości, co obniżyło wynik brutto Grupy o 119,0 mln zł (wykazane w linii pozostałe koszty operacyjne), a wynik netto Grupy o 102,6 mln zł.

Ponadto na wyniki Grupy w 2016 r. wpływ miały następujące elementy:

- Wzrost wyniku z tytułu odsetek o 8,8% r./r. głównie w wyniku obniżenia kosztów odsetkowych;
- Wzrost wyniku z tytułu prowizji o 2,4% r./r., w szczególności z tytułu wzrostu przychodów prowizyjnych na produktach inwestycyjnych i ubezpieczeniowych;
- Wzrost wyniku odpisów z tytułu utraty wartości o 12,7%, tj. o 19,9 mln zł, wynikający ze zmniejszenia wyniku ze sprzedaży portfela wierzytelności kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii z rozpoznaną utratą wartości (12,8 mln zł w 2016 r. wobec 35,1 mln zł w 2015 r.). Po wyłączeniu wpływu transakcji sprzedaży wierzytelności nieregularnych z 2015 i 2016 r. odpisy z tytułu utraty wartości były niższe o 1,3% r./r., głównie dzięki poprawie jakości portfela dużych przedsiębiorstw;
Spadek ogólnych kosztów administracyjnych o 9,9%, tj. o 123,9 mln zł, w wyniku kontynuacji działań oszczędnościowych oraz mniejszemu obciążeniu wyniku dodatkowymi składkami na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego. Po wyłączeniu dodatkowych opłat na rzecz BFG koszty administracyjne spadły o 4,8% r./r., tj. o 56,9 mln zł.;
- Spadek wyniku z tytułu pozostałej działalności operacyjnej (-177,8 mln zł w 2016 r. wobec 14,5 mln zł w 2015 r.), głównie z powodu odpisów środków trwałych (odpis wartości firmy na kwotę 33,0 mln zł i marki „Polbank” na kwotę 86,0 mln zł), płatności zaległych odsetek od rozliczeń podatkowych RBPL (18,7 mln zł), pokrycia strat wynikających z zaległości podatkowych RLPL powstałych w okresie sprzed daty sprzedaży spółki na rzecz RBI (12,9 mln zł) i kosztów związanych z optymalizacją sieci oddziałów i centrali.

Wybrane pozycje rachunku zysków i strat (w tys. zł)	Za rok	Za rok	Zmiana	
	obrotowy kończący się 31.12.2016	obrotowy kończący się 31.12.2015	tys. zł	%
Działalność kontynuowana				
Przychody z tytułu odsetek	1 590 089	1 635 521	-45 432	-2,8
Koszty z tytułu odsetek	-570 902	-699 179	128 277	-18,3
Wynik z tytułu odsetek	1 019 187	936 342	82 845	8,8
Odpisy netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	-176 177	-156 302	-19 875	12,7
Przychody z tytułu prowizji i opłat	668 987	668 228	759	0,1
Koszty z tytułu prowizji i opłat	-81 088	-94 265	13 177	-14,0
Wynik z tytułu prowizji i opłat	587 899	573 963	13 936	2,4
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej i z pozycji wymiany	110 210	39 648	70 562	178,0
Przychody z tytułu dywidend	120	86	34	39,5
Ogólne koszty administracyjne	-1 122 912	-1 246 848	123 936	-9,9
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	-177 778	14 495	-192 273	-
Podatek od instytucji finansowych	-148 776	0	-148 776	-
Zysk (strata) brutto	91 773	161 384	-69 611	-43,1
Podatek dochodowy	-88 738	-46 513	-42 225	90,8

Wybrane pozycje rachunku zysków i strat (w tys. zł)	Za rok	Za rok	Zmiana	
	obrotowy kończący się 31.12.2016	obrotowy kończący się 31.12.2015	tys. zł	%
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej	3 035	114 871	-111 836	-97,4
Zysk (strata) netto z działalności zaniechanej	11 720	71 307	-59 587	-83,6
Zysk (strata) netto	14 755	186 178	-171 423	-92,1

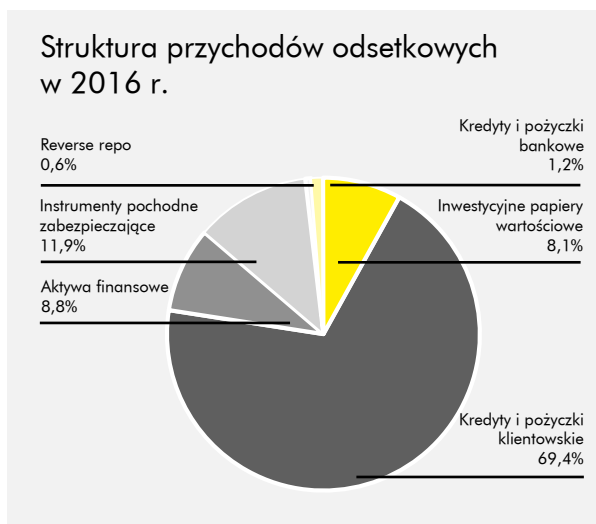
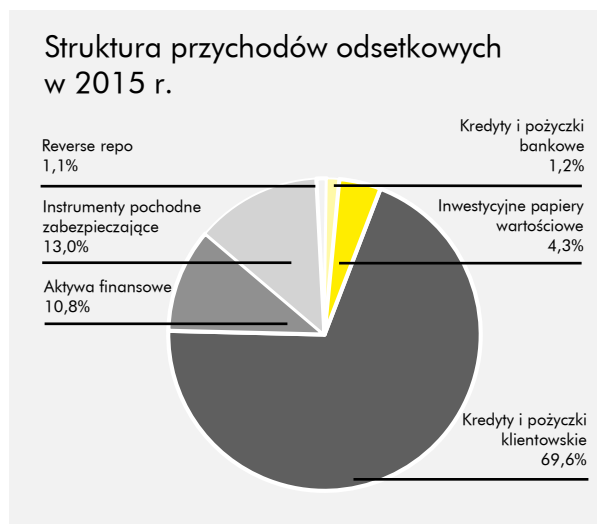
4.1.1. Wynik z tytułu odsetek

Wynik z tytułu odsetek wyniósł 1 019,2 mln zł w 2016 r. i był wyższy o 82,8 mln zł, tj. 8,8%, od wyniku osiągniętego w roku 2015. Wzrost ten, zrealizowany w utrzymującym się środowisku niskich stóp procentowych, spowodowany był większym obniżeniem kosztów odsetkowych niż przychodów odsetkowych. Obniżenie kosztów odsetkowych było głównie związane ze zmianą struktury depozytów klientów i poprawą ich dochodowości.

Struktura przychodów odsetkowych

W 2016 r. przychody odsetkowe wyniosły 1 590,1 mln zł i były niższe o 2,8% r./r. Struktura przychodów odsetkowych uległa nieznacznym zmianom w stosunku do roku 2015. Największym składnikiem przychodów odsetkowych pozostają przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom, których udział zmniejszył się nieznacznie do poziomu 69,4% względem 69,6% w roku ubiegłym. Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom spadły o 3,0% r./r., głównie z tytułu spadku średniego salda o 2,5% r./r.

Znaczny 82-procentowy wzrost do poziomu 128,6 mln zł na koniec 2016 r. odnotowały przychody odsetkowe z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych, których udział w przychodach odsetkowych ogółem wzrósł do 8,1% na koniec 2016 r. z 4,3% na koniec roku ubiegłego. Udział przychodów odsetkowych z tytułu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu zmniejszył się z 10,8% w roku 2015 do 8,8% w 2016 r. Przychody z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających zmniejszyły swój udział do 11,9% w 2016 r. (z 13,0% w 2015 r.).

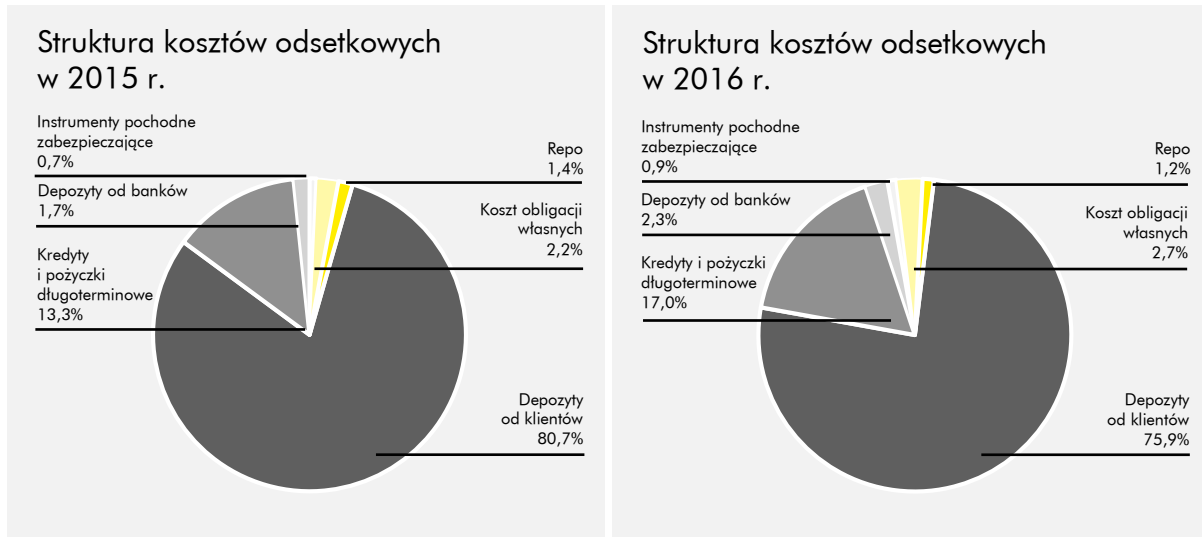
Struktura kosztów odsetkowych

Koszty odsetkowe wyniosły 570,9 mln zł w 2016 r. i były o 18,3%, tj. 128,3 mln zł, niższe niż w roku poprzednim.

Koszty odsetkowe od depozytów klientów stanowiły największą pozycję w kosztach odsetkowych ogółem z udziałem 75,9% na koniec 2016 r. (spadek o 4,8 p.p. r./r.). Nominalnie koszty odsetkowe od depozytów klientów obniżyły się znacznie – o 130,8 mln zł, tj. o 23,2% r./r. do poziomu 433,2

mln zł, co było spowodowane zmianą polityki cenowej pozyskiwanych depozytów oraz spadkiem średniego salda depozytów klientów.

Nieznaczny wzrost kosztów odsetkowych nastąpił w pozycji kosztów z tytułu otrzymanych kredytów i pożyczek, które wyniosły 97,3 mln zł i były o 5,0% wyższe niż w roku ubiegłym. Wzrost ten wynikał głównie z różnic kursów walutowych i wzrostu średniego salda kredytów i pożyczek otrzymanych. Ich udział w kosztach odsetkowych ogółem wzrósł z 13,3% w roku ubiegłym do 17,0% w 2016 r.

4.1.2. Przychody nieodsetkowe

Przychody nieodsetkowe wygenerowane przez Grupę w 2016 r. wyniosły 698,1 mln zł i były o 84,5 mln zł wyższe, tj. 13,8%, niż w roku 2015.

Dominującą częścią przychodów nieodsetkowych był wynik z tytułu opłat i prowizji. W 2016 r. wyniósł 587,9 mln zł i był o 2,4% wyższy w porównaniu z wynikiem osiągniętym w 2015 r. Spadek przychodów z tytułu obsługi i prowadzenia rachunków bankowych i z tytułu kart płatniczych został skompensowany znacznie wyższymi przychodami z tytułu pośrednictwa w sprzedaży ubezpieczeń oraz z tytułu działalności powierniczej, wyższymi przychodami z tytułu dystrybucji Otwartych Funduszy Inwestycyjnych i niższymi kosztami prowadzenia rachunków klientów detalicznych oraz niższymi kosztami z tytułu kart płatniczych.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej i z pozycji wymiany w 2016 r. wyniósł 110,2 mln zł i był o 178,0% wyższy od wyniku osiągniętego w poprzednim roku. Wzrost ten był spowodowany dodatkowymi przychodami z tytułu rozliczenia transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc. w wysokości 80,6 mln zł.

4.1.3. Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe

Wynik odpisów netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe był większy o 19,9 mln zł, tj. 12,7%, i osiągnął poziom 176,2 mln zł w 2016 r. w porównaniu do 156,3 mln zł w roku ubiegłym. Wzrost ten spowodowany był niższą wartością odzysków z tytułu sprzedanych wierzytelności kredytowych, które wyniosły 12,8 mln zł w 2016 r. w stosunku do 35,1 mln zł w 2015 r. Po wyłączeniu wpływu transakcji sprzedaży wierzytelności odpisy netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe spadły o 1,3%, tj. 2,4 mln zł, r./r. Poprawa została odnotowana głównie w segmencie Bankowości Korporacyjnej w efekcie skutecznego zarządzania ryzykiem.

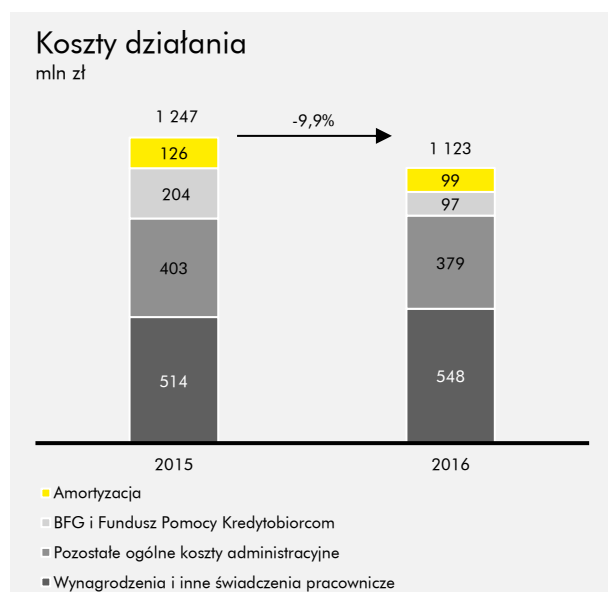
Wskaźnik udziału kredytów z rozpoznaną utratą wartości wyniósł 7,9%, tj. pozostał niezmienny w stosunku do 2015 r. Pokrycie kredytów z rozpoznaną utratą wartości na koniec 2016 r. wyniosło 56,4% i było o 0,5 p.p. niższe w stosunku do roku ubiegłego.

4.1.4. Ogólne koszty administracyjne

Koszty działania Grupy w 2016 r. wyniosły 1 122,9 mln zł i spadły o 123,9 mln zł, tj. 9,9%, względem roku 2015. Istotny wpływ na dynamikę bazy kosztowej miały opisane poniżej zdarzenia jednorazowe:

- w 2015 r.:
 - W obszarze „Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze” rozwiązanie rezerwy na premię roczną w kwocie 21,6 mln zł (w związku z decyzją o niewypłaceniu premii rocznej za 2014 r. w grupie RBI) oraz rozwiązanie rezerwy w kwocie 34,7 mln zł w związku z likwidacją Programu Pracowniczego Raif’fajne Lata zgodnie z decyzją Zarządu Banku. Suma jednorazowych zmniejszeń wyniosła 56,3 mln zł;
 - W obszarze „BFG i Fundusz Pomocy Kredytobiorcom” – składka w wysokości 71,7 mln zł w związku z upadłością SK Bank Wołomin oraz 39,2 mln zł opłaty na Fundusz Pomocy Kredytobiorcom. Suma jednorazowych kosztów wyniosła 110,9 mln zł.
- w 2016 r.:
 - Zawiązanie rezerwy restrukturyzacyjnej na zamknięcie 35 placówek oraz restrukturyzację zatrudnienia i powierzchni biurowej w centrali: w obszarze „Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze” w kwocie 17,3 mln zł oraz w pozycji „Koszty utrzymania i wynajmu budynków” zaprezentowane w „Pozostałych ogólnych kosztach administracyjnych” w kwocie 10,2 mln zł;
 - Wpłata do BFG w związku z upadłością Banku Spółdzielczego w Nadarzynie w wysokości 4,7 mln zł.

Ponadto Grupa kontynuowała program oszczędnościowy, w ramach którego na koniec I kwartału 2016 r. zostało zamkniętych 35 placówek Banku oraz realizowane były działania związane z restrukturyzacją centrali Banku. Z sukcesem zakończył się projekt przeniesienia Centrum Operacyjnego z Warszawy do Rudy Śląskiej. Oszczędności zostały także wygenerowane przez uwolnienie trzech budynków centrali i przeprowadzkę do nowej siedziby przy ul. Grzybowskiej. Optymalizowane są również koszty w obszarach zakupów i administracji. W obszarze IT kontynuowane były działania związane z optymalizacją złożoności architektury oraz kosztów utrzymania systemów i infrastruktury IT, włącznie z likwidacją i spisaniem nieużywanych systemów. Zmniejszeniu uległy wydatki marketingowe Grupy na kampanie i promocje, co skutkowało obniżeniem kosztów w skali roku o 8,2 mln zł, tj. 25,1%.

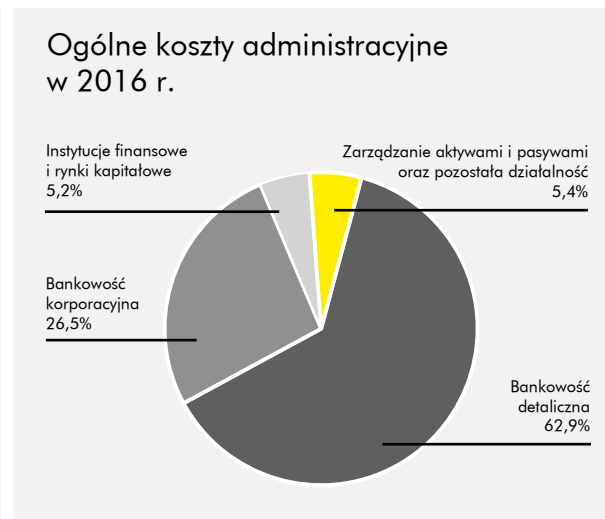
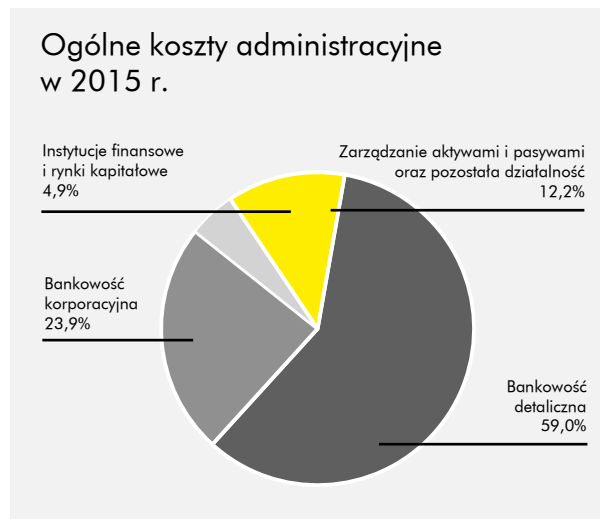
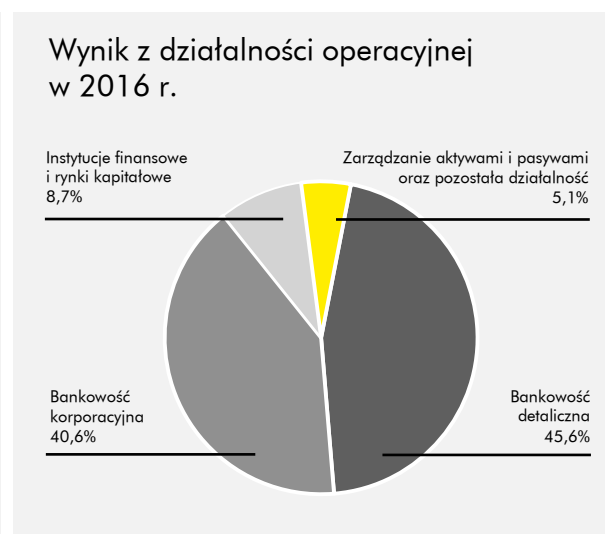
4.2. Wyniki segmentów

Grupa zarządza działalnością biznesową w oparciu o cztery segmenty operacyjne: Bankowość Korporacyjna, Bankowość Detaliczna, Instytucje Finansowe i Rynki Kapitałowe, Zarządzanie Aktywami i Pasywami oraz Pozostała Działalność.

Analiza wyników odsetkowych segmentów jest przeprowadzana po uwzględnieniu wewnętrznego wyniku odsetkowego, w tym alokacji wewnętrznego wyniku odsetkowego z tytułu refinansowania kapitału i kosztów pożyczek podporządkowanych.

Dane segmentowe za 2016 r. prezentują tylko działalność kontynuowaną Grupy. Dane porównawcze za 2015 r. w pozycjach rachunku zysków i strat zostały przekształcone jakby działalność została zaniechana na początku okresu porównawczego, a w pozycjach bilansowanych na koniec okresu porównawczego.

Wynik przed opodatkowaniem wg segmentów (w tys. zł)	Za rok obrotowy kończący się 31.12.2016	Za rok obrotowy kończący się 31.12.2015	Zmiana	
			tys. zł	%
Bankowość Korporacyjna	300 683	326 654	-25 971	-8,0
Bankowość Detaliczna	-93 178	-125 415	32 237	-25,7
Instytucje finansowe i rynki kapitałowe	85 113	87 084	-1 971	-2,3
Zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozostała działalność	-200 845	-126 940	-73 905	58,2
Grupa łącznie	91 773	161 384	-69 611	-43,1

Segment Bankowości Korporacyjnej

W 2016 r. zysk brutto Segmentu Bankowości Korporacyjnej wyniósł 300,7 mln zł i był o 8,0%, tj. 26,0 mln zł, niższy niż w roku ubiegłym, głównie z powodu wprowadzenia podatku od niektórych instytucji finansowych. Pozostałe czynniki kształtujące wynik segmentu to:

- Niższy o 3,9% wynik odsetkowy spowodowany niższymi przychodami odsetkowymi i niższym alokowanym odsetkowym wynikiem wewnętrznym. Spadek tych komponentów nie został w pełni skompensowany przez obniżenie kosztów odsetkowych. Niższe przychody i koszty odsetkowe były spowodowane obniżeniem wolumenu średnich aktywów i pasywów przy wzroście realizowanej marży na kredytach i depozytach;
- Wynik nieodsetkowy pozostał na niezmiennym poziomie r./r. Niższe przychody z tytułu wymiany walut zostały zneutralizowane dodatkowym przychodem z tytułu rozliczenia transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc.;
- Koszty administracyjne były nieznacznie niższe o 0,1% (tj. 0,4 mln zł) w porównaniu z 2015 r.;
- Wprowadzony w 2016 r. podatek od niektórych instytucji finansowych, alokowany do segmentu Bankowości Korporacyjnej w wysokości 42,0 mln zł miał negatywny wpływ na poziom osiągniętego zysku brutto;
- Niższe o 35,6%, tj. 31,0 mln zł, odpisy z tytułu utraty wartości w efekcie skutecznego zarządzania ryzykiem.

Bankowość Korporacyjna (w tys. zł)	Za rok obrotowy kończący się 31.12.2016	Za rok obrotowy kończący się 31.12.2015	Zmiana	
			tys. zł	%
Przychody z tytułu odsetek	477 541	508 428	-30 886	-6,1
Koszty z tytułu odsetek	-115 096	-156 996	41 900	-26,7
Wynik zewnętrzny z tytułu odsetek	362 445	351 431	11 014	3,1
Wynik odsetkowy wewnętrzny	13 612	39 837	-26 224	-65,8
Wynik z tytułu odsetek	376 057	391 268	-15 211	-3,9
Przychody nieodsetkowe	320 831	320 928	-97	0,0
Wynik z działalności bankowej	696 888	712 196	-15 308	-2,1
Ogólne koszty administracyjne w tym:	-298 070	-298 454	384	-0,1
Amortyzacja	-18 932	-30 156	11 225	-37,2
Podatek od instytucji finansowych	-42 039	0	-42 039	-
Odpisy netto z tytułu utraty wartości	-56 096	-87 087	30 991	-35,6
Wynik brutto	300 683	326 654	-25 971	-8,0
	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015		
Aktywa	12 042 858	12 291 473	-248 616	-2,0
Zobowiązania	13 562 024	14 844 293	-1 282 270	-8,6

Segment Bankowości Detalicznej

Wynik Segmentu Bankowości Detalicznej w 2016 r. wyniósł -93,2 mln zł w 2016 r. tj. uległ poprawie o 32,2 mln zł w stosunku do roku ubiegłego. Głównymi czynnikami mającymi wpływ na wyniki segmentu były:

- Wyższy o 4,9%, tj. 22,1 mln zł, wynik odsetkowy będący głównie rezultatem spadku kosztów odsetkowych o 53,1 mln zł, tj. 15,5%, r./r. Spadek ten był spowodowany znaczną poprawą marży na depozytach, pomimo wzrostu średniego salda pasywów (o 6,8%). Przychody odsetkowe wzrosły nieznacznie o 0,3%, tj. 1,8 mln zł, na skutek zwiększenia salda kredytów gotówkowych;

- Wynik nieodsetkowy wzrósł w 2016 r. o 89,4 mln zł, tj. 41,1%, głównie z powodu dodatkowych przychodów z tytułu rozliczenia transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc. Po wyłączeniu tych jednorazowych przychodów wynik wzrósł o 18,5 mln zł, tj. o 8,5%, r./r. na skutek wzrostu przychodów z rachunków bieżących, kart płatniczych i produktów inwestycyjnych;
- Koszty administracyjne segmentu Bankowości Detalicznej obniżyły się o 28,6 mln zł, tj. 3,9%;
- Wprowadzony w 2016 r. podatek od niektórych instytucji finansowych, alokowany do segmentu Bankowości Detalicznej wyniósł 66,1 mln zł i miał negatywny wpływ na poziom osiągniętego zysku brutto;
- Odpisy z tytułu utraty wartości zwiększyły się o 77,6%, tj. 52,2 mln zł, do poziomu 119,5 mln zł z powodu niższego wyniku z tytułu sprzedaży portfela wierzytelności o 11,8 mln zł oraz pogorszenia się parametrów ryzyka w segmencie Mikroprzedsiębiorstw.

Bankowość Detaliczna (w tys. zł)	Za rok obrotowy kończący się 31.12.2016	Za rok obrotowy kończący się 31.12.2015	Zmiana	
			tys. zł	%
Przychody z tytułu odsetek	646 361	644 549	1 812	0,3
Koszty z tytułu odsetek	-289 734	-342 829	53 095	-15,5
Wynik zewnętrzny z tytułu odsetek	356 627	301 721	54 907	18,2
Wynik odsetkowy wewnętrzny	119 811	152 598	-32 787	-21,5
Wynik z tytułu odsetek	476 438	454 319	22 120	4,9
Przychody nieodsetkowe	307 119	217 683	89 435	41,1
Wynik z działalności bankowej	783 557	672 002	111 555	16,6
Ogólne koszty administracyjne w tym:	-706 671	-735 302	28 631	-3,9
Amortyzacja	-75 811	-85 160	9 349	-11,0
Podatek od instytucji finansowych	-66 073	0	-66 073	-
Odpisy netto z tytułu utraty wartości	-119 515	-67 287	-52 228	77,6
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	15 524	5 172	10 352	200,1
Wynik brutto	-93 178	-125 415	32 237	-25,7
	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015		
Aktywa	22 117 056	21 854 254	262 802	1,2
Zobowiązania	20 510 794	19 385 642	1 125 153	5,8

Segment Instytucji Finansowych i Rynków Kapitałowych

Wynik Segmentu Instytucji Finansowych i Rynków Kapitałowych w 2016 r. wyniósł 85,1 mln zł i był o 2,3%, tj. 2,0 mln zł, niższy w stosunku do roku ubiegłego, głównie z powodu alokowania do segmentu nowowprowadzonego podatku od niektórych instytucji finansowych, który obciążył wynik kwotą 9,0 mln zł. Inne czynniki wpływające na wynik segmentu to:

- Zwiększenie wyniku nieodsetkowego o 16,7 mln zł, tj. o 15,1%, r./r. spowodowane poprawą wyników z tytułu wymiany walut, wzrostu przychodów z tytułu usług powierniczych oraz wzrostu przychodów z tytułu emisji papierów dłużnych;
- Spadek wyniku odsetkowego o 12,8 mln zł, tj. 37,0%, będący efektem spadku przychodów odsetkowych i wewnętrznego wyniku odsetkowego, który nie został zneutralizowany przez spadek kosztów odsetkowych. Niższe przychody odsetkowe wynikały z niższego sala przy jednoczesnym wzroście realizowanej marży. Znaczny spadek kosztów odsetkowych był wynikiem niższych średnich sald pasywów pomimo wzrostu ujemnej marży.
- Spadek kosztów administracyjnych o 2,9 mln zł, tj. o 4,8%. r./r.

Instytucje finansowe i Rynki kapitałowe (w tys. zł)	Za rok obrotowy kończący się 31.12.2016	Za rok obrotowy kończący się 31.12.2015	Zmiana	
			tys. zł	%
Przychody z tytułu odsetek	38 300	52 983	-14 683	-27,7
Koszty z tytułu odsetek	-76 516	-106 669	30 153	-28,3
Wynik zewnętrzny z tytułu odsetek	-38 216	-53 686	15 470	-28,8
Wynik odsetkowy wewnętrzny	59 954	88 205	-28 251	-32,0
Wynik z tytułu odsetek	21 738	34 519	-12 781	-37,0
Przychody nieodsetkowe	127 573	110 827	16 746	15,1
Wynik z działalności bankowej	149 310	145 345	3 965	2,7
Ogólne koszty administracyjne w tym:	-57 991	-60 884	2 893	-4,8
Amortyzacja	-3 432	-6 169	2 737	-44,4
Podatek od instytucji finansowych	-9 029	0	-9 029	-
Odpisy netto z tytułu utraty wartości	-106	463	-569	-122,9
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	2 929	2 160	768	35,6
Wynik brutto	85 113	87 084	-1 971	-2,3
	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015		
Aktywa	1 930 827	3 256 651	-1 325 824	-40,7
Zobowiązania	2 666 098	4 994 107	-2 328 009	-46,6

Segment Zarządzanie Aktywami i Pasywami oraz Pozostała Działalność

Wynik segmentu Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz pozostałej działalności zmniejszył się o 73,9 mln zł i wyniósł -200,8 mln zł w 2016 r. wobec straty w wysokości -126,9 mln zł w 2015 r.

Głównymi czynnikami mającymi wpływ na kształtowanie się zysku brutto w 2016 r. w stosunku do roku ubiegłego były:

- Wzrost wyniku na działalności bankowej o 67,2 mln zł związany głównie ze wzrostem wyniku odsetkowego o 88,7 mln zł. Przychody odsetkowe były niższe o 1,7 mln zł, a koszty odsetkowe spadły o 3,1 mln zł na skutek zmiany struktury finansowania Banku. Wzrost wewnętrznego wyniku odsetkowego o 87,3 mln zł był wynikiem poprawy sytuacji płynnościowej Banku i mniejszej presji cenowej na pozyskiwanie finansowania od klientów, a co za tym idzie obniżeniem marży płynnościowej alokowanej do segmentów klientów;
- Spadek ogólnych kosztów administracyjnych o 92,0 mln zł spowodowany był znacznym zmniejszeniem dodatkowych składek na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego;
- Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych był niższy o 203,4 mln zł, w głównej mierze na skutek wzrostu kosztów z tytułu utraty wartości majątku trwałego o 125,8 mln zł r./r. (odpis wartości firmy na kwotę 33,0 mln zł i marki „Polbank” w wysokości 86,0 mln zł). Ponadto negatywny wpływ na tę pozycję wyniku miał spadek przychodów ze sprzedaży składników majątku trwałego oraz wzrost kosztów z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych i wartości niematerialnych związanych z optymalizacją sieci oddziałów i centrali. W wyniku w 2016 r. została również uwzględniona kwota 18,7 mln zł z tytułu odsetek za zwłokę w związku z zakończeniem postępowania w zakresie zobowiązań Banku z tytułu podatku dochodowego oraz pokrycie strat wynikających z zaległości podatkowych RLPL powstałych w okresie sprzed daty sprzedaży spółki na rzecz RBI (12,9 mln zł);
Podatek od niektórych instytucji finansowych alokowany w 2016 r. do segmentu Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Pozostałej Działalności wyniósł 31,6 mln zł, mając negatywny wpływ na wynik brutto segmentu.

4.3. Sprawozdanie z sytuacji finansowej

4.3.1. Aktywa

Na koniec 2016 r. aktywa Grupy wyniosły 53 258 mln zł i były o 8,6 mld zł, tj. 14,0%, niższe w stosunku do roku ubiegłego. Głównym czynnikiem wpływającym na tak duży spadek była sprzedaż 100% udziałów w spółce Raiffeisen-Leasing Polska S.A. Największy udział w aktywach Banku – na poziomie 63,6% (wzrost o 0,3 p.p. r./r.) – miały kredyty i pożyczki udzielone klientom. W ujęciu wartościowym wolumen kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy obniżył się o 5,3 mld zł w porównaniu do końca 2015 r. Po wyłączeniu wpływu kredytów i pożyczek z Grupy Raiffeisen-Leasing Polska S.A. konsolidowanych w ramach Grupy w 2015 r. poziom kredytów i pożyczek udzielonych klientom wzrósł o 175,4 mln zł, tj. 0,5%, r./r., co było wynikiem wzrostu salda kredytów w segmencie Bankowości Detalicznej. Wzrost ten zrealizowany poprzez wzrost salda na kredytach gotówkowych skompensował spadek wartości kredytów hipotecznych i spadek wolumenów kredytowych w segmencie Bankowości Korporacyjnej.

Aktywa (w mln zł)	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015	Zmiana	
			mln zł	%
Kasa i środki w Banku Centralnym	1 731 869	2 703 510	-971 641	-35,9
Należności od banków	334 563	1 326 350	-991 787	-74,8
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	8 047 342	12 570 410	-4 523 068	-36,0
Pochodne instrumenty finansowe	466 709	562 046	-95 337	-17,0
Inwestycyjne papiery wartościowe	7 962 554	3 841 655	4 120 899	107,3
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	33 864 497	39 206 125	-5 341 628	-13,6
Wartości niematerialne	383 083	551 659	-168 576	-30,6
Rzeczowe aktywa trwałe	118 228	276 229	-158 001	-57,2
Pozostałe aktywa ¹	349 128	866 959	-517 831	-59,7
Aktywa razem	53 257 973	61 904 943	-8 646 970	-14,0

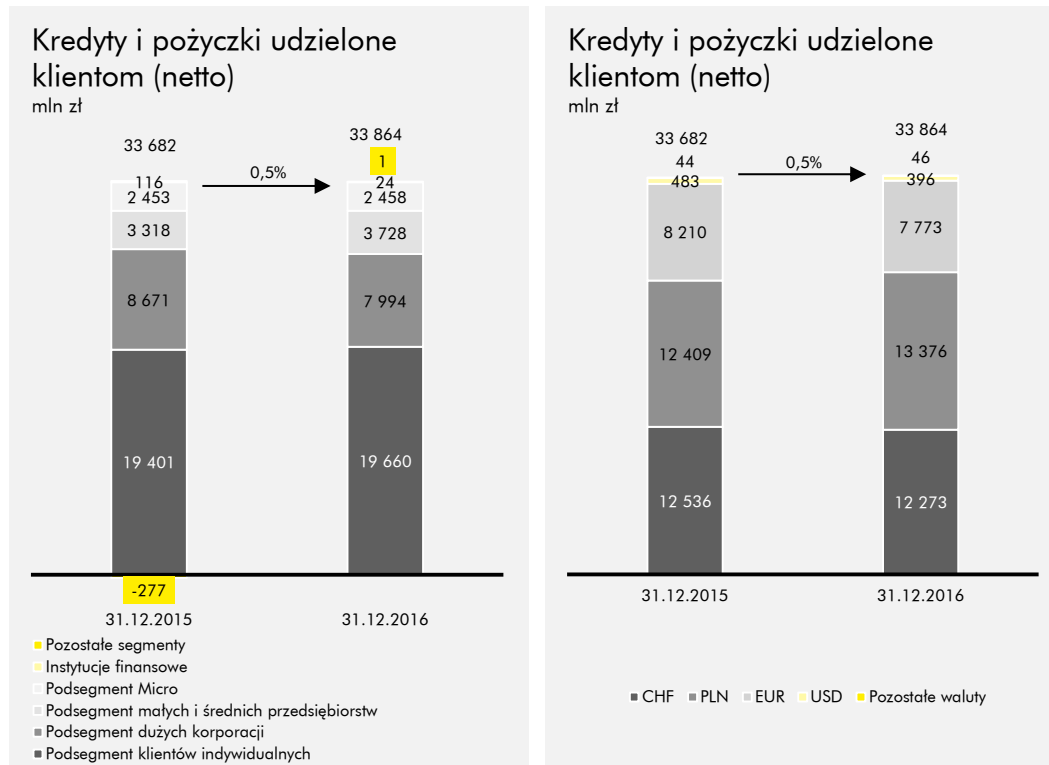
¹ W tym aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego i inne aktywa.

Zmiany wartości pozycji: aktywa przeznaczone do obrotu oraz inwestycyjne papiery wartościowe były wynikiem zmiany polityki inwestycyjnej i zarządzania płynnością Banku. Wzrost salda inwestycyjnych papierów wartościowych o 4,1 mld zł skompensował spadek salda aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu, które było niższe o 4,5 mld zł. Suma tych pozycji spadła o 0,4 mld zł na koniec 2016 r. w porównaniu ze stanem na koniec 2015 r.

Zmiana pozycji: kasa i środki w Banku Centralnym i należności od banków była wynikiem bieżącego zarządzania pozycją płynnościową Grupy na koniec okresu raportowego.

Zmiana pozycji wartości niematerialne była wynikiem dokonanej odpisu wartości firmy i marki „Polbank”.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom (działalność kontynuowana Grupy):

4.3.2. Zobowiązania i kapitały

Zobowiązania Grupy spadły o 8,6 mld zł, tj. 15,5%, na koniec 2016 r. w stosunku do roku ubiegłego i osiągnęły poziom 46 895 mln zł. Głównym czynnikiem wpływającym na tak duży spadek była sprzedaż 100% udziałów w spółce Raiffeisen-Leasing Polska S.A. Głównym źródłem finansowania Grupy pozostały depozyty klientów, które w ujęciu r./r. spadły o 1,4 mld zł, tj. 3,8%, do poziomu 36,3 mld zł. Spadek zobowiązań wobec klientów związany był z poprawą efektywności struktury płynnościowej Grupy. Udział depozytów klientów w sumie zobowiązań i kapitałów wzrósł z 61,0% w roku 2015 r. do poziomu 68,2%. Spadek zobowiązań wobec klientów nastąpił w segmencie Bankowości Korporacyjnej i segmencie Instytucji Finansowych przy wzroście zobowiązań w segmencie Bankowości Detalicznej.

Drugą istotną pozycją w zobowiązaniach Grupy były zobowiązania wobec banków i pozostałych instytucji finansowych, które na koniec 2016 r. stanowiły 14,0% sumy bilansowej. Saldo zobowiązań wobec banków i pozostałych monetarnych instytucji finansowych spadło o 5,7 mld zł do poziomu 7,4 mld zł na koniec 2016 r. w wyniku sprzedaży udziałów w RLPL.

Na koniec 2016 r. zobowiązania podporządkowane wyniosły 332,1 mln zł, co stanowiło znaczny, tj. o 54,2%, spadek w stosunku do stanu na koniec 2015 r.

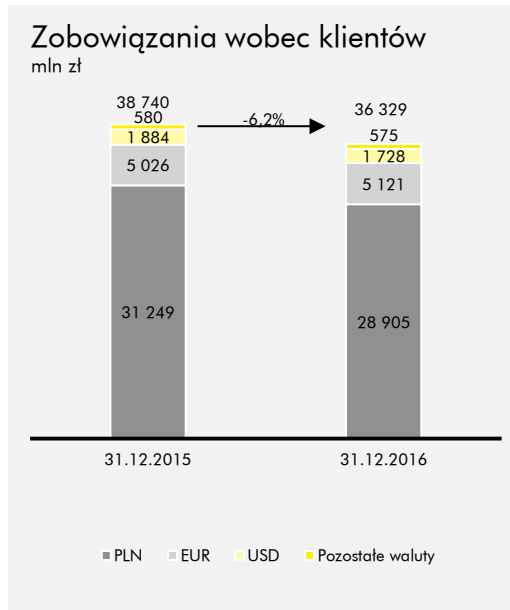
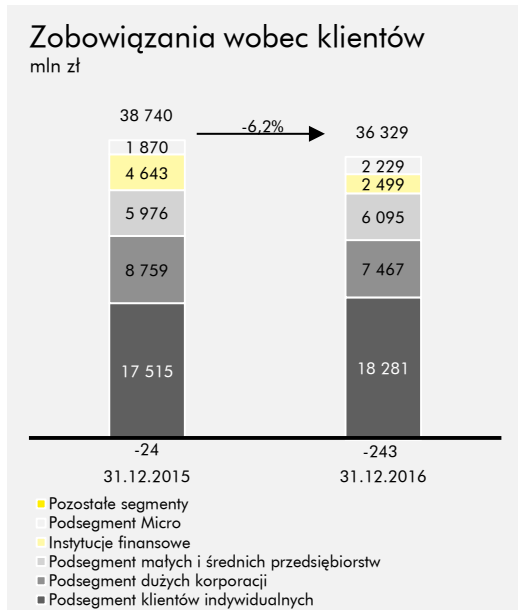
Wartość kapitałów Grupy na koniec 2016 r. nieznacznie wzrosła w stosunku do końca poprzedniego roku (o 26,6 mln zł, tj. 0,4%).

Zobowiązania i kapitały (w mln zł)	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015	Zmiana	
			mln zł	%
Zobowiązania wobec banków i pozostałych monetarnych instytucji finansowych	7 433 406	13 088 797	-5 655 391	-43,2
Pochodne instrumenty finansowe	1 546 166	1 478 611	67 555	4,6
Zobowiązania wobec klientów	36 329 411	37 762 146	-1 432 735	-3,8
Zobowiązania podporządkowane	332 096	724 789	-392 693	-54,2
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	501 830	1 758 677	-1 256 847	-71,5

Zobowiązania i kapitały (w mln zł)	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015	Zmiana	
			mln zł	%
Pozostałe zobowiązania ¹	752 381	702 608	49 773	7,1
Zobowiązania razem	46 895 291	55 515 628	-8 620 337	-15,5
Kapitały razem	6 362 682	6 389 315	-26 633	-0,4
Zobowiązania i kapitały razem	53 257 973	61 904 943	-8 646 970	-14,0

¹ W tym zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego, rezerwy oraz pozostałe zobowiązania.

Zobowiązania wobec klientów (działalność kontynuowana Grupy):

4.4. Podstawowe wskaźniki finansowe

Poniższa tabela przedstawia podstawowe wskaźniki finansowe Grupy. W 2016 r. Grupa wypracowała zwrot na kapitale („ROE” – Return on Equity) w wysokości 0,05%, a zwrot z aktywów („ROA” – Return on Assets) wyniósł 0,01%. W związku z wypracowaniem wyższych dochodów z działalności operacyjnej oraz ograniczeniu bazy kosztowej wskaźnik kosztów do dochodów obniżył się z 75,5% do 72,9%. Marża odsetkowa netto wzrosła do poziomu 1,9%.

Wybrane wskaźniki finansowe Grupy ¹ (w %)	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015
ROA netto	0,0	0,3
ROE netto	0,0	3,0
Marża odsetkowa netto	1,9	1,8
Koszty do dochodów	72,9	75,5
Kredyty netto do depozytów	93,2	103,8

¹ Wskaźniki w tabeli policzone są według następujących formuł:

ROA netto – zysk netto/średnie aktywa;

ROE netto – zysk netto/średni kapitał;

Marża odsetkowa netto – wynik z tytułu odsetek / średnie aktywa;

Koszty do dochodów – koszty działania łącznie z amortyzacją (bez podatku od instytucji finansowych) / przychody łącznie z pozostałymi przychodami i kosztami operacyjnymi.

Ze względu na sprzedaż udziałów RLPL wskaźniki: ROA netto, ROE netto i marża odsetkowa netto w 2016 r. policzone są wg następujących formuł:

ROA netto – zysk/strata z działalności kontynuowanej/ aktywa na koniec okresu;

ROE netto – zysk/strata z działalności kontynuowanej / kapitał na koniec okresu;

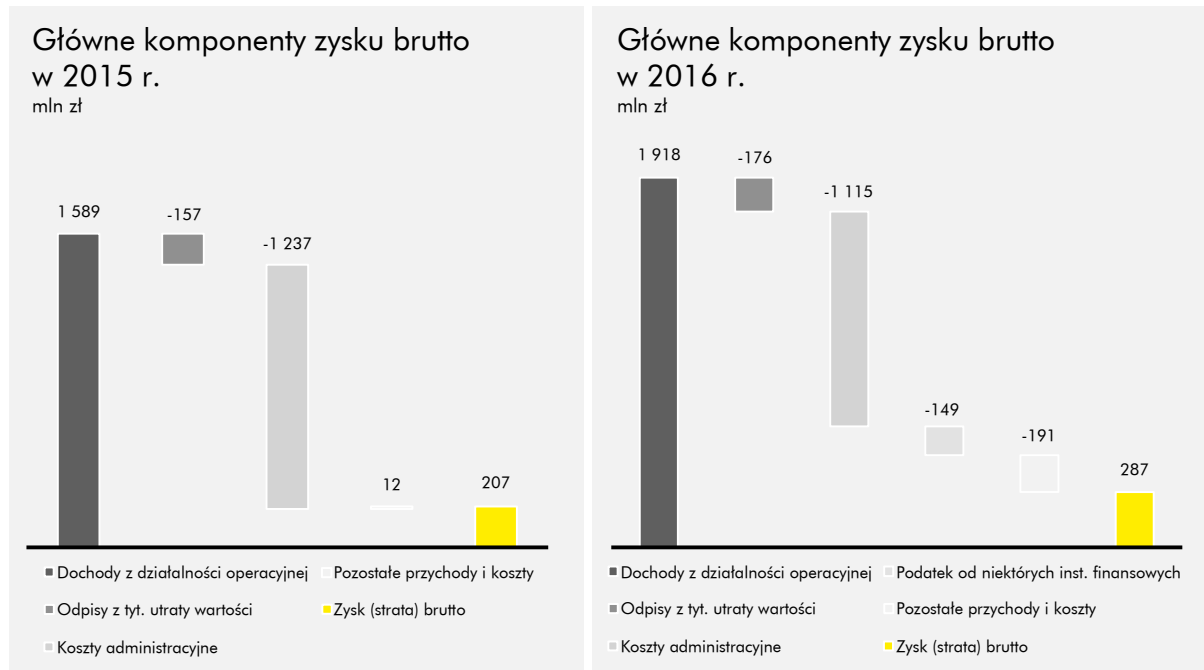
Marża odsetkowa netto – wynik z tytułu odsetek (na działalności kontynuowanej) / aktywa na koniec okresu;

Koszty do dochodów – koszty działania łącznie z amortyzacją (bez podatku od instytucji finansowych) dot. działalności kontynuowanej/ przychody łącznie z pozostałymi przychodami i kosztami operacyjnymi na działalności kontynuowanej.

5. Sytuacja finansowa Raiffeisen Bank Polska S.A. w 2016 r.

5.1. Rachunek zysków i strat

W 2016 r. zysk netto Banku wyniósł 162,8 mln zł wobec 160,1 mln zł zysku netto osiągniętego w roku 2015, co oznacza wzrost o 2,7 mln zł, tj. 1,7% r./r. Zysk brutto Banku w 2016 r. wyniósł 287,0 mln zł wobec 207,0 mln zł w 2015 r.

Na wynik Banku w 2016 r. miał wpływ szereg czynników, które nie wystąpiły w poprzednim roku i zostały szczegółowo opisane w opisie sytuacji finansowej Grupy w rozdziale 4.1 niniejszego Sprawozdania:

- Podatek od instytucji finansowych w wysokości 148,8 mln zł za jedenaście miesięcy 2016 r.;
- 80,6 mln zł dochodu z tytułu rozliczenia transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc., co spowodowało wzrost wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej i z pozycji wymiany o 176,4% r./r. do 109,5 mln zł w 2016 r.;
- 75,9 mln zł z tytułu należności spornych dotyczących rozliczeń w podatku dochodowym od osób prawnych. Kwota ta obciążała wynik Banku za 2016 r. odpowiednio: należność główna w wysokości 57,2 mln zł – w linii podatek dochodowy, odsetki za zwłokę w kwocie 18,7 mln zł – w linii pozostałe koszty operacyjne.
- Odpis wartości firmy i marki „Polbank” wykazany został w linii pozostałe koszty operacyjne w wysokości 119,0 mln zł.

Ponadto istotny pozytywny wpływ na wynik Banku miała transakcja sprzedaży 100% udziałów w spółce RLPL na rzecz RBI w dniu 31 marca 2016 r. Wynik ze sprzedaży udziałów w spółce RLPL w wysokości 202,3 mln zł (przed opodatkowaniem) został zaprezentowany w rachunku zysków i strat Banku w pozycji „Wynik ze sprzedaży udziałów w jednostce zależnej”. Konsekwencją sprzedaży udziałów był także brak dywidendy z Raiffeisen-Leasing Polska S.A., która w 2015 r. wyniosła 41,0 mln zł.

Na wyniki Banku w 2016 r. wpływ miały także następujące elementy:

- Wzrost wyniku z tytułu odsetek o 8,9%, tj. 83,3 mln zł, r./r. do 1 018,2 mln zł, głównie w wyniku obniżenia kosztów odsetkowych (o 128,3 mln zł, tj. o 18,3%) przede wszystkim za sprawą zmiany struktury depozytów klientów i poprawy ich dochodowości;

- Wzrost wyniku z tytułu prowizji o 2,5% r./r. do 588,0 mln zł, w szczególności w efekcie wzrostu przychodów prowizyjnych z tytułu produktów inwestycyjnych i ubezpieczeniowych oraz niższych kosztów z tytułu kart płatniczych oraz prowadzenia rachunków klientów detalicznych;
- Wzrost wyniku odpisów z tytułu utraty wartości o 11,9% r./r., tj. o 18,7 mln zł, do poziomu 176,2 mln zł, głównie za sprawą spadku wyniku z tytułu sprzedaży portfela wierzytelności nieregularnych w 2016 r. (odzyski ze sprzedaży portfela wierzytelności wyniosły 12,8 mln zł w 2016 r. w stosunku do 35,1 mln zł w 2015 r.). Po wyłączeniu wpływu transakcji sprzedaży wierzytelności nieregularnych z 2015 i 2016 r. odpisy z tytułu utraty wartości były niższe o 3,6 mln zł, tj. 1,8% r./r., głównie dzięki poprawie jakości portfela dużych przedsiębiorstw;
- Spadek ogólnych kosztów administracyjnych o 9,9%, tj. o 122,2 mln zł w wyniku kontynuacji działań oszczędnościowych oraz mniejszemu obciążeniu wyniku dodatkowymi składkami na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego oraz Funduszu Wsparcia Kredytobiorców. Po wyłączeniu dodatkowych opłat na rzecz BFG koszty administracyjne spadły o 4,7% r./r., tj. o 55,1 mln zł. Kluczowe czynniki mające wpływ na poziom kosztów Banku zostały opisane w części dotyczącej sytuacji finansowej Grupy w rozdziale 4.1.4 niniejszego sprawozdania;
- Niższy wynik z tytułu pozostałej działalności operacyjnej (-191,4 mln zł na koniec 2016 r. wobec 12,1 mln zł na koniec 2015 r.), głównie z powodu odpisów środków trwałych (odpis wartości firmy na kwotę 33,0 mln zł i marki „Polbank” na kwotę 86,0 mln zł), płatności zaległych odsetek od rozliczeń podatkowych RBPL (18,7 mln zł), pokrycia strat wynikających z zaległości podatkowych RLPL powstałych w okresie sprzed daty sprzedaży spółki na rzecz RBI (12,9 mln zł) i kosztów związanych z optymalizacją sieci oddziałów i centrali.

Wybrane pozycje rachunku zysków i strat (w tys. zł)	Za rok obrotowy kończący się 31.12.2016	Za rok obrotowy kończący się 31.12.2015	Zmiana	
			tys. zł	%
Przychody z tytułu odsetek	1 589 348	1 634 379	-45 031	-2,8
Koszty z tytułu odsetek	-571 180	-699 488	128 308	-18,3
Wynik z tytułu odsetek	1 018 168	934 891	83 277	8,9
Odpisy netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	-176 177	-157 428	-18 749	11,9
Przychody z tytułu prowizji i opłat	669 040	668 250	790	0,1
Koszty z tytułu prowizji i opłat	-81 088	-94 420	13 332	-14,1
Wynik z tytułu prowizji i opłat	587 952	573 830	14 122	2,5
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej i z pozycji wymiany	109 542	39 625	69 917	176,4
Przychody z tytułu dywidend	120	40 986	-40 866	-99,7
Wynik ze sprzedaży udziałów w jednostce zależnej	202 313	0	202 313	-
Ogólne koszty administracyjne	-1 114 786	-1 236 937	122 151	-9,9
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	-191 387	12 067	-203 454	-
Podatek od instytucji finansowych	-148 776	0	-148 776	-
Zysk (strata) brutto	286 969	207 033	79 936	38,6
Podatek dochodowy	-124 154	-46 959	-77 195	164,4
Zysk (strata) netto	162 815	160 074	2 741	1,7

5.2. Wyniki segmentów

Bank zarządza działalnością biznesową w oparciu o cztery segmenty operacyjne: „Bankowość Korporacyjna”, „Bankowość Detaliczna”, „Instytucje Finansowe i Rynki Kapitałowe” oraz „Zarządzanie Aktywami i Pasywami oraz pozostała działalność”.

Kluczowe czynniki mające wpływ na wyniki segmentów zostały szczegółowo przedstawione w opisie sytuacji finansowej Grupy w rozdziale 4.2 niniejszego Sprawozdania. W ujęciu jednostkowym istotna różnica wobec danych skonsolidowanych występuje na poziomie segmentu Zarządzania Aktywami i

Pasywami oraz Pozostałej Działalności. Jednostkowy wynik tego segmentu zwiększył się o 88,2 mln zł i wyniósł 1,0 mln zł w 2016 r. wobec straty w wysokości 87,2 mln zł w 2015 r. Wzrost wyniku r./r. był związany ze sprzedażą 100% udziałów w RLPL i alokacją wyniku z tytułu tej transakcji do przychodów nieodsetkowych tego segmentu. Ten pozytywny wpływ na wynik został zneutralizowany negatywnym wpływem odpisu wartości firmy i marki „Polbank” na kwotę 119,0 mln zł, alokowanym do pozostałych kosztów operacyjnych w tym segmencie.

Za rok obrotowy kończący się 31.12.2016					
Wynik przed opodatkowaniem oraz aktywa i zobowiązania wg segmentów (w tys. zł)	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Instytucje Finansowe i Rynki Kapitałowe	Zarządzanie Aktywami i Pasywami oraz Pozostała Działalność	Razem
Przychody z tytułu odsetek	477 541	646 151	38 276	427 380	1 589 348
Koszty z tytułu odsetek	-115 096	-289 734	-76 384	-89 966	-571 180
Wynik zewnętrzny z tytułu odsetek	362 445	356 417	-38 109	337 415	1 018 168
Wynik odsetkowy wewnętrzny	13 612	119 811	59 954	-193 377	0
Wynik z tytułu odsetek	376 057	476 228	21 845	144 037	1 018 168
Przychody nieodsetkowe	320 831	307 121	126 877	145 099	899 928
Wynik z działalności bankowej	696 888	783 350	148 722	289 136	1 918 096
Ogólne koszty administracyjne w tym:	-298 070	-701 724	-50 335	-64 658	-1 114 786
Amortyzacja	-18 932	-75 811	-3 432	-416	-98 591
Podatek od instytucji finansowych	-42 039	-66 073	-9 029	-31 636	-148 776
Odpisy netto z tytułu utraty wartości	-56 096	-119 515	-106	-460	-176 177
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	0	0	0	-191 387	-191 387
Zysk (strata) brutto	300 683	-103 962	89 252	996	286 969
Na dzień 31.12.2016					
Aktywa	12 042 858	22 117 056	1 930 827	16 326 897	53 266 718
Zobowiązania	13 562 024	20 510 794	2 666 098	9 436 398	46 897 530

Za rok obrotowy kończący się 31.12.2015					
Wynik przed opodatkowaniem wg segmentów (w tys. zł)	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Instytucje Finansowe i Rynki Kapitałowe	Zarządzanie Aktywami i Pasywami oraz Pozostała Działalność	Razem
Przychody z tytułu odsetek	508 428	644 283	52 929	428 739	1 634 379
Koszty z tytułu odsetek	-156 997	-342 823	-106 659	-93 010	-699 488
Wynik zewnętrzny z tytułu odsetek	351 431	301 460	-53 730	335 729	934 891
Wynik odsetkowy wewnętrzny	39 837	152 598	88 205	-280 639	0
Wynik z tytułu odsetek	391 268	454 059	34 475	55 090	934 891
Przychody nie odsetkowe	320 928	217 688	110 803	5 022	654 441
Wynik z działalności bankowej	712 196	671 747	145 278	60 112	1 589 332
Ogólne koszty administracyjne w tym:	-298 454	-729 845	-52 737	-155 900	-1 236 937
Amortyzacja	-30 156	-85 160	-6 169	-4 852	-126 337
Odpisy netto z tytułu utraty wartości	-87 087	-67 287	463	-3 516	-157 428

Wynik przed opodatkowaniem wg segmentów (w tys. zł)	Za rok obrotowy kończący się 31.12.2015				
	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Instytucje Finansowe i Rynki Kapitałowe	Zarządzanie Aktywami i Pasywami oraz Pozostała Działalność	Razem
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	0	0	0	12 067	12 067
Zysk (strata) brutto	326 654	-125 385	93 003	-87 238	207 033
	Na dzień 31.12.2015				
Aktywa	12 291 473	21 854 254	3 256 651	17 681 958	56 168 703
Zobowiązania	14 844 293	19 385 642	4 994 107	10 171 358	49 920 942

5.3. Sprawozdanie z sytuacji finansowej

5.3.1. Aktywa

Na koniec 2016 r. aktywa Banku wyniosły 53 267 mln zł i były o 2,9 mld zł, tj. 5,2%, niższe w stosunku do roku ubiegłego. Największy udział w aktywach Banku – na poziomie 63,6% (wzrost o 3,6 p.p. r./r.) - miały kredyty i pożyczki udzielone klientom. Wartość kredytów nieznacznie wzrosła o 0,2 mld zł, tj. 0,5%, r./r., co było wynikiem wzrostu kredytów w segmencie Bankowości Detalicznej. Wzrost ten zrealizowany poprzez wzrost salda na kredytach gotówkowych pokrył spadek wartości kredytów hipotecznych i spadek wolumenów kredytowych w segmencie Bankowości Korporacyjnej.

Aktywa (w mln zł)	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015	Zmiana	
			mln zł	%
Kasa i środki w Banku Centralnym	1 732	2 704	-972	-35,9
Należności od banków	315	1 204	-889	-73,8
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	8 047	12 570	-4 523	-36,0
Pochodne instrumenty finansowe	467	562	-96	-17,0
Inwestycyjne papiery wartościowe	7 948	3 827	4 121	107,7
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	33 868	33 689	179	0,5
Wartości niematerialne	384	535	-151	-28,3
Rzeczowe aktywa trwałe	118	125	-7	-5,5
Akcje i udziały w jednostkach zależnych	40	528	-487	-92,3
Pozostałe aktywa ¹	347	424	-77	-18,2
Aktywa razem	53 267	56 169	-2 902	-5,2

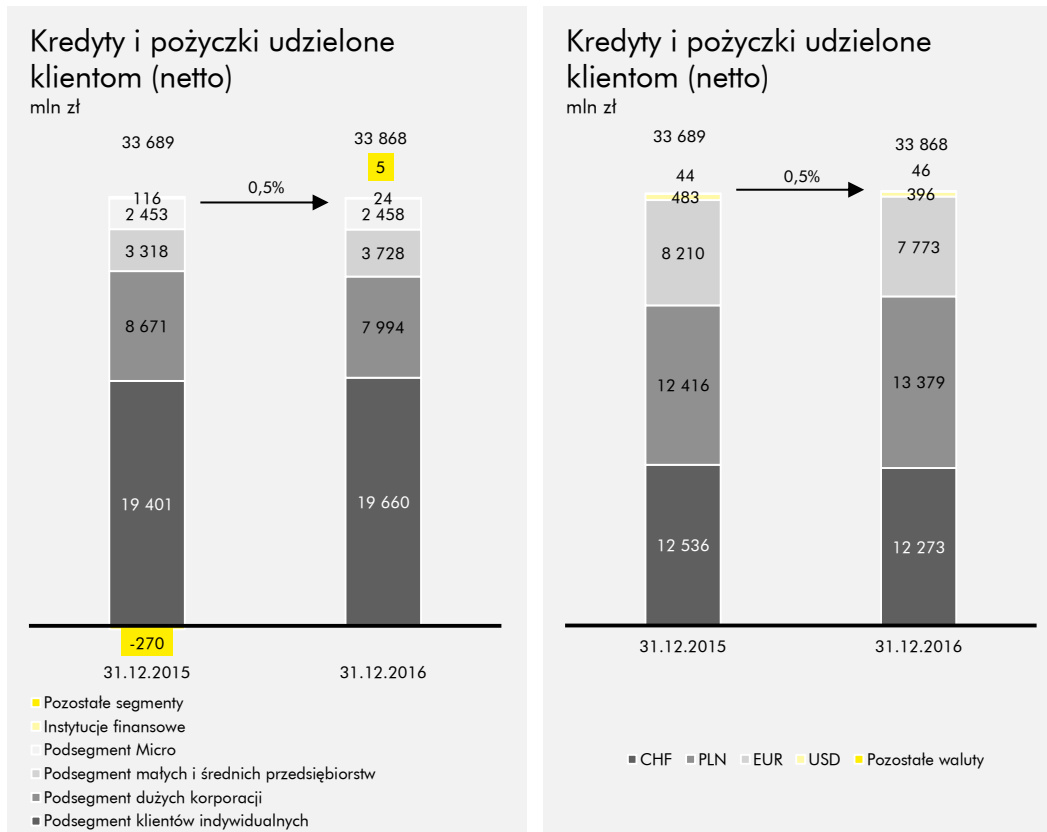
¹ W tym aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego i inne aktywa.

Zmiany wartości pozycji: aktywa przeznaczone do obrotu oraz inwestycyjne papiery wartościowe były wynikiem zmiany polityki inwestycyjnej i zarządzania płynnością Banku. Saldo aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu spadło o 4,5 mld zł, natomiast saldo inwestycyjnych papierów wartościowych zwiększyło się o 4,1 mld zł. Suma tych pozycji spadła o 0,4 mld zł na koniec 2016 r. w porównaniu ze stanem na koniec 2015 r.

Spadek wartości akcji i udziałów w jednostkach zależnych był wynikiem sprzedaży przez Bank 100% udziałów w RLPL.

Zmiana w pozycji wartości niematerialne związana jest z dokonaniem odpisem na wartości firmy i marki „Polbank”

Zmiana pozycji: kasa i środki w Banku Centralnym i należności od banków była wynikiem bieżącego zarządzania pozycją płynnościową Banku na koniec okresu raportowego.

5.3.2. Zobowiązania i kapitały

Zobowiązania Banku spadły o 3,0 mld zł, tj. 6,1%, na koniec 2016 r. w stosunku do roku ubiegłego i osiągnęły poziom 46 898 mln zł. Głównym źródłem finansowania Banku pozostały depozyty klientów, które w ujęciu r./r. spadły o 2,4 mld zł, tj. 6,2%, do poziomu 36,4 mld zł. Udział depozytów klientów w sumie zobowiązań i kapitałów spadł nieznacznie do poziomu 68,3% z 69,0% w roku poprzednim. Spadek zobowiązań wobec klientów nastąpił w segmencie Bankowości Korporacyjnej i segmencie Instytucji Finansowych przy wzroście zobowiązań w segmencie Bankowości Detalicznej.

Zobowiązania wobec banków i pozostałych monetarnych instytucji finansowych wyniosły na koniec 2016 r. 7 433 mln zł, co stanowiło spadek o 6,3%, tj. 503 mln zł, wobec stanu na koniec 2015 r. Ich udział w sumie bilansowej pozostał na niezmiennym, 14-procentowym poziomie.

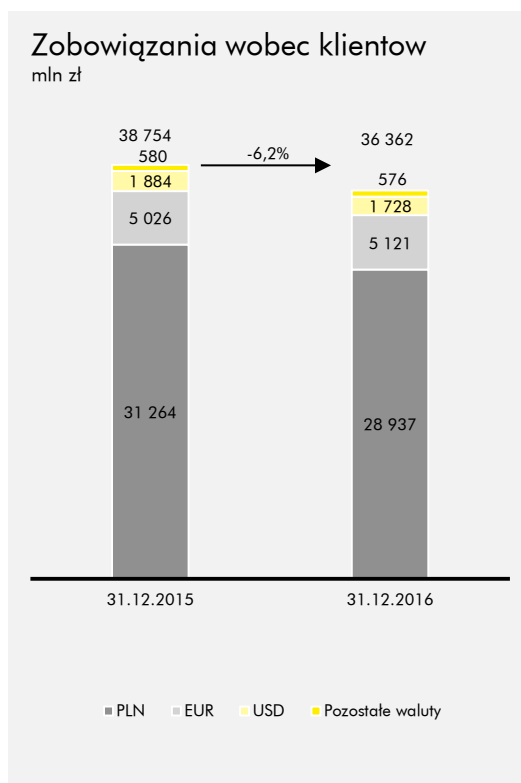
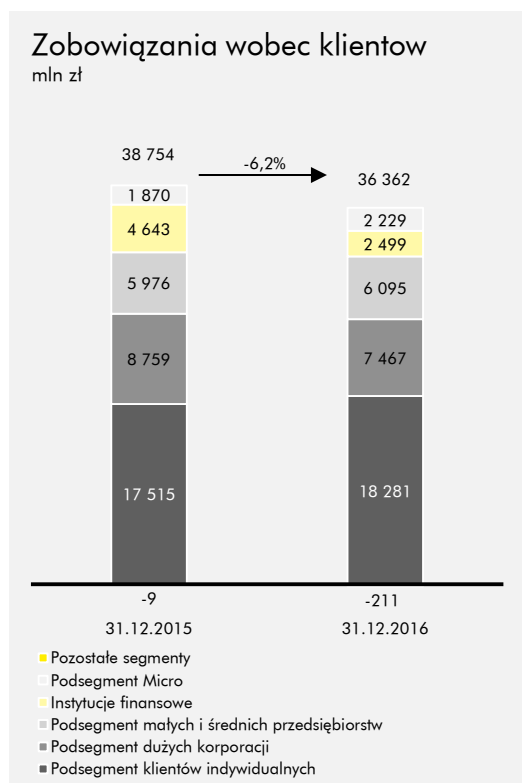
Na koniec 2016 r. zobowiązania podporządkowane wyniosły 332 mln zł, co stanowiło znaczny, tj. o 54,2%, spadek w stosunku do stanu na koniec 2015 r.

Wartość kapitałów Banku na koniec 2016 r. nieznacznie wzrosła w stosunku do końca poprzedniego roku (o 121,4 mln zł, tj. 1,9%).

Zobowiązania i kapitały (w mln zł)	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015	Zmiana	
			mln zł	%
Zobowiązania wobec banków i pozostałych monetarnych instytucji finansowych	7 433	7 936	-503	-6,3
Pochodne instrumenty finansowe	1 546	1 479	68	4,6
Zobowiązania wobec klientów	36 362	38 754	-2 392	-6,2
Zobowiązania podporządkowane	332	725	-393	-54,2

Zobowiązania i kapitały (w mln zł)	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015	Zmiana	
			mln zł	%
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	502	502	0	0,0
Pozostałe zobowiązania ¹	722	526	197	37,4
Zobowiązania razem	46 898	49 921	-3 023	-6,1
Kapitały własne razem	6 369	6 248	121	1,9
Zobowiązania i kapitały własne razem	53 267	56 169	-2 902	-5,2

¹ W tym zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego, rezerwy oraz pozostałe zobowiązania.

5.4. Podstawowe wskaźniki finansowe

Poniższa tabela przedstawia podstawowe wskaźniki finansowe Banku. W 2016 r. Bank wypracował zwrot na kapitale („ROE” – *Return on Equity*) w wysokości 2,6%, a zwrot z aktywów („ROA – *Return on Assets*) wyniósł 0,3%. W związku z wypracowaniem wyższych dochodów z działalności operacyjnej oraz ograniczeniu bazy kosztowej wskaźnik kosztów do dochodów Banku obniżył się do 64,6%. Marża odsetkowa netto wzrosła do poziomu 1,9%.

Wybrane wskaźniki finansowe Banku ¹ (w %)	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015
ROA netto	0,3	0,3
ROE netto	2,6	2,6
Marża odsetkowa netto	1,9	1,7
Koszty do dochodów	64,6	77,2
Kredyty netto do depozytów	93,2	86,9

¹ Wskaźniki w tabeli policzone są według następujących formuł:

ROA netto – zysk netto/średnie aktywa;

ROE netto – zysk netto/średni kapitał;

Marża odsetkowa netto – wynik z tytułu odsetek / średnie aktywa;

Koszty do dochodów – koszty działania łącznie z amortyzacją (bez podatku od instytucji finansowych) / przychody łącznie z pozostałymi przychodami i kosztami operacyjnymi.

6. Działalność Raiffeisen Bank Polska S.A. w 2016 r.

6.1. Bankowość Detaliczna

Segment Bankowości Detalicznej obejmuje produkty i usługi dla klientów indywidualnych oraz mikroprzedsiębiorstw. W ramach segmentu wyróżnia się podsegmenty: klienta masowego, zamożnego, bankowości prywatnej i mikroprzedsiębiorstw.

W 2016 r. Bank kontynuował udoskonalanie modeli doradztwa finansowego i standardów obsługi, koncentrując się w tym względzie na klientach zamożnych i klientach bankowości prywatnej. Jednocześnie prowadzone były działania mające na celu rozwój kanałów elektronicznych i rozwiązań umożliwiających klientom korzystanie z produktów bez fizycznej obecności w oddziale. W III kwartale 2016 r. wdrożony został nowy system bankowości elektronicznej, umożliwiający efektywne wykorzystanie także na urządzeniach mobilnych. Proces migracji klientów do nowego systemu został zakończony w listopadzie 2016 r. Dodatkowo sieć dystrybucji została wzbogacona o współpracę z kilkoma operującymi w skali kraju pośrednikami finansowymi.

Działania związane z podnoszeniem standardów jakości obsługi klienta w oddziałach oraz kanałach zdalnych, polegające m.in. na upraszczaniu procesów, czy wprowadzeniu tabletów do rzeczywistego zbadania potrzeb klientów, zaowocowały otrzymaniem wysokich ocen Banku w zewnętrznych badaniach jakości obsługi. Bank zajął III miejsce w głównej kategorii: Złoty Bank - najwyższa jakość obsługi w rankingu „Złoty Bankier” organizowanym przez portal Bankier.pl i gazetę Puls Biznesu, VII miejsce w rankingu „Przyjazny Bank Newsweeka” oraz I miejsce w rankingu „Jakość obsługi klienta w placówkach” w ramach trzeciej i czwartej edycji badania „Instytucja roku 2016” portalu MojeBankowanie.pl. W tym samym badaniu Bank odnotował ponadto wyższą pozycję w rankingu „Zdalne kanały kontaktu”, w którym awansował z miejsca 18 na 14.

Na koniec 2016 r. liczba aktywnych klientów Bankowości Detalicznej wyniosła 748 tys., co w porównaniu do końca 2015 r. przyniosło wzrost o niemal 77 tys., tj. o 11,4%.

6.1.1. Produkty depozytowe

Rachunki oszczędnościowo – rozliczeniowe oraz rachunki oszczędnościowe

Wymarzone Konto Osobiste („WKO”), wprowadzone do oferty w marcu 2015 r. jako jeden z produktów Pakietu Wymarzonego, stanowiło podstawowy produkt akwizycyjny nowych klientów w 2016 r. Sprzedaż Pakietu była wspierana poprzez ogólnokrajowe kampanie marketingowe, których odłona w 2016 r. trwała od lutego do grudnia. Hasło jesiennej kampanii „Mieć trzeba styl, a z rzeczy korzystać” to wprost nawiązanie do filozofii tzw. pokolenia millenials’ów, stanowiących grupę docelową odbiorców tych działań marketingowych.

W rezultacie w 2016 r. pozyskano 137,1 tys. Wymarzonych Kont Osobistych, z czego 114,6 tys. pozyskano wśród nowych klientów. Na koniec grudnia 2016 r. Bank prowadził 365,5 tys. Wymarzonych Kont Osobistych.

Na koniec grudnia 2016 r. Bank prowadził 759,4 tys. kont osobistych dla klientów masowych i zamożnych i tym samym zanotował wzrost liczby kont osobistych w walucie krajowej o 9% w porównaniu do końca poprzedniego roku oraz wzrost liczby kont walutowych a 'vista w walutach obcych (EUR, USD, CHF i GBP) o 13%. Saldo depozytowe zgromadzone w tym segmencie na kontach

osobistych w złotych na koniec 2016 r. wyniosło 2,6 mld zł (wzrost o prawie 800 mln zł w porównaniu do końca 2015 r.), z czego ponad 70% stanowiły osady na Wymarzonym Koncie Osobistym.

Klienci pozyskani w ramach Wymarzonego Konta Osobistego od początku istnienia tej oferty chętnie korzystają z kanałów elektronicznych – na koniec grudnia 2016 r. 95% posiadaczy WKO posiadało dostęp do systemu bankowości internetowej R-Online, 71% posiadało aktywny dostęp do bankowości mobilnej Mobilny Bank i aż 96% klientów otrzymywało wyciągi z konta i innych produktów bankowych drogą elektroniczną.

Głównym kanałem sprzedaży Wymarzonego Konta w 2016 r. były oddziały własne Banku (74%), ale klienci otwierali konta także m.in. poprzez automatyczny proces internetowy, za pośrednictwem Call Center, w placówkach partnerskich oraz przez pośredników finansowych. Udział sprzedaży kont osobistych dla segmentu klientów masowych i zamożnych w kanałach zdalnych wyniósł ok. 25% wszystkich pozyskanych rachunków w 2016 r., stanowiąc alternatywę kosztową dla tradycyjnej, oddziałowej sieci dystrybucji.

W ramach akwizycji kolejnego produktu z rodziny „Wymarzonych” – Konta Wymarzony Cel, którego konstrukcja oprocentowania zachęca konsumentów do systematycznego oszczędzania – do końca 2016 r. Bank otworzył 65,0 tys. tych rachunków z saldem zdeponowanych środków na poziomie 983,3 mln zł.

Rok 2016 to także okres dostosowania regulacji bankowych, przede wszystkim Regulaminu rachunków bankowych oraz umów produktowych do zmian w obowiązującym otoczeniu prawnym. Do działań w tym zakresie należały m.in.:

- dostosowanie Banku od 1 lipca 2016 r. do zmiany ustawy „Prawo bankowe” w zakresie tzw. kont uśpionych, czyli zasad postępowania Banku z rachunkami osób zmarłych oraz rachunków nieaktywnych;
- wdrożenie do oferty przelewu typu SEPA, do czego obligowało Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 260/2012 z dnia 14 marca 2012 r.;
- wdrożenie usługi szyfrowania wyciągów udostępnianych przez Bank pocztą elektroniczną dostosowując swą działalność do zapisów rekomendacji KNF dotyczącej bezpieczeństwa transakcji płatniczych wykonywanych w Internecie przez banki, krajowe instytucje płatnicze, krajowe instytucje pieniądza elektronicznego i spółdzielcze kasy oszczędnościowo – kredytowe;
- działania wynikające z zapisów ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, oferując m.in. swoim klientom arkusz dla deponentów;
- dostosowanie procesów sprzedażowych oraz powiązanych z nimi wewnętrznych regulacji formalno-prawnych do rekomendacji KNF dotyczącej zasad bezpieczeństwa w procesie otwierania rachunków bankowych z wykorzystaniem przelewu z innego banku.

Depozyty terminowe

Polityka zarządzania saldami depozytowymi była ukierunkowana na przyrost poziomu depozytów (rachunki oszczędnościowo – rozliczeniowe, rachunki oszczędnościowe, lokaty terminowe) oraz równoczesną poprawę marży poszczególnych produktów. Przyrost wolumenu na ww. produktach wyniósł 7% r./r. przy znacznej zmianie rozkładu wolumenów poszczególnych produktów tj. zwiększył się udział wolumenu na kontach osobistych, których saldo wzrosło o 39% (wzrost udziału w saldzie wszystkich produktów depozytowych o 7 p.p.) przy jednoczesnym zmniejszeniu udziału wolumenu lokat terminowych i rachunków oszczędnościowych (udział tych produktów w saldzie depozytów wyniósł 73% na koniec 2016 r.). W celu poprawy marży depozytów terminowych prowadzone były szeroko zakrojone działania i kampanie CRM (*Customer Relationship Management*), mające na celu zrationalizowanie zarządzania zapadającymi saldami. Działania te polegały m.in. na dostosowaniu oferty lokat terminowych do indywidualnych potrzeb każdego klienta, na podstawie wcześniej przeprowadzonych analiz oraz segmentacji.

Dzięki skuteczności prowadzonej polityki marża produktów depozytowych wzrosła w 2016 r., przy czym do wzrostu kontrybuowały najbardziej rachunki oszczędnościowe i lokaty terminowe.

Wśród lokat terminowych, największym zainteresowaniem ze strony klientów cieszyła się R-Lokata dla nowych środków w walucie krajowej oraz Lokata Lojalny Bank dostępna w programie Lojalny Bank - dla klientów, dla których Raiffeisen Polbank jest bankiem pierwszego wyboru i którzy zdecydowali się na przelew wynagrodzenia na konto w Raiffeisen Polbank. Jedną z najwyższej oprocentowanych lokat pozostała Lokata Mobilna, której celem było promowanie bankowości mobilnej wśród użytkowników kanałów elektronicznych.

6.1.2. Karty debetowe i kredytowe

W 2016 r. w obszarze kart płatniczych Bank skupił się na realizacji programu mającego na celu optymalizację i dopasowanie obecnego modelu biznesowego do zmieniających się warunków rynkowych. Najważniejszym elementem niniejszego programu był projekt migracji obsługi kart do systemu First Data Polska z jednoczesnym zakończeniem obsługi kart płatniczych w systemach własnych banku. Pełna migracja kart debetowych odbyła się w lutym 2016 r., a kart kredytowych w czerwcu 2016 r. Skutkiem przeprowadzonego projektu migracji było znacznie obniżenie kosztów operacyjnych poprzez wyłączenie systemów wewnętrznych do obsługi kart. Migracja kart na jedną platformę otworzyła także nowe możliwości w zakresie rozwoju oferty produktowej, co zaowocowało wdrożeniem w 2016 r. przez Bank płatności mobilnych NFC (Near Field Communication) HCE (Host Card Emulation) obsługiwanych w nowej aplikacji Mobilny Portfel. Na koniec 2016 r. liczba wydanych przez Bank kart HCE wyniosła 2,1 tys.

Bank prowadził również aktywne działania biznesowe i aktywizujące w obszarze akwizycji nowych kart, wykorzystując nowe kanały dystrybucji, takie jak Call Center oraz rozwijając aktywności w obecnie wykorzystywanych: oddziałach własnych, telemarketingu i poprzez Internet. Działania obejmowały również promowanie używalności i transakcyjności kart. Bank osiągnął wzrost wartości dokonanych transakcji w punktach sprzedaży (tzw. POS – Point of Sale) za pośrednictwem wszystkich kartach płatniczych (debetowe i kredytowe karty detaliczne) o 17% r./r. Kontynuowano też promowanie transakcyjności w Internecie, m.in. w oparciu o wdrożony wspólnie z MasterCard portfel MasterPass, oraz oferty promocyjne nakierowane na aktywizację płatności e-commerce, co znalazło odzwierciedlenie we wzroście wartości dokonanych transakcji w obszarze płatności internetowych o prawie 23% r./r.

Wzrost odnotowano także dla portfela kart płatniczych (kart debetowych oraz kredytowych) – na koniec 2016 r. liczba kart wyniosła 634,5 tys., co oznacza wzrost o ponad 9% r./r. Było to głównie spowodowane skutecznie realizowaną strategią akwizycji, głównie w obszarze Konta Wymarzonego i sprzedażą pakietowej karty debetowej do tego konta.

6.1.3. Produkty kredytowe

Kredyty hipoteczne

Kredyty hipoteczne mają istotny udział w bilansie Banku i na koniec 2016 r. wartość ekspozycji bilansowej netto klientów indywidualnych wyniosła 16,8 mld zł, tj. stanowiła ponad 85% wszystkich kredytów netto udzielonych klientom indywidualnym.

Bank w 2016 r. kontynuował selektywną politykę udzielania nowych kredytów hipotecznych oraz koncentrował się głównie na realizacji postanowień dedykowanych dla całego portfela mających na celu wsparcie kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy. W tym zakresie Bank kontynuował też działania dla kredytobiorców indeksowanych i

denominowanych do CHF w ramach tzw. sześciopaków wypracowanego przy współpracy ze Związkiem Banków Polskich („ZBP”) i innymi bankami.

Kredyty konsumpcyjne

W obszarze kredytów konsumpcyjnych Bank odnotował znaczący wzrost sprzedaży. Główny nacisk położono na dystrybucję Kredytu na Miarę (kredyt gotówkowy), którego sprzedaż w całym 2016 r. była wyższa o 24% w stosunku do wyniku z 2015 r. Osiągnięcie dobrych wyników sprzedażowych było możliwe dzięki wdrożeniu szeregu działań takich jak:

- testy kredytowe oraz modyfikacja parametrów polityki kredytowej;
- dalsza automatyzacja procesu, co wpłynęło na skrócenie czasu decyzji i wypłaty środków oraz liczbę tzw. automatycznych decyzji kredytowych;
- utrzymanie preferencyjnej oferty finansowania dla klientów otwierających Wymarzone Konto Osobiste;
- wdrożenie nowych kampanii sprzedażowych m.in. Dany Kesz;
- intensyfikacja kampanii CRM do klientów banku;
- rozwój współpracy z kanałami dystrybucji takimi jak pośrednicy lokalni i ogólnopolscy, franczyza;
- modyfikacja polityki i strategii cenowej dla dystrybuowanych produktów;
- zmiany w systemach motywacyjnych dla poszczególnych kanałów dystrybucji.

Na koniec 2016 r. wartość portfela kredytów konsumpcyjnych (tj. Kredyt na Miarę, Limit zadłużenia w koncie osobistym, Kredyt bezpieczny) udzielonych klientom masowym i zamożnym wyniosła 2,5 mld zł, tj. wzrosła o 21% r./r.

6.1.4. Produkty ubezpieczeniowe

W 2016 r. do oferty Banku zostały wdrożone unikalne na polskim rynku produkty ubezpieczeniowe, zarówno dla segmentu klientów masowych i zamożnych, jak i mikroprzedsiębiorstw. Były to m.in.:

- ubezpieczenie na życie z ponadrynkową sumą ubezpieczenia 1 mln zł - Ochrona na Milion;
- ubezpieczenie zdrowotne pozwalające klientom na korzystanie z prywatnej opieki medycznej w ponad 1 tys. nowoczesnych placówek medycznych w całej Polsce - Zdrowie pod Ochroną;
- zabezpieczenie mikroprzedsiębiorców przed utratą zysku w wyniku nieprzewidzianych zdarzeń losowych - Firma bez Strat.

Ponadto dzięki wdrożeniu nowatorskiego rozwiązania w zakresie ubezpieczenia spłaty zadłużenia (*Payment Protection Insurance*) kredytu gotówkowego, polegającego na wydzieleniu kosztu składki ubezpieczeniowej od kosztu kredytu brutto i tym samym braku efektu „konsumowania” zdolności kredytowej klienta, Bank osiągnął ilościową penetrację ubezpieczeniami na poziomie 40% nowej akwizycji.

6.1.5. Produkty inwestycyjne

W 2016 r. Bank kontynuował dystrybucję funduszy pod marką Raiffeisen, zarządzanych przez podmiot zewnętrzny (formuła *white label*). Raiffeisen Specjalistyczny Fundusz Inwestycyjny Otwarty („SFIO”) Parasolowy składa się z czterech Subfunduszy o różnych strategiach inwestycyjnych oraz poziomach ryzyka. Subfundusze Raiffeisen SFIO są zarządzane na zlecenie Banku przez ALTUS Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych.

Na koniec 2016 r. aktywa w Raiffeisen SFIO Parasolowy wraz z oferowanym funduszem zamkniętym FWR Selektywny wyniosły 1,1 mld zł i były prawie 100% wyższe niż na koniec 2015 r. Struktura aktywów w poszczególnych subfunduszach przedstawia się następująco:

Struktura aktywów funduszy Raiffeisen w Banku (w mln zł)

Fundusz	Zarządzający	Aktywa na dzień 31.12.2016	Aktywa na dzień 31.12.2015
Raiffeisen SFIO Parasolowy			
Raiffeisen Aktywnego Oszczędzania	Altus TFI S.A.	123	113,9
Raiffeisen Aktywnych Strategii Dłużnych	Altus TFI S.A.	95,2	43,4
Raiffeisen Globalnych Możliwości	Altus TFI S.A.	70,3	15,1
Raiffeisen Aktywnego Inwestowania	Altus TFI S.A.	858,9	386,5
FWR Selektywny FIZ	Altus TFI S.A.	12	26,3
Fundusze razem		1 147,7	585,2

Na zasadach subskrypcji Bank w dalszym ciągu oferował lokaty inwestycyjne i ubezpieczenia strukturyzowane, a także certyfikaty strukturyzowane emitowane na rynku pierwotnym przez Raiffeisen Centrobank AG („RCB”). W 2016 r. zostało uruchomionych siedem subskrypcji ubezpieczeń strukturyzowanych z TU Warta SA, na łączną kwotę 66,1 mln zł, 38 subskrypcji lokat inwestycyjnych na łączną kwotę 1,1 mld zł oraz 30 subskrypcji certyfikatów strukturyzowanych na łączną kwotę 295,6 mln zł.

W ofercie inwestycyjnej w segmencie bankowości detalicznej dostępne są też ubezpieczenia na życie. W II półroczu 2016 r. we współpracy z UNIQA TU został wdrożony nowy produkt z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (UFK) oferowany pod nazwą Uniqatowe Strategie. Ubezpieczenie cieszy się dużą popularnością wśród klientów Banku. W 2016 r. sprzedaż produktów ubezpieczeniowo-inwestycyjnych wyniosła 897,6 mln zł, co stanowi wzrost względem poprzedniego roku o 170%.

Segment bankowości detalicznej odnotował wzrost aktywów inwestycyjnych (środki w produktach inwestycyjnych w Banku i u partnerów) o 23% r./r., tj. o 895,4 mln zł netto, osiągając wolumen 4,9 mld zł na koniec 2016 r.

6.1.6. Dom Maklerski

W 2016 r. Dom Maklerski Raiffeisen Brokers kontynuował działalność w sektorze publicznego oferowania produktów strukturyzowanych RCB, wiodącego emitenta certyfikatów notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. Wartość sprzedaży certyfikatów strukturyzowanych w tym okresie wyniosła 295,6 mln zł.

Liczba prowadzonych rachunków inwestycyjnych wzrosła o ponad 30% r./r. i na koniec 2016 r. wyniosła ponad 15 tys.

6.1.7. Bankowość prywatna Friedrich Wilhelm Raiffeisen

W ramach bankowości prywatnej Friedrich Wilhelm Raiffeisen („FWR”) obsługiwani są klienci z aktywami przekraczającymi 1 mln zł. W 2016 r. realizowany był dynamiczny wzrost aktywów (środków ulokowanych w produktach depozytowych i/lub inwestycyjnych) klientów FWR w efekcie transferu środków przez obecnych, jak i nowych klientów. Na koniec 2016 r. stan aktywów klientów kształtował się na poziomie 7,8 mld zł, co oznacza przyrost o 7% r./r. Jednocześnie odnotowany został 27% wzrost aktywów klientów (tj. 497,2 mln zł netto) ulokowanych w produktach inwestycyjnych.

W 2016 r. została nawiązana współpraca z kolejnymi towarzystwami funduszy inwestycyjnych – Opoka TFI i Capital Partners (jako alternatywa dla *private equity*), a do oferty została wdrożona nowa odsłona produktu FWR Optymalny Portfel 2 z TU Europa. Ponadto FWR pozostawał aktywnym dystrybutorem certyfikatów strukturyzowanych emitowanych przez Raiffeisen Centrobank AG, w tym oferty w postaci certyfikatów w USD.

Bankowość prywatna FWR po raz czwarty z rzędu uzyskała 5 gwiazdek, tj. najwyższą ocenę w przygotowywanym przez magazyn Forbes rankingu polskiego rynku *private banking*. Najwyższa ocena została przyznana za usługi profesjonalnego doradztwa inwestycyjnego i konsekwencję w innowacyjnych rozwiązaniach w obszarze inwestycyjnym i sukcesji majątku oraz za innowacyjne podejście do indywidualnych strategii inwestycyjnych w połączeniu z tradycją i standardami FWR.

6.1.8. Mikroprzedsiębiorstwa

W 2016 r. Bank pozyskał 17,6 tys. mikroprzedsiębiorstw. Powyższy wynik został osiągnięty m.in. dzięki wzbogaceniu oferty Wymarzonego Konta dla Biznesu, głównego produktu akwizycyjnego w segmencie mikroprzedsiębiorstw, o nowe unikalne funkcjonalności i benefity dla klientów. Równoległe Bank szeroko promował ofertę Wymarzonego Konta dla Biznesu dla wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych m.in. poprzez liczne konferencje dla zarządców nieruchomości. Oferta ta została uzupełniona przez atrakcyjne ubezpieczenie mieszkań członków wspólnot i spółdzielni oferowane przez UNIQA Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. W rezultacie w 2016 r. pozyskano 17,7 tys. Wymarzonych Kont dla Biznesu, z czego 17 tys. pozyskano wśród nowych klientów. Na koniec grudnia 2016 r. Bank prowadził 47,8 tys. Wymarzonych Kont dla Biznesu.

Działania biznesowe prowadzone w 2016 r. spowodowały wzrost sald produktów depozytowych z 1,9 mld zł do 2,2 mld zł (wzrost 19% r./r.). We wzroście tym znaczny udział miały rachunki bieżące, których salda wzrosły o 21% r./r. (z 1,1 mld zł do 1,4 mld zł). Wolumen na rachunkach rozliczeniowo-lokacyjnych wzrósł o 22% r./r., osiągając wartość 534,8 mln zł, a przyrost depozytów zgromadzonych na lokatach terminowych wyniósł 7% r./r. (do 336,0 mln zł na koniec 2016 r.). Poprawie uległy także marże rachunków rozliczeniowo-lokacyjnych i lokat terminowych.

Równocześnie w segmencie mikroprzedsiębiorstw odnotowano wzrost transakcyjności bezgotówkowej kartami płatniczymi, co przełożyło się na wzrost dochodów prowizyjnych z tytułu *interchange*.

W 2016 r. w ramach współpracy z Raiffeisen-Leasing Polska S.A. klienci zawierający nową umowę o finansowanie w RLPL, mogli skorzystać ze specjalnej oferty rachunku firmowego z dopłatą 600 zł oraz Kredytu w rachunku bieżącym lub Karty Kredytowej dla Biznesu, przyznawanych bez okazania dokumentów dochodowych. W 2016 r. Bank pozyskał 2,7 tys. nowych klientów w ramach tej oferty. W II półroczu 2016 r. we współpracy z RLPL wprowadzono pilotażowo nową ofertę dla klientów firmowych i indywidualnych - program Wymarzone Auto. Klienci mogli w atrakcyjnych cenach wydzierżawić nowe auta na okres od 12 do 36 miesięcy. Oferta jest unikalna na polskim rynku, przez co spotyka się z coraz większym zainteresowaniem – ponad 100 zawartych umów dzierżawy samochodów (również wśród pracowników Banku). Program Wymarzone Auto będzie w kolejnym roku kontynuowany, jako stały element oferty produktów „Wymarzonych”. W związku ze sprzedażą Raiffeisen-Leasing Polska S.A. przez Raiffeisen Bank International AG została podjęta decyzja o nawiązaniu współpracy z nowymi partnerami biznesowymi.

W obszarze kredytów dla mikroprzedsiębiorstw w 2016 r. największą dynamikę odnotowały: kredyt obrotowy zabezpieczony gwarancją Banku Gospodarstwa Krajowego *de minimis* (wzrost o 88% r./r.), kredyt obrotowy niezabezpieczony (wzrost o 81% r./r.) i niezabezpieczona linia kredytowa (wzrost o 34% r./r.). Wskazane wzrosty odbyły się przy jednoczesnym usprawnieniu procesu kredytowego. Średni czas wypłaty środków został skrócony do dziesięciu dni dla ekspozycji niezabezpieczonych i 15 dni dla zabezpieczonych. Na osiągnięcie powyższych wyników złożyły się m.in.:

- rozwój oferty Banku w zakresie m.in. zmian w ofercie *small ticket* (niskie kwoty finansowania w szybkim procesie kredytowym), czy też wdrożenia finansowania dla wspólnot mieszkaniowych;
- zmiany polityki kredytowej, które przełożyły się na większą konkurencyjność oferty;
- zacieśnienie współpracy z pośrednikami lokalnymi i ogólnopolskimi oraz siecią franczyzową;
- modyfikację systemu motywacyjnego dla kanałów dystrybucji;
- wzmocnienie akwizycji do istniejących klientów Banku.

W zakresie biznesu terminalowego/akceptacji kart płatniczych w ramach strategicznego partnerstwa z Grupą EVO, działającą w Polsce pod marką Revo, Bank aktywnie rozwijał biznes terminalowy, oferując klientom (mikroprzedsiębiorstwom oraz klientom segmentu Bankowości Korporacyjnej) używającym

terminali przy obsłudze swojego biznesu, najnowocześniejsze rozwiązania płatnicze dostępne na globalnym rynku płatności. Od początku 2016 r. oferta terminalowa Revo była dostępna w sieci placówek Banku. W całym 2016 r. Bank pozyskał niemal 1,6 tys. umów terminalowych w segmencie mikroprzedsiębiorstw, co stanowi 200% wzrostu w stosunku do poprzedniego roku.

6.2. Bankowość Korporacyjna

Segment Bankowości Korporacyjnej obejmuje sprzedaż produktów oraz usługi świadczone na rzecz przedsiębiorstw i innych podmiotów w tym: spółek i spółdzielni, instytucji niekomercyjnych, jednostek sektora budżetowego oraz przedsiębiorców indywidualnych, których ze względu na kryteria podziału segmentów nie można zaliczyć do podsegmentu mikro-przedsiębiorstw. W skład segmentu wchodzi podsegmenty dużych, średnich i małych przedsiębiorstw.

W celu dalszej poprawy jakości obsługi klientów segmentu Bankowości Korporacyjnej, w tym w szczególności w podsegmentach małych i średnich przedsiębiorstw jako obszaru stanowiącego niezmiennie jeden z priorytetów strategii rozwoju Banku w tym segmencie, od 1 marca 2016 r. Bank dokonał zmian w strukturze organizacyjnej i zarządzaniu poszczególnymi podsegmentami biznesowymi Bankowości Korporacyjnej. Jednocześnie Bank dokonał zmiany w kryteriach segmentacji klientów pomiędzy podsegmentami Średnich i Dużych Przedsiębiorstw. Wprowadzone zmiany polegały na:

- Wydzieleniu podsegmentu Małych Przedsiębiorstw ze struktur dawnych siedmiu Centrów Korporacyjnych przy jednoczesnym utworzeniu trzech Makroregionów Bankowości Segmentu Małych Przedsiębiorstw.
- Połączeniu zarządzania podsegmentami Średnich Przedsiębiorstw i Dużych Przedsiębiorstw w dawnych siedmiu Centrach Korporacyjnych przy jednoczesnym przekształceniu ich w sześć Makroregionów Bankowości Korporacyjnej - Wschodnie Centrum Korporacyjne (Lublin) zostało włączone do struktur Makroregionu Centralnego Bankowości Korporacyjnej (Warszawa).
- Kryterium segmentacji tj. próg rocznych przychodów ze sprzedaży firmy pomiędzy segmentem Średnich a Dużych Przedsiębiorstw został zwiększony z poziomu 100 mln zł do 200 mln zł, z zastrzeżeniem, że zmiana obowiązuje wyłącznie w przypadku nowo pozyskiwanych klientów. Zmiana progu segmentacji podyktowana była chęcią zwiększenia koncentracji i wzmożenia wysiłków mających na celu podniesienie jakości obsługi i zwiększenia zakresu współpracy z firmami o obrotach rzędu 100-200 mln zł, które to w ocenie Banku oferują znaczny potencjał dalszego rozwoju działalności bankowej.

W segmencie małych przedsiębiorstw – firm z przychodami rocznymi 4-25 mln zł - kontynuowana była strategia rozwoju biznesu zapoczątkowana w roku poprzednim, polegająca z jednej strony na zapewnieniu bardzo dobrych warunków współpracy jak i obsługi istniejącym klientom, a z drugiej na aktywnych działaniach akwizycyjnych mających na celu wzrost liczby klientów, wolumenów aktywów oraz pasywów. W ramach tych działań prowadzona była m.in. kampania sprzedaży preferencyjnych limitów faktoringowych dostępnych dla istniejących klientów kredytowych w oparciu o uproszczone kryteria akceptacji, a także wprowadzony został pilotażowy projekt małych limitów obrotowych w rachunku bieżącym dostępnym dla wybranych klientów Banku. Dla uatrakcyjnienia oferty Banku dla nowych klientów wprowadzono m.in. specjalną ofertę finansowania dla eksporterów i importerów.

Kontynuowane były również działania sprzedażowe w zakresie sprzedaży Faktoringu pełnego PLUS - innowacyjnego rozwiązania faktoringowego, które jako instrument pozwalający zwiększyć sprzedaż i zdjąć ryzyko wypłacalności kontrahentów przyciąga uwagę klientów i stanowi ciekawą pozycję w ofercie Banku.

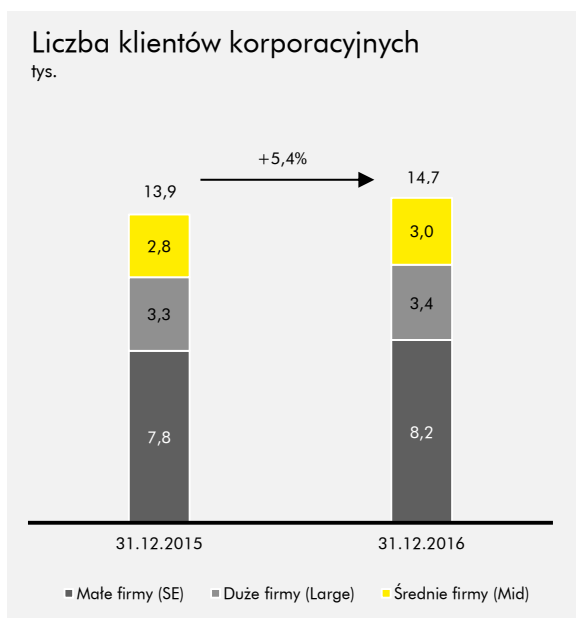
W 2016 r. Bank koncentrował się również na poprawie jakości i atrakcyjności oferty dla podsegmentu małych przedsiębiorstw (firm o obrotach od 4 do 25 mln zł). W październiku 2016 r. Bank wprowadził do oferty nowatorski produkt Pakiet Biznes Plus - połączenie konta firmowego z limitem odnawialnym w wysokości 50, 100 lub 200 tys. zł oraz kompleksowym pakietem usług transakcyjnych, ułatwiających bieżącą obsługę firmy. Oferowany jest on w ramach jednej atrakcyjnej opłaty miesięcznej (bez prowizji i odsetek od limitu). Produkt wyróżniają: minimum formalności po stronie klienta, brak zabezpieczeń,

szybki proces przyznania i uruchomienia limitu oparty na ocenie scoringowej (do 3 dni od złożenia wniosku), możliwość automatycznego odnowienia przez Bank na kolejne 12-miesięczne okresy.

6.2.1. Wzrost bazy klientów

W 2016 r. Bank zgodnie z przyjętą strategią koncentrował się na zwiększaniu bazy obsługiwanych klientów jako podstawy do dalszego rozwoju współpracy i zwiększania liczby produktów Banku wykorzystywanych przez klientów. Działania prowadzone w tym obszarze polegały na zwiększeniu aktywności akwizycyjnej w celu wzrostu liczby nowych klientów rozpoczynających współpracę z Bankiem, jak również na lepszej współpracy z obecnymi klientami w celu zmniejszenia liczby klientów decydujących się na zakończenie współpracy z Bankiem. Działania te przyniosły oczekiwane efekty – w każdym miesiącu 2016 r. Bank powiększał bazę obsługiwanych klientów. Na koniec 2016 r. liczba klientów wyniosła 14,7 tys., co oznacza wzrost o prawie ośmiuset klientów, tj. 5,4% w stosunku do końca 2015 r.

W podziale na podsegmenty biznesowe na tę liczbę składało się 3,4 tys. dużych firm, 3,0 tys. średnich firm i 8,2 tys. małych firm. W ciągu ostatniego roku największa dynamika przyrostu bazy klientów miała miejsce w podsegmentcie przedsiębiorstw średnich, gdzie liczba obsługiwanych firm zwiększyła się o prawie 200, tj. 6,8%.

Podział klientów:

SE – klienci o obrotach rocznych od 4 mln do 25 mln zł

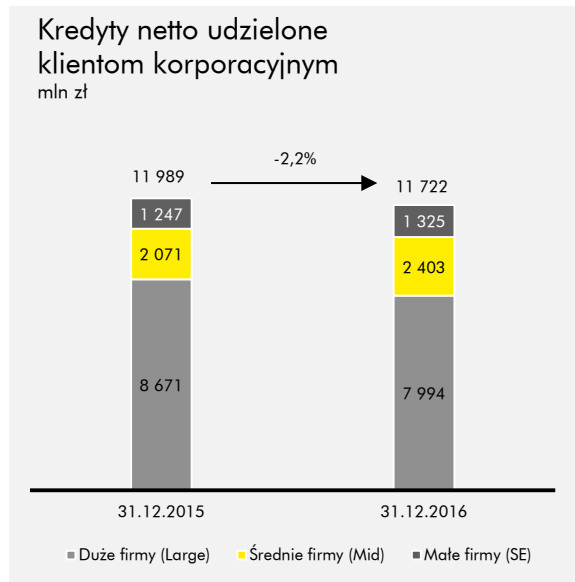
Mid – klienci o obrotach rocznych od 25 mln do 100/200 mln zł

Large – klienci o obrotach rocznych powyżej 100/200 mln zł

Do pozytywnego trendu w rozwoju bazy klientów korporacyjnych Raiffeisen Polbank przyczyniła się również koncentracja Banku na satysfakcji klientów oraz doskonalenie procesów wewnętrznych i oferty produktowej Banku na bazie opinii od klientów. Bank regularnie - co pół roku - dokonuje pomiaru poziomu satysfakcji klientów korporacyjnych z usług świadczonych dla tego segmentu klientów. Do badania wykorzystuje się metodologię wskaźnika rekomendacji netto NPS (*Net Promoter Score*), który określa się w drodze sondażu telefonicznego klientów Banku przeprowadzanego przez podmiot zewnętrzny. W ostatnim badaniu przeprowadzonym w czerwcu 2016 r. wskaźnik rekomendacji NPS klientów korporacyjnych wyniósł 32 punkty, przy czym najwyższej oceniony na poziomie 86 punktów został serwis klientów w Strefie Obsługi Biznesu.

6.2.2. Działalność kredytowa

W 2016 r. w działalności kredytowej Banku widoczne były trendy, które zapoczątkowane były w 2015 r. Polegały one na zmniejszaniu się akcji kredytowej dla klientów z segmentu dużych korporacji przy jednoczesnym dynamicznym wzroście kredytów udzielonych klientom z segmentów małych i średnich firm. Na koniec 2016 r. wolumen kredytów netto udzielonych klientom korporacyjnym zmniejszył się o 267,5 mln zł, tj. o 2,2%, osiągając na koniec grudnia 2016 r. wartość 11,7 mld zł.

W podsegmentie dużych przedsiębiorstw wolumen kredytów netto udzielonych klientom zmniejszył się o 677 mln zł, tj. 7,8% w stosunku do grudnia 2015 r. i wynikał głównie z następujących czynników: przedterminowej spłaty przez klientów znaczących ekspozycji kredytowych związanych z finansowaniem projektów inwestycyjnych, zwłaszcza w pierwszej połowie roku; wolniejszego tempa przyrostu nowych kredytów w drugiej połowie 2016 r. oraz zmniejszenia wykorzystania kredytów obrotowych przez klientów w ostatnich dniach 2016 r.

Natomiast w segmentach MŚP w 2016 r. wolumen kredytów netto udzielonych klientom dynamicznie się zwiększał i na koniec grudnia osiągnął poziom 3,7 mld zł, co oznacza wzrost o 409,7 mln zł, tj. o 12,3% w porównaniu do grudnia 2015 r. Z tej kwoty 331,9 mln zł stanowił wzrost akcji kredytowej dla klientów z podsegmentu średnich firm (wzrost o 16,0% w porównaniu do grudnia 2015 r.) a pozostałe 77,8 mln zł przypadło na wzrost udzielonych kredytów w podsegmentie małych firm (wzrost o 6,2% w porównaniu do grudnia 2015 r.).

Wysokie dynamiki wzrostu akcji kredytowej w segmentach małych i średnich firm to z jednej strony efekt realizacji przyjętej przez Bank strategii polegającej na konsekwentnym wzmacnianiu pozycji Banku w obsłudze małych i średnich firm w Polsce. Z drugiej strony są wynikiem ciągłych zmian i działań Banku w obszarach: sprzedaży produktów i usług klientom, rozwoju produktów, jak i w obszarze wewnętrznych procesów mających na celu jeszcze lepszą specjalizację, skrócenie czasu dostarczania produktów i jeszcze lepsze dopasowanie oferowanych produktów i usług do potrzeb klientów zwłaszcza z segmentu MŚP.

Wskaźnik kredytów netto do depozytów w segmencie bankowości korporacyjnej na koniec grudnia 2016 r. ukształtował się na poziomie 86,4% co oznacza wzrost wskaźnika o 5,0 p.p. w stosunku do poziomu z końca 2015 r.

W 2016 r. Bank kontynuował działalność jako aktywny gracz na rynku kredytów z gwarancją *de minimis* w ramach rządowego programu wspierania mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw poprzez poprawę płynności tych podmiotów. W ujęciu narastającym w okresie od marca 2013 r. do końca 2016 r. Bank przy udzielanych kredytach wykorzystywał jako ich zabezpieczenie 5,4 tys. gwarancji o łącznej wartości 1,1 mld zł. Pod względem wartości wykorzystanego limitu gwarancji *de minimis*

Raiffeisen Polbank plasuje się na jedenastym miejscu spośród 20 banków kredytujących, które podpisały umowy o współpracy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego. Na koniec 2016 r. w Banku aktywnych było ponad 3,3 tys. kredytów na kwotę blisko 528,8 mln zł (pierwotnie udzielonych na kwotę 836,9 mln zł), które zabezpieczone były gwarancjami *de minimis* w wysokości 316,3 mln zł (pierwotnie 504,2 mln zł). Spośród tych kredytów 0,5 tys. umów kredytowych udzielonych pierwotnie na kwotę 350,3 mln zł (zabezpieczonych gwarancjami *de minimis* na kwotę 209,3 mln zł) dotyczyło finansowania udzielonego klientom bankowości korporacyjnej. Pozostała liczba 2,8 tys. umów udzielonych pierwotnie na kwotę 486,6 mln zł dotyczyła finansowania dla mikroprzedsiębiorstw (oferowanych w ramach bankowości detalicznej), które zabezpieczone były gwarancjami *de minimis* na kwotę 294,9 mln zł.

Od lutego 2016 r. Bank oferował klientom bezpłatną gwarancję spłaty kredytu dla przedsiębiorców innowacyjnych w ramach Funduszu Gwarancyjnego Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka („FG POIG”). Do końca 2016 r. Raiffeisen Polbank udzielił klientom bankowości korporacyjnej dziewięć kredytów na łączną kwotę 8,9 mln zł z zabezpieczeniem gwarancjami FG POIG na kwotę 5,3 mln zł. Tym samym Bank wykorzystał 53% przyznanego limitu na gwarancję FG POIG.

6.2.3. Obsługa i finansowanie transakcji handlowych

W ramach obsługi transakcji handlowych swoich klientów korporacyjnych Bank w 2016 r. wystawił 5,8 tys. gwarancji, których łączna wartość wyniosła 1,9 mld zł. Jednocześnie saldo zaangażowania na gwarancjach na koniec 2016 r. było nieznacznie wyższe niż w analogicznym okresie roku ubiegłego. Według danych za 2016 r. w rankingu ZBP Raiffeisen Polbank zajął czwarte miejsce pod względem liczby wystawionych gwarancji z udziałem w rynku (mierzonego liczbą wystawionych gwarancji) wynoszącym 11,3%.

W lipcu 2016r. GfK Polonia przeprowadziła na zlecenie Banku badanie *Voice of the Customer* (Głos Klienta) mające na celu zbadanie satysfakcji klientów z usługi gwarancji. Otrzymany wynik badania, z którego wynika iż 91% firm jest zadowolonych i bardzo zadowolonych z usługi gwarancji w Raiffeisen Polbank potwierdza pozycję Banku jako mocnego gracza na rynku gwarancji bankowych.

W 2016 r. Bank wystawił i awizował 2,3 tys. akredytyw, których wartość wynosiła 1,9 mld zł. W 2016 r. Bank zajął drugie miejsce wśród dziesięciu banków raportujących do ZBP w wartości wystawianych akredytyw importowych i drugie miejsce w liczbie awizowanych akredytyw eksportowych. Udział w wartości wystawianych i awizowanych akredytyw w rankingu ZBP w 2016 r. wyniósł 16,8%, natomiast udział w liczbie wystawianych i awizowanych akredytyw wyniósł 15,0%.

W obszarze akredytyw Bank również przeprowadził badanie satysfakcji klientów. W sierpniu 2016 r. instytut badawczy Ipsos przeprowadził na zlecenie Banku pomiar satysfakcji klientów z usługi akredytyw oraz wskaźnika NPS dla akredytyw. Otrzymane wyniki NPS wynoszące 72 dla usługi akredytyw oraz 87 dla specjalisty z zespołu akredytyw potwierdzają wysoką jakość obsługi i specjalizację Banku w obszarze akredytyw dokumentowych.

6.2.4. Faktoring

W 2016 r. Bank był najczęściej wybieranym przez polskie przedsiębiorstwa dostawcą rozwiązań faktoringowych – na koniec grudnia korzystało z nich 26% klientów faktoringowych w Polsce. Łączny obrót faktoringowy w całym 2016 r. osiągnął wartość 18,3 mld zł, co stanowi 2% wzrostu w porównaniu do 2015 r., oraz daje trzecie miejsce wśród członków Polskiego Związku Faktorów.

Bank ciągle udoskonala i uatrakcyjnia ofertę produktową w obszarze rozwiązań faktoringowych. W II kwartale 2016 r. Bank wprowadził na rynek nowatorskie rozwiązanie o nazwie Limity Dynamiczne w faktoringu odwrotnym. Rozwiązanie to łączy w sobie zalety faktoringu odwrotnego przy wykorzystaniu należności handlowych jako zabezpieczenia. Dzięki temu rozwiązaniu klient może uzyskać wyższy limit faktoringu odwrotnego bez dodatkowych zabezpieczeń. Codzienna obsługa tego rozwiązania odbywa się w 100% elektronicznie.

Z punktu widzenia podsegmentów biznesowych uwaga Banku w 2016 r. koncentrowała się na pozyskiwaniu klientów z podsegmentu małych przedsiębiorstw. Dzięki temu w 2016 r. w podsegmentcie małych przedsiębiorstw przychód operacyjny z faktoringu wzrósł o 12% w stosunku do ubiegłego roku.

6.2.5. Bankowość transakcyjna

W obszarze bankowości transakcyjnej w 2016 r. Bank poświęcił dużo uwagi klientom z podsegmentów małych i średnich firm. Wprowadzone w 2015 r. usprawnienia oraz nowy pakiet produktowy – Pakiet Kapitałny, dedykowany firmom o obrotach rocznych od 4 do 10 mln zł pozwoliły na pozyskanie rekordowej liczby nowych klientów. Z Pakietu Kapitałnego przez pierwsze sześć miesięcy 2016 r. skorzystało prawie 240 nowych klientów.

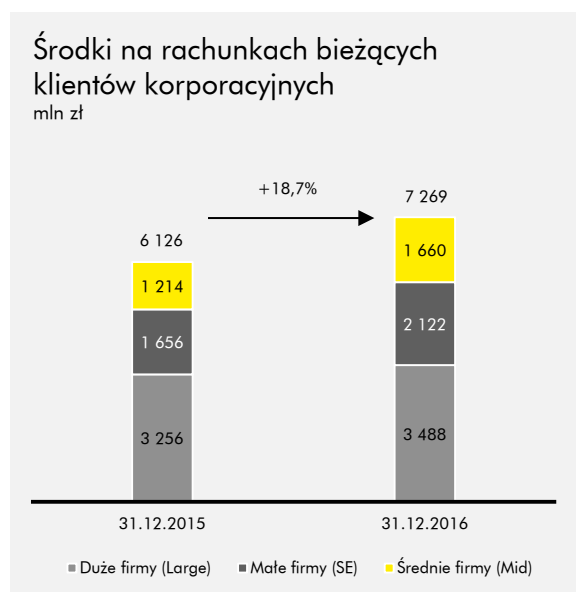
W drugiej połowie 2016 r. do oferty został wdrożony Pakiet Biznes Plus. Jest to unikatowe na rynku polskim rozwiązanie kierowane do małych firm łączące pakiet transakcyjny z nieoprocentowanym limitem kredytowym do rachunku. Wprowadzenie oferty zostało wsparte kampanią marketingową.

Bank rozszerzył również gamę walut egzotycznych, w jakich klienci mogą prowadzić swoje rachunki m.in. o Dirham Zjednoczonych Emiratów Arabskich (AED), Rial saudyjski (SAR) i Dinar serbski (RSD).

Z uwagi na zmieniające się otoczenie prawne, rosnące potrzeby klientów i dynamicznie rozwijający się obszar rozliczeń, Bank wprowadził istotne zmiany w zakresie realizacji przelewów. W I kwartale 2016 r. Bank rozpoczął rozliczenia przelewów natychmiastowych w euro w roli bezpośredniego uczestnika systemu TARGET2. W III kwartale 2016 r. Bank włączył się do rozliczeń płatności w euro (SEPA) za pośrednictwem systemu EuroElixir. Jednak najistotniejsze, zwłaszcza z punktu widzenia dużych klientów korporacyjnych, było umożliwienie realizacji przelewów SEPA w nowym formacie XML ISO20022. Równoległe, Bank postawił na rozwój systemów bankowości elektronicznej: R-Online Biznes, R-Connect oraz Multicash, w których udostępniono klientom nie tylko przelewy SEPA w pełni zgodne z nowymi wymogami, ale także obsługę zleceń stałych. Dzięki tym usprawnieniom klienci otrzymali możliwość w pełni samodzielnego zarządzania zleceniami stałymi, których elastyczność i niestandardowa funkcjonalność pozwala klientom na szerokie zastosowanie zleceń stałych w rozliczeniach, m.in. przy wykorzystaniu kart delegacyjnych.

W obszarze płatności krajowych Bank wprowadził zmiany, które przyczyniły się do poprawy wydajności i wdrożenia nowych rozwiązań w systemach bankowości transakcyjnej dla klientów korporacyjnych, służących do obsługi płatności masowych.

Powyższe działania w obszarze bankowości transakcyjnej przyczyniły się do dynamicznego wzrostu transakcyjności klientów oraz wzrostu wolumenu środków przechowywanych przez klientów na rachunkach.

Na koniec 2016 r. wolumen środków zgromadzonych na rachunkach przez klientów korporacyjnych osiągnął poziom 7,3 mld zł, co oznacza wzrost o 1,7% r./r. Najwyższy wzrost r./r. odnotowały wolumeny środków przechowywanych na rachunkach bieżących przez średnie firmy (wzrost o 36,7% r./r.) i małe firmy (wzrost o 28,1% r./r.). Wzrost w przypadku dużych firm wyniósł 7,1% r./r.

Jednocześnie wartość średniorocznego salda utrzymywanego na rachunkach przez klientów wyniosła 6 mld zł i była o 19,5% wyższa niż w roku 2015. Największe wzrosty w wysokości 42% r./r. odnotował podsegment średnich firm.

6.2.6. Bankowość skarbowa i depozyty

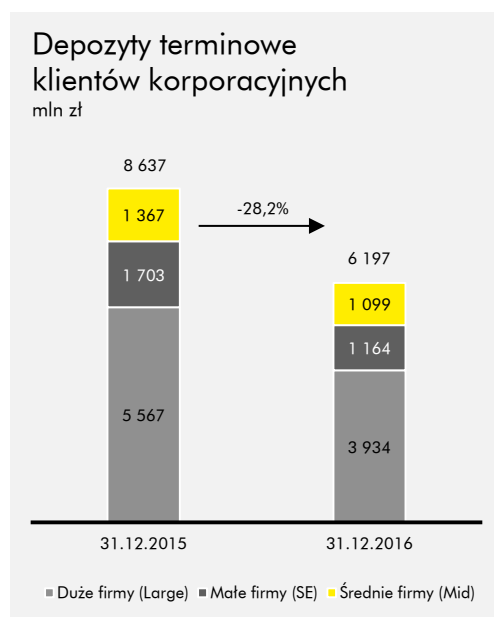
W 2016 r. Bank zawierał z klientami korporacyjnymi transakcje wymiany walut FX Spot, transakcje terminowe FX Forward, transakcje FX Options oraz transakcje zamiany stóp procentowych IRS. W 2016 r. liczba klientów aktywnie korzystających z produktów skarbowych wzrosła o 1,4% r./r.

Łączny wolumen wymiany walut w 2016 r. utrzymał się na tym samym poziomie wobec 2015 r. Jednocześnie ze względu na dużą konkurencję rynkową ze strony innych banków, a także rozwijających się kantorów internetowych, nastąpił spadek przychodu z wymiany walut w porównaniu do zeszłego roku o 9%.

Jednym z kanałów, przez który zawierane są transakcje FX Spot, jest platforma transakcyjna R-Dealer. Wśród klientów z segmentu MŚP R-Dealer był podstawowym kanałem zawierania transakcji natychmiastowej wymiany walut – w 2016 r. 85% transakcji FX SPOT przeprowadzanych było za jego pośrednictwem.

Bank poprzez dealerów walutowych oraz specjalistów ds. transakcji pochodnych wspierał klientów w zabezpieczeniu pozycji walutowej z wykorzystaniem dostępnej gamy produktów pochodnych. W 2016 r. wynik z transakcji zabezpieczających ryzyko walutowe był o 18% wyższy niż w 2015 r. Liczba klientów, którzy aktywnie korzystali z transakcji pochodnych, zwiększyła się w tym okresie o 9%. Produktem, z którego najczęściej korzystali, była walutowa transakcja terminowa FX Forward. Wynik z tych transakcji był o 11% wyższy niż w roku ubiegłym. Klienci korzystali również z opcji walutowych. W 2016 r. wynik z tych transakcji był o 28% wyższy r./r.

Bank oferował w 2016 r. depozyty strukturyzowane – Lokatę Dwuwalutową oraz Lokatę Inwestycyjną. Łączna wartość depozytów terminowych klientów korporacyjnych na koniec 2016 r. wynosiła 6,2 mld zł, co oznacza spadek o 28,2% w porównaniu z 2015 r.

6.2.7. Bankowość inwestycyjna

W 2016 r. Bank kontynuował rozwój działalności w obszarze bankowości inwestycyjnej. Klienci mieli możliwość skorzystania z usług doradczych w zakresie pozyskiwania finansowania, zarówno w drodze emisji obligacji, jak i akcji oraz w zakresie fuzji i przejęć.

W 2016 r. Bank przeprowadził kilkanaście transakcji z zakresu emisji instrumentów dłużnych (obligacje oraz bony komercyjne), w tym dla:

- Polsteam Shipping Company Ltd – emisja obligacji na łączną kwotę 100,0 mln USD (Bank pełnił rolę Organizatora Emisji, Agenta ds. Płatności, Depozytariusza oraz Dealera);
- INTEGER.PL S.A. – emisja obligacji na łączną kwotę 20,0 mln zł (Bank pełnił funkcję Organizatora Emisji i Dealera);
- BBI Development S.A. – emisja obligacji na kwotę 22,0 mln zł (Bank pełnił rolę Organizatora Emisji i Dealera);
- Magellan S.A. – emisja krótkoterminowych obligacji na kwotę 37,0 mln zł (Bank pełnił rolę Organizatora Emisji, Agenta ds. Płatności, Depozytariusza oraz Dealera);
- PGO S.A. – emisja obligacji na kwotę 42,2 mln zł (Bank pełnił rolę Organizatora Emisji i Dealera);
- ATAL S.A. – emisja obligacji na łączną kwotę 140,0 mln zł (Bank pełnił rolę Organizatora Emisji i Dealera);
- Raiffeisen-Leasing Polska S.A. – emisja obligacji na łączną kwotę 300,0 mln zł (Bank pełnił rolę Organizatora Emisji i Dealera);
- MCI Capital S.A. – emisja obligacji na łączną kwotę 75,2 mln zł (Bank pełnił rolę Organizatora Emisji i Dealera).

Łącznie w 2016 r. za pośrednictwem Banku w obszarze instrumentów dłużnych zostały przeprowadzone transakcje o wartości niemal 1,5 mld zł. Łączna nominalna wartość papierów dłużnych emitentów korporacyjnych i banków oraz jednostek samorządowych, niezapadłych i wyemitowanych za pośrednictwem Banku, wg stanu na koniec 2016 r. wyniosła niemal 3 mld zł, w tym blisko 610 mln zł z tytułu emisji papierów krótkoterminowych.

6.3. Instytucje Finansowe i Rynki Kapitałowe

Zgodnie ze swoją strategią Bank aktywnie uczestniczył w krajowym rynku finansowym, pośrednicząc w handlu instrumentami walutowymi, pochodnymi oraz obligacjami. Bank pełni rolę *market maker* na elektronicznej platformie obrotu obligacjami BondSpot, aspirując do roli Dealera Skarbowych Papierów Wartościowych. Jako bank systemowy Raiffeisen Bank Polska S.A. wypełnia rolę Dealera Rynku Pieniężnego oraz obowiązki banku kwotującego stawki WIBOR.

W 2016 r., realizując zalecenie Komisji Nadzoru Finansowego dotyczące regulacji EMIR (*European Market Infrastructure Regulation*), Bank wdrożył rozwiązanie umożliwiające rozliczanie transakcji pochodnych na stopę procentową (IRS, FRA, OIS) w walutach obcych. W tym celu Bank nawiązał współpracę z Commerzbank Frankfurt, za pośrednictwem którego (w postaci *clearing brokera*) Bank będzie rozliczał transakcje pochodne w Izbie Rozliczeniowej London Clearing House w Londynie. Powyższe umożliwia wypełnienie regulacji EMIR, jak również poprawia parametry ryzyka zawieranych transakcji oraz rozszerza dostęp do międzynarodowych rynków finansowych.

Ponadto Bank aktywnie animuje rynek lokalnych swapów walutowych (FX Swap) oraz innych instrumentów pochodnych stopy procentowej. W analizie aktywności kandydatów do pełnienia funkcji Dealera Rynku Pieniężnego za okres 1 listopada 2015 r. – 30 września 2016 r. w wybranych segmentach rynku finansowego Bank uzyskał następujące miejsca (wśród 15 kandydatów):

- aktywność na rynku fx swap z udziałem PLN – miejsce 3;
- aktywność na rynku transakcji FRA i IRS – miejsce 8;
- aktywność na rynku transakcji OIS – miejsce 5.

W ramach obsługi instytucji finansowych Bank koncentruje swoją działalność na dwóch segmentach klientów: bankach oraz niebankowych instytucjach finansowych. Z początkiem 2016 r. rozpoczęto

również aktywną obsługę kantorów stacjonarnych, której głównym zadaniem jest rozwijanie działalności Banku w handlu gotówką.

W zakresie usług depozytariusza Bank utrzymał pozycję lidera rynku pod względem liczby obsługiwanych funduszy inwestycyjnych, a także – wartości przechowywanych aktywów funduszy inwestycyjnych zamkniętych. Jednocześnie Bank kontynuował rozwój usługi dla funduszy inwestycyjnych otwartych. W zakresie prowadzenia rachunków i dokonywania kontroli wyceny funduszy inwestycyjnych Bank odnotował wzrost liczby klientów z 289 w 2015 r. do 341 w 2016 r.

Bank kontynuował również rozwój działalności pod kątem pełnienia funkcji agenta płatności dla zagranicznych funduszy inwestycyjnych otwartych i jako lider posiadał 53% udział w rynku wg danych KNF dostępnych na koniec 2016 r.

6.4. Nagrody

W 2016 r. Bank uhonorowano prestiżowymi tytułami i nagrodami:

- Złoty Bank za najwyższą jakość obsługi w konkursie Złoty Bankier (III miejsce w głównej kategorii);
- Laur Klienta 2016 w kategorii usługi faktoringowe w XII edycji ogólnopolskiego plebiscytu popularności usług i produktów Gazety Wyborczej;
- Złoty Bank w kategorii kredyt gotówkowy (II miejsce w kategorii);
- Złoty Bank w kategorii karta kredytowa (III miejsce);
- Złote Szpalty dla magazynu Connect za najlepszy elektroniczny magazyn dla pracowników w konkursie Szpalty Roku;
- Tytuł TOP Employers Polska 2016 (uzyskany po raz trzeci);
- 10 miejsce w rankingu „Najlepszy Bank dla Firm 2016” miesięcznika Forbes;
- 7 miejsce w rankingu „Przyjazny Bank Newsweeka” w kategorii Bank dla Kowalskiego.

7. Działalność Raiffeisen Solutions Sp. z o. o. w 2016 r.

Spółka Raiffeisen Solutions sp. z o.o., w której Bank posiada 100% udział, jest właścicielem jednego z najnowocześniejszych na rynku narzędzi do wymiany i transferu walut uruchomionego w listopadzie 2015 r. pod marką RKantor.com.

W 2016 r. Raiffeisen Solutions było skoncentrowane na budowie bazy klientów oraz dalszym rozwoju produktowym RKantor.com. Dynamiczny wzrost bazy klientów (o 346% r./r. do 8 tys. na koniec 2016 r.) przełożył się na zwiększenie obrotów walutowych, które wynosiły do 2 mln euro dziennie. Wprowadzono również nowe rozwiązania, m.in. transakcję Wymiana z Odroczoną Wpłatą, która umożliwia wykonanie transakcji i jej rozliczenie w ciągu dwóch dni roboczych oraz poszerzono ofertę wymienianych walut.

Celem RKantor.com jest osiągnięcie pozycji lidera wśród kantorów internetowych w Polsce przez budowę stabilnej bazy klientów oraz dostarczanie unikalnych rozwiązań opartych na wymianie walut i transferze środków.

8. Działalność Raiffeisen TFI S.A. w 2016 r.

W IV kwartale 2015 r. została zarejestrowana spółka Raiffeisen TFI S.A. której celem jest zarządzanie i dystrybucja funduszy inwestycyjnych. W grudniu 2015 r. wystąpiono do KNF z wnioskiem o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności przez Raiffeisen TFI S.A. W związku ze zmianą regulacji prawnych dotyczących towarzystw funduszy inwestycyjnych w połowie 2016 r. rozszerzono zakres wniosku do KNF o zezwolenie na zarządzanie alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (tzw. AFI).

9. Rozwój organizacji i infrastruktury Grupy Raiffeisen Bank Polska S.A. w 2016 r.

9.1. IT i Operacje Banku

Jednym z głównych wyzwań w 2016 r. w obszarze IT było dostosowanie modelu operacyjnego po zmianach struktury organizacyjnej, które nastąpiły z dniem 1 grudnia 2015 r. W ramach tych prac przeprowadzone zostały, na szeroką skalę szkolenia dla pracowników IT oraz Biznesu, wdrożone zostały nowe metody prac w zespołach rozwojowo – utrzymaniowych, wykonany został przegląd głównych procesów i narzędzi. Dostosowanie modelu operacyjnego jest kontynuowane i obecnie skupia się na wdrożeniu zmian w procesach i narzędziach oraz dalszej reorganizacji pracy zespołów rozwojowych – utrzymaniowych.

W obszarze zarządzania projektami i rozwoju oprogramowania w 2016 r. zrealizowano 32 projekty, a prace IT skupiały się wokół:

- wdrożenia nowej platformy bankowości internetowej dla klientów indywidualnych wraz z nowoczesną metodą płatności mobilnych;
- usprawnień w systemach wspierających zarządzanie ryzykiem;
- optymalizacji i uproszczenia architektury systemów kartowych;
- redukcji kosztów procesów operacyjnych Banku poprzez przeniesienie ich obsługi do Centrum Operacyjnego w Rudzie Śląskiej;
- dostosowania systemów w zakresie przelewów zagranicznych w Euro do wymogów Unii Europejskiej (SEPA);
- zmiany siedziby Banku (nowa centrala w Warszawie);
- zmian w systemach bankowości internetowej dla firm;
- wdrożenia nowego pakietu produktów wraz z usprawnieniem obsługi firm.

Obecnie prace IT koncentrują się na strategicznych projektach, wśród których najważniejsze to:

- dostosowanie systemów do wymogów dyrektywy MIFID II;
- dostosowanie systemów do wymogów IFRS9;
- usprawnienia procesu sprzedaży i obsługi rachunków dla klientów indywidualnych oraz mikroprzedsiębiorstw;
- wdrożenie nowej platformy wymiany walut.
-

W obszarze zarządzania infrastrukturą informatyczną najważniejszym działaniem było przygotowanie nowej centrali Banku oraz wsparcie przeprowadzki pracowników z trzech lokalizacji do nowej siedziby. W tym samym czasie w związku z opuszczeniem starych lokalizacji realizowane były prace mające na celu konsolidację i uproszczenie infrastruktury sieci rozległej. Ponadto w drugim i trzecim kwartale 2016 r. przeprowadzone zostały prace związane z modernizacją głównych serwerów Banku i migracją aplikacji na nowocześniejszy i wydajniejszy sprzęt.

W obszarze zarządzania kosztami kontynuowany jest, uruchomiony w 2015 r., trzyletni program, którego celem jest optymalizacja kosztów operacyjnych IT poprzez m.in. uproszczenie architektury aplikacji, dopasowanie poziomu i podaży usług IT, zmiany modeli rozwoju i utrzymania systemów, optymalizację procesów i funkcji IT, optymalizację infrastruktury informatycznej.

W 2016 r. Bank kontynuował projekt Transformacji Operacji, którego celem jest centralizacja funkcji w Centrum Operacyjnym w Rudzie Śląskiej (w ramach koncepcji nearshoringu). W ramach drugiej fazy projektu do Centrum Operacyjnego zostały przeniesione procesy administracyjne, wsparcie windykacji, umowy i uruchomienia kredytów hipotecznych, dalsze procesy telefonicznej obsługi klienta, zarządzanie transportami wartości, procesy zapobiegania praniu pieniędzy, wybrane procesy obsługi kart oraz przygotowywanie umów o produkty transakcyjne. Następne migracje są w fazie planowania. Przenoszone procesy są realizowane w Centrum z wyższą efektywnością i utrzymaną wysoką jakością

obsługi klienta zewnętrznego i wewnętrznego. Wraz z przejmowaniem nowych funkcji procesy już obsługiwane w centrum są optymalizowane i usprawniane.

W 2016 r. zostały również przeprowadzone projekty migracji obsługi bankomatów do sieci Euronet oraz optymalizacji systemów kartowych (rezygnacja z systemów własnych i przejście na pełny outsourcing).

9.2. Rozwój elektronicznych kanałów obsługi w Banku

R-Online

System bankowości internetowej R-Online przeznaczony jest do obsługi klientów detalicznych oraz Mikroprzedsiębiorstw.

W 2016 r. Bank zrealizował projekt nowej bankowości elektronicznej, stworzonej w technologii responsywnej, która automatycznie dostosowuje się do rozmiaru ekranu na którym jest wyświetlana. Nowy system umożliwiający korzystanie z innowacyjnych rozwiązań i dostosowanie do potrzeb klientów poprzez personalizację został udostępniony w lipcu 2016 r.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. liczba klientów z dostępem do systemu bankowości internetowej R-Online wyniosła 624 tys. użytkowników, tj. o 38% więcej niż na koniec 2015 r.

Mobilny Portfel

Na początku listopada 2016 r. Raiffeisen Polbank udostępnił klientom nową aplikację Mobilny Portfel, umożliwiającą wygodne płacenie zbliżeniowo smartfonem. Aplikacja jest dostępna dla wszystkich klientów, którzy posiadają telefon z funkcją NFC i systemem Android w wersji min. 4.4.

Aplikacja Mobilny Portfel posiada szereg funkcji, które pozwalają w wygodny i szybki sposób zarządzać kartami NFC np. nadanie i zmiana numeru PIN do karty, czasowa blokada karty, zmiana limitów dziennych transakcji.

Na koniec 2016 r. liczba instalacji Mobilnego Portfela na aktywnych urządzeniach (aktywne w ciągu ostatnich 30 dni) wyniosła 2,3 tys., a klienci zainstalowali w aplikacji łącznie 2,1 tys. kart (1,6 tys. kart debetowych, 0,5 tys. kart kredytowych).

W 2017 r. Bank planuje dodawanie kolejnych funkcjonalności w aplikacji oraz uruchomienie aplikacji na platformy z systemem iOS (Apple).

Mobilny Bank

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. aplikację Mobilny Bank posiadało ponad 134 tys. użytkowników, tj. o 43% więcej niż na koniec 2015 r.

R-Online Biznes

System bankowości internetowej R-Online Biznes dedykowany jest dla firm ze wszystkich linii bankowości korporacyjnej oraz części klientów z segmentu Mikroprzedsiębiorstw.

W 2016 r. Bank wdrożył projekty: Zlecenia stałe, Gwarancje Elektroniczne, Płatności SEPA oraz powiadomienia dla płatności faktoringowych. Pierwszy projekt umożliwił zakładanie zleceń stałych w systemie R-Online Biznes (dotychczas było to możliwe wyłącznie w wersji papierowej). Moduł jest rozbudowany zgodnie z potrzebami podmiotów gospodarczych, tzn. oprócz zwykłego zlecenia klient może zdefiniować np. procent salda czy określić jak ma się zachowywać zlecenie w przypadku braku środków. Projekt Gwarancji Elektronicznych polegał na rozbudowaniu istniejącej funkcjonalności. Dzięki odpowiedniemu sparametryzowaniu produktu, część gwarancji składanych przez klientów jest przetwarzanych automatycznie w systemach Banku. Bank wprowadził również możliwość wystawienia gwarancji pocztą elektroniczną oraz sprawdzenia na specjalnie przygotowanej stronie poprawności

podpisu elektronicznego Wprowadzenie płatności SEPA było dostosowaniem systemu do wymogów technicznych i handlowych odnoszących się do poleceń zapłaty oraz poleceń przelewu w euro. Jednocześnie została wprowadzona możliwość importu plików płatności w formacie XML. Ostatnią zmianą było dodanie możliwości włączenia powiadomień SMS i/lub e-mail dla płatności faktoringowych.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. dostęp do systemu bankowości internetowej dla klientów korporacyjnych R-Online Biznes posiadało 30 tys. klientów.

Liczba klientów z dostępem do bankowości internetowej oraz mobilnej w Banku (w tys.)	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015
Mobilny Bank	134	94
R-Online	624	451
R-Online Biznes	30	27

9.3. Sieć oddziałów bankowych

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. liczba oddziałów Banku wyniosła 298, na co składały się:

- sieć oddziałów detalicznych licząca 266 oddziałów,
- sieć placówek partnerskich składająca się z 24 placówek,
- jedno Centrum Bankowości Korporacyjnej funkcjonujące poza Oddziałem Detalicznym,
- siedem Centrów Bankowości Prywatnej funkcjonujących poza Oddziałem Detalicznym.

Wszystkie oddziały detaliczne zapewniają obsługę klientów korporacyjnych oraz klientów Bankowości Prywatnej w zakresie transakcji gotówkowych oraz podstawowych dyspozycji.

W pierwszym kwartale 2016 r. w wyniku optymalizacji i restrukturyzacji sieci zostało zamkniętych 35 oddziałów własnych. Ponadto ujednolicony został model biznesowy placówek partnerskich.

Bank wykorzystuje także inne kanały dystrybucji oparte o bezpośredni kontakt z klientem: Zespół Sprzedaży Telefonicznej i Zespół Doradców Mobilnych oraz na bieżąco współpracuje z 21 Brokerami i 2,9 tys. pośredników lokalnych.

9.4. Zarządzanie kadrami

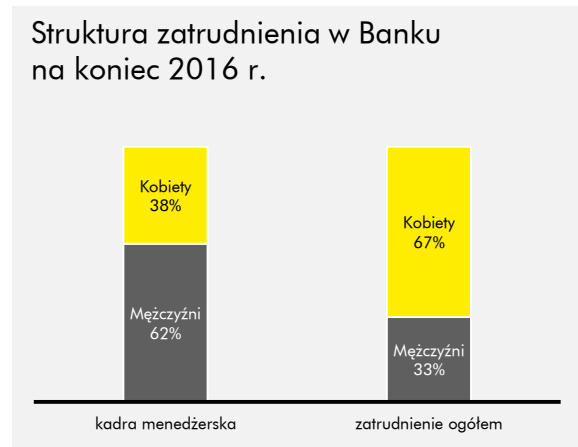
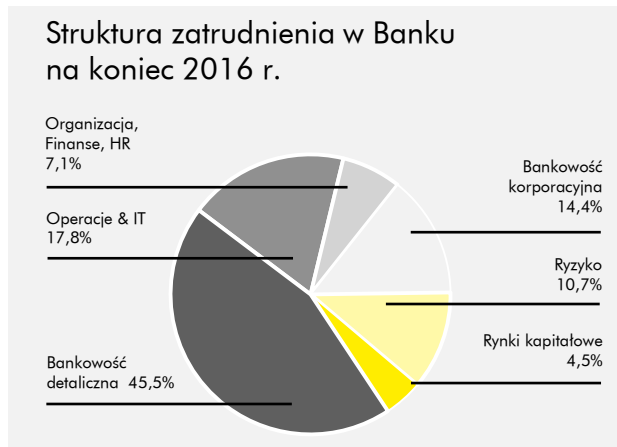
9.4.1. Stan zatrudnienia

Według stanu na koniec 2016 r. w Banku zatrudnionych (pracownicy aktywni¹) łącznie z członkami Zarządu Banku były 4 453 osoby wobec 4 852 osób na koniec 2015 r. Zatrudnienie w Banku wyrażone w etatach aktywnych¹ wyniosło 4 249 na koniec 2016 r. W stosunku do końca 2015 r. liczba etatów spadła o 409 (tj. o 9%). Zatrudnienie w Grupie wyniosło 4 338 etatów i spadło o 432 (tj. o 9%) r./r. Zmiana ta jest wynikiem kontynuacji - trwającej od 2013 r. - restrukturyzacji zatrudnienia.

Zatrudnienie w Banku i Grupie wyrażone w etatach aktywnych	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015
Bankowość detaliczna	1 934	2 127
Bankowość korporacyjna	610	660
Rynki kapitałowe	190	168
Operacje & IT	758	841
Ryzyko	455	544
Organizacja, Finanse, HR	302	318
Bank ogółem	4 249	4 658

¹ Pracownicy aktywni/etaty aktywne, tj. z wyluczeniem przebywających na urloпах wychowawczych i długotrwałych nieobecnościach, na koniec okresu raportowego.

Zatrudnienie w Banku i Grupie wyrażone w etatach aktywnych	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015
Raiffeisen Investment Polska Sp. z o. o.	1	7
Raiffeisen Financial Services Polska Sp. z o. o.	49	70
Raiffeisen Solutions Sp. z o.o.	39	35
Grupa ogółem	4 338	4 770

Przeważającą grupę pracowników stanowią kobiety (67% ogółu efektywnie zatrudnionych). Ponad 62% stanowisk menedżerskich w Banku zajmują mężczyźni.

9.4.2. Polityka wynagrodzeń i świadczeń w Banku

Analogicznie do lat poprzednich w 2016 r. kluczowymi zadaniami polityki wynagrodzeń Raiffeisen Polbank były:

- zapewnienie najwyższej motywacji pracowników do osiągnięcia celów strategicznych Banku;
- utrzymanie pracowników o najwyższych kompetencjach i osiągających najwyższe wyniki;
- pozyskanie najlepszych kandydatów do pracy przy równoczesnym optymalnym wykorzystaniu budżetu kosztów osobowych.

Polityka wynagrodzeń całkowitych w Banku obejmuje oprócz wynagrodzenia podstawowego i miesięcznego dodatku funkcyjnego - świadczeń zależnych od zajmowanego stanowiska - wynagrodzenie zmienne wynikające z okresowych programów/systemów motywacyjnych i systemu premii rocznych, uzależnionych od wyników pracy poszczególnych pracowników, zespołów i jednostek biznesowych.

Istotnym elementem całościowej oferty pracodawcy jest system Grades&Benefits. W ramach systemu każde stanowisko pracy w Banku ma zdefiniowany tzw. Job Grade, z którym bezpośrednio powiązane są świadczenia pozapłacowe, takie jak:

- prywatna opieka medyczna z możliwością rozszerzenia pakietu na członków rodziny;
- grupowe ubezpieczenie na życie dla pracowników;
- narzędzia pracy (np. samochody służbowe, telefony komórkowe).

W ramach funkcjonującego programu tzw. Multifaterii pracownicy Raiffeisen Polbank mają możliwość wyboru świadczeń według własnych potrzeb. Dodatkowo Bank promuje i wspiera zainteresowania sportowe pracowników, współfinansując różnego rodzaju zajęcia i aktywności sportowe – drużyny sportowe, kluby, itp. Należy zaznaczyć, iż pracownicy mieli możliwość otrzymania w 2016 r. świadczeń w ramach Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych tj. dofinansowania do wypoczynku czy świadczenia świąteczne.

W ramach działalności społecznej Bank wspiera pracowników, którzy znaleźli się w trudnych sytuacjach życiowych. Mają oni możliwość skorzystania z zapomóg, jak również mogą liczyć na pomoc materialną w postaci dofinansowania do wypoczynku.

Raiffeisen Polbank jest pracodawcą przyjaznym rodzinie, od wielu lat wspiera rodziny, kobiety w ciąży, matki oraz ojców w trakcie pierwszego roku życia dziecka poprzez program Dbamy o R-odzinę, w ramach którego pracownicy mają możliwość skorzystania z:

- dodatkowych dni wolnych od pracy;
- dodatkowego płatnego przez Bank pakietu opieki medycznej;
- ubezpieczenia na życie;
- udogodnień w pracy np. specjalnie przygotowanych pokoiów w budynkach centrali dla kobiet w ciąży.

9.4.3. Szkolenia i rozwój

Polityka szkoleń i rozwoju jest ściśle powiązana z misją i strategią Banku. Działania rozwojowe w sposób bezpośredni wynikają z celów i planów biznesowych poszczególnych jednostek organizacyjnych oraz różnych grup pracowników. Bank koncentruje się na rozwoju pracowników, którzy osiągają ponadprzeciętne wyniki pracy i oceny kompetencji oraz posiadają duży potencjał rozwojowy. Bank wspiera pracowników w pogłębianiu ich kwalifikacji i poszerzaniu wiedzy oraz nabywaniu nowych umiejętności poprzez szeroką ofertę szkoleń indywidualnych i grupowych, współfinansowanie kosztów studiów podyplomowych, zdobywanie wartościowych uprawnień i certyfikatów czy naukę języków obcych.

W ramach priorytetów rozwojowych zdefiniowanych w 2016 r. zrealizowano szereg działań szkoleniowo-rozwojowych obejmujących rozwój kompetencji merytorycznych w zakresie m.in. zaawansowanych technik sprzedaży czy zaawansowanej sprawozdawczości finansowej, a także zaawansowane szkolenia z włączeniem psychologii, sprzedaży, negocjacji i podejmowania decyzji. Na szczególną uwagę zasługują działania rozwojowe kończące się uznanymi na rynku certyfikatami. W ramach bankowości prywatnej wzrosła grupa pracowników z tytułem Certyfikowanego Doradcy Finansowego uzyskanego po pozytywnym wyniku egzaminu kończącego Studium EFA (*European Financial Advisor*), jak i prestiżowym tytułem Certyfikowanego Planisty Finansowego po egzaminie kończącym Studium Planowania Finansowego EFP (*European Financial Planner*). Oba certyfikaty są cenioną na rynku gwarancją najwyższych kompetencji doradców. Ponadto w 2016 r. realizowane były szkolenia mające na celu wzmacnianie kompetencji interpersonalnych oraz indywidualne działania rozwojowe.

W 2016 r. zrealizowano ponad 430 indywidualnych działań rozwojowych (merytorycznych, interpersonalnych, językowych). W ramach szkoleń wewnętrznych przeprowadzono 297 szkoleń obejmując nimi 2,9 tys. uczestników. W 2016 r. 98% pracowników brało udział w przynajmniej jednym działaniu szkoleniowym, z czego 67% w co najmniej jednym szkoleniu stacjonarnym.

Bank promuje dzielenie się wiedzą w organizacji poprzez włączanie ekspertów merytorycznych w tworzenie i prowadzenie szkoleń wewnętrznych oraz w procesy tworzenia szkoleń e-learningowych. W 2016 r. przy udziale ekspertów wewnętrznych przeszkolono ponad 248 pracowników w ramach programu SOW@ (Specjaliści Oferują Wiedzę). Wykorzystywane są różnorodne formy rozwojowe, zarówno nowoczesne technologie, jak i rozwiązania tradycyjne. W 2016 r. z formy e-learningowej skorzystało ponad 4,1 tys. pracowników. W ramach działań wspierających wewnętrznymi siłami zostało przygotowanych 15 filmów edukacyjnych oraz przeprowadzono 14 szkoleń w formie videoszkolenia dla 245 osób.

W 2016 r. prowadzony był wewnętrzny program rozwojowy Pracownia Rozwoju Osobistego. Celem programu jest wsparcie rozwoju kompetencji miękkich u pracowników Banku. Program realizowany jest przez Trenerów Rozwoju Osobistego – wewnętrznych pracowników HR. W dwóch turach programu w 2016 r. przeszkolonych zostało 1,2 tys. pracowników w trakcie 125 szkoleń.

W 2016 r dla wszystkich menedżerów dedykowany został specjalny program rozwoju menedżera: Leader Center Club („LCC”), którego celem jest wsparcie menedżerów Banku w zakresie pełnionej funkcji oraz rozwoju osobistego. Program LCC realizowany jest za pośrednictwem platformy społecznościowej dostępnej 24/7 poprzez stronę internetową jak również mobilnie na telefonach komórkowych i tabletach. Platforma zapewnia dzielenie się wiedzą, wymianę doświadczeń oraz daje uczestnikom możliwość wyboru interesujących ich treści i aktywności. Katalog dostępnych form i tematów aktywności wynika z aktualnych potrzeb rozwoju Menedżerów w ramach realizowanej strategii Banku. Udział w Programie jest dobrowolny. Menedżerowie sami decydują z czego i w jakim czasie chcą skorzystać i są odpowiedzialni za swój rozwój w ramach udostępnianej im oferty. Oferta programu jest zróżnicowana, zawiera możliwości udziału w wielu szkoleniach, warsztatach, badaniu indywidualnych cech i kompetencji, które warunkują sukces zawodowy, udziału w inspirujących wydarzeniach, czytania i dzielenia się interesującymi treściami o tematyce szeroko rozumianego zarządzania, dostęp do literatury itp. W ramach LCC funkcjonuje również wewnętrzny program mentoringowy. Kluczowym założeniem programu jest elastyczna oferta dostosowana do aktualnych potrzeb rozwojowych menedżerów.

W ramach działań rozwojowych pracownicy i menedżerowie Banku biorą również udział w programach rozwojowych w ramach Grupy RBI. Są to m.in. programy wymiany młodych talentów, staże do banków z innych krajów w ramach Grupy, elitarne programy rozwojowe z zakresu przywództwa czy specjalistyczne programy szkoleniowe w określonych obszarach merytorycznych.

Bank szerzy wiedzę również wśród studentów wyższych uczelni poprzez organizację Akademii dla studentów na uczelniach współpracujących, wykłady prowadzone przez praktyków dla studentów, rokrocznie organizowanie praktyki letnie Summe-R.

9.4.4. Polityka personalna

W 2016 r. Raiffeisen Polbank kontynuował realizację polityki personalnej „Raiffeisen Polbank to nasze miejsce!”. Polityka personalna, u której podstaw leżą uniwersalne wartości funkcjonujące w Banku, jest realizowana przy szczególnej dbałości o zaangażowanie wśród pracowników. Rokrocznie prowadzone badanie zaangażowania i satysfakcji pracowników pozwala monitorować klimat i nastroje w czasach wyzwań rynkowych i organizacyjnych, a następnie podejmować działania mające na celu budowę angażującego środowiska pracy. Dużą wagę przywiązuje się do atmosfery pracy i wzajemnego szacunku na równi z realizacją wyników biznesowych. Realizację celów biznesowych, które kaskadowane są od Zarządu, przez menedżerów do poszczególnych pracowników wspiera funkcjonujący w Banku system zarządzania przez cele (tzw. *performance management*).

10. Społeczna odpowiedzialność biznesu (CSR) w Grupie Raiffeisen Bank Polska S.A.

Grupa Kapitałowa Raiffeisen Bank Polska S.A. działa przede wszystkim na rzecz osiągnięcia celów biznesowych, ale jako odpowiedzialny społecznie podmiot gospodarczy dba równocześnie o uwzględnienie potrzeb interesariuszy, co oznacza budowę oraz wzmacnianie transparentnych i etycznych relacji z klientami, inwestorami, partnerami biznesowymi i pracownikami. W prowadzeniu biznesu nie zapomina więc o interesie społecznym, zwłaszcza w skali lokalnej, jak i konieczności troszczenia się o środowisko naturalne.

Strategia Grupy w centrum stawia klienta, dlatego priorytetem jej działań jest najwyższa jakość obsługi oraz budowanie długotrwałych relacji opartych na lojalności i zaufaniu. Zapewnianie odpowiedniego standardu, zaspokojenie zmieniających się potrzeb finansowych klientów wymaga pozostawania z nimi w stałym kontakcie, dwustronną komunikację. W tym celu Grupa również w 2016 r. prowadziła badania satysfakcji we wszystkich segmentach klientów w praktycznie wszystkich obszarach działalności: jakości obsługi, kanałów dostępu, produktów i usług, analizy reklamacji, wizerunku oraz badania poziomu rekomendacji metodą NPS.

Przywiązywanie dużego znaczenia do zrównoważonego rozwoju znalazło swoje odzwierciedlenie w Systemie Zarządzania Środowiskowego i Społecznego, który Bank zaczął wprowadzać w 2015 r. System ma wspierać Bank i jego klientów m.in. w rozumieniu ryzyka środowiskowego i społecznego, ocenie tego ryzyka, jego ograniczaniu i monitorowaniu w sposób usystematyzowany, maksymalizacji możliwości osiągania korzyści środowiskowych i społecznych, jak również zachowaniu zgodności z polskim prawem i prawem UE oraz obowiązującymi konwencjami międzynarodowymi. System zapewnia, że Bank angażuje się finansowo w transakcje, które są zgodne ze standardami środowiskowymi i społecznymi obowiązującymi w Polsce i Unii Europejskiej, a także pomaga Bankowi unikać i zarządzać ekspozycjami o potencjalnym nieodwracalnym wpływie środowiskowym i społecznym.

Społeczna odpowiedzialność jest jednym z ważniejszych instrumentów budowania solidarności społecznej. Realizując tę misję, Grupa podejmowała długofalowe przedsięwzięcia z zakresu m.in. edukacji ekonomicznej i biznesowej, przynoszące wymierne korzyści korzystającym z nich nie tylko klientom indywidualnym i przedsiębiorcom, ale także innym interesariuszom.

Grupa działa na rzecz edukacji przedsiębiorców m.in. poprzez akcje organizowane wspólnie z mediami ogólnopolskimi oraz lokalne spotkania z przedstawicielami biznesu. Wspiera inicjatywy kulturalne, charytatywne i prospołeczne, angażując się w przedsięwzięcia służące dobru powszechnemu, zdrowiu, jak i wspiera inicjatywy służące lokalnym społecznościom, gdzie obecne są jego placówki.

W 2016 r. Bank współpracował z lokalnymi instytucjami edukacyjnymi, kulturalnymi oraz instytucjami pożytku publicznego. W ramach działań społecznych Bank ponownie wspierał całoroczny program stypendialny „Moja przyszłość” organizowany we współpracy z Towarzystwem Nasz Dom, którego celem było pokrycie kosztów reedukacji, zajęć wyrównawczych oraz rozwijających wiedzę podopiecznych domów dziecka starających się wejść w następny etap edukacji (nauka w liceum ogólnokształcącym, studia) lub rozwijających swoje przygotowanie do zawodu..

W 2016 r. pracownicy Banku kolejny rok z rzędu byli zaangażowani w projekt „Bankowcy dla Edukacji Finansowej Młodzieży BAKCYL” („BAKCYL”), w którym wolontariusze z banków uczą młodzież gimnazjalną podstaw zarządzania finansami. Pomysłodawcą i organizatorem projektu BAKCYL jest Warszawski Instytut Bankowości, a partnerem Związek Banków Polskich. Honorowy patronat nad akcją objął Narodowy Bank Polski, a także Minister Edukacji Narodowej oraz kuratorzy oświaty w województwach, w których w tym roku są realizowane lekcje. Projekt ma na celu przybliżenie młodym ludziom podstawowych zasad praktycznej bankowości, jakimi kierować się powinni u progu dorosłości i świadomego decydowania o swoich finansach.

Pracownicy Banku rokrocznie aktywnie angażują się w inicjatywy charytatywne w ramach wolontariatu. W 2016 r. m.in. przeprowadzili zbiórkę przyborów szkolnych na rozpoczęcie roku szkolnego, prezentów świątecznych oraz artykułów dla potrzebujących rodzin i podopiecznych Fundacji Dziecięca Fantazja oraz Domu Dziecka Niewidomego. We współpracy z Fundacją DKMS kontynuowana była wśród pracowników akcja rejestracji w bazie dawców komórek macierzystych.

11. Zarządzanie głównymi rodzajami ryzyka

11.1. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Ryzyko kredytowe polega na niewywiązaniu się dłużnika Grupy z terminowego regulowania zobowiązań pieniężnych z tytułu zawartej umowy (udzielonego kredytu). Ekspozycja na ryzyko kredytowe Grupy wynika głównie z prowadzonej działalności kredytowej oraz w mniejszym stopniu ze sprzedaży i operacji dokonywanych w ramach portfela handlowego, instrumentów pochodnych oraz udziału w transakcjach płatniczych i rozliczeniach papierów wartościowych na rachunek Grupy oraz na rachunek jej klientów.

Realizowany w Grupie proces zarządzania ryzykiem kredytowym opiera się na zbiorze zasad, w szczególności:

- dokonywaniu wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, z wykorzystaniem adekwatnych modeli scoringowych i ratingowych dla poszczególnych segmentów lub typów produktów;
- zapewnieniu niezależności procesu oceny zdolności kredytowej, w tym istnieniu odrębnej jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za nadawanie ratingu klientowi korporacyjnemu;
- istnieniu wyspecjalizowanych departamentów zarządzania ryzykiem kredytowym dla poszczególnych segmentów klienta;
- regularnym monitoringu portfela kredytowego, zarówno na poziomie każdej transakcji z osobną w przypadku istotnych ekspozycji, jak również na poziomie poszczególnych segmentów portfela kredytowego;
- wykorzystaniu systemu limitów w celu uniknięcia koncentracji ryzyka oraz monitorowania jego poziomu w portfelu Grupy.

Grupa stosuje wewnętrzne procedury pozwalające określić poziom ryzyka kredytowego wiążącego się z przyznaniem danemu klientowi kredytu lub innych usług obciążonych ryzykiem kredytowym oraz stopień akceptowalności tego ryzyka. Wdrażane i modyfikowane procedury w tym zakresie mają na celu zwiększenie efektywności i skuteczności identyfikacji zagrożeń oraz określenie działań podejmowanych w sytuacji zmian poziomu ryzyka.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Grupę działalności kredytowej poprzez zapewnienie najwyższej jakości ocen ryzyka kredytowego i efektywności podejmowania decyzji kredytowych, jak również skutecznego procesu monitorowania zaangażowania kredytowego wobec indywidualnego klienta i portfela kredytowego.

Monitorowanie ryzyka kredytowego na poziomie portfela obejmuje sporządzanie regularnych, okresowych analiz dotyczących portfela kredytowego, zapewniających identyfikację niekorzystnych tendencji i koncentracji oraz wykonywanie doraźnych przeglądów tego portfela związanych przede wszystkim ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym.

W celu kontroli ryzyka portfela kredytowego w zakresie oczekiwanych i nieoczekiwanych strat (kapitału i poziomu odpisów z tytułu utraty wartości) Grupa określa limity koncentracji ryzyka kredytowego dla potrzeb kontroli wewnętrznej i zarządza ekspozycją na ryzyko w ramach tych limitów poprzez regularny system monitorowania.

Szczegółowe informacje na temat ekspozycji Grupy na ryzyko kredytowe, a także przyjętych przez nią metodach zarządzania tym ryzykiem zostały zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym Grupy za 2016 r. w nocy dotyczącej zarządzania ryzykiem kredytowym. W obszarze nie wystąpiły istotne zmiany w porównaniu z okresem poprzednim. W 2016 r. Grupa nie przekroczyła żadnego z określonych limitów koncentracji.

11.1.1. Jakość portfela kredytowego

W 2016 r. Grupa utrzymywała wskaźniki jakości portfela na stabilnym poziomie, niemniej struktura portfela Grupy uległa znacznej zmianie w związku ze sprzedażą udziałów w RLPL. Na koniec 2016 r. udział kredytów z utratą wartości w portfelu wyniósł 7,9%, co nie stanowiło zmiany w stosunku do końca 2015 r. W nieznacznym stopniu zmienił się współczynnik pokrycia, zdefiniowany jako relacja wartości odpisów dla kredytów utratą wartości do wartości tych kredytów – w ciągu 2016 r. spadł z 56,9% do 56,4%.

Tabela poniżej przedstawia udział kredytów z rozpoznaną utratą wartości oraz wskaźnik ich pokrycia odpisami w podziale na portfele Grupy.

Miary jakości portfela kredytowego w ujęciu skonsolidowanym (w %)	Udział kredytów z utratą wartości		Współczynnik pokrycia odpisami	
	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015
Klienci indywidualni	5,1	4,7	61,6	59,2
Mikroprzedsiębiorstwa	26,1	14,4	47,5	51,1
Duże przedsiębiorstwa	8,9	10,4	56,4	57,4

Miary jakości portfela kredytowego w ujęciu skonsolidowanym (w %)	Udział kredytów z utratą wartości		Współczynnik pokrycia odpisami	
	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015
Małe i średnie przedsiębiorstwa	4,1	4,5	77,2	78,4
Razem	7,9	7,9	56,4	56,9

W ujęciu jednostkowym, w 2016 r. udział kredytów z utratą wartości w portfelu wzrósł z 7,7% do 7,9%, a współczynnik pokrycia nieznacznie spadł – w ciągu 2016 r. z 58,7% do 56,4%. Na zmianę udziału kredytów z utratą wartości w portfelu Banku wpływ miał w dużej mierze wzrost tego wskaźnika w portfelu detalicznym. Spadek współczynnika pokrycia był spowodowany z kolei obniżeniem jego wartości w portfelu przedsiębiorstw.

Tabela poniżej przedstawia udział kredytów z rozpoznaną utratą wartości oraz wskaźnik ich pokrycia odpisami w podziale na portfele Banku.

Miary jakości portfela kredytowego w ujęciu jednostkowym (w %)	Udział kredytów z utratą wartości		Współczynnik pokrycia odpisami	
	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015
Klienci indywidualni	5,1	4,7	61,6	59,0
Mikroprzedsiębiorstwa	26,1	21,1	47,5	45,1
Duże przedsiębiorstwa	8,9	9,2	56,4	65,8
Małe i średnie przedsiębiorstwa	4,1	3,9	77,2	85,3
Razem	7,9	7,7	56,4	58,7

11.1.2. Portfel kredytów zabezpieczonych hipotecznie denominowanych w CHF

Portfel kredytów zabezpieczonych hipotecznie denominowanych w CHF stanowi istotny element zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku z uwagi na swoją wartość i udział w portfelu kredytowym. Udział kredytów denominowanych w CHF stanowił na koniec 2016 r. 35,2% wszystkich kredytów Grupy, przy czym 33,2% przypadło na klientów indywidualnych oraz 1,4% stanowiły kredyty wobec mikroprzedsiębiorstw. Poniższe zestawienie przedstawia wartość portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie w podziale na waluty ze wskazaniem segmentów klientów indywidualnych oraz mikroprzedsiębiorstw według stanu na 31 grudnia 2015 r. oraz 31 grudnia 2016 r.

Kredyty klientów indywidualnych i mikroprzedsiębiorstw zabezpieczone hipotecznie w podziale na waluty (w mln zł)	Na dzień 31.12.2016, CHF/PLN fx=4,1		Na dzień 31.12.2015, CHF/PLN fx=3,9	
	Wartość ekspozycji bilansowej brutto	Udział w portfelu hipotecznym	Wartość ekspozycji bilansowej brutto	Udział w portfelu hipotecznym
Klienci indywidualni				
PLN	1 954,9	10,6%	1 708,5	9,3%
EUR	3 657,4	19,8%	3 754,0	20,3%
CHF	11 538,5	62,4%	11 629,2	63,1%
USD	5,7	0,0%	5,6	0,0%
Razem	17 156,5	92,8%	17 097,3	92,7%
Mikroprzedsiębiorstwa				
PLN	832,8	4,5%	787,8	4,3%
EUR	84,5	0,5%	95,0	0,5%

Kredyty klientów indywidualnych i mikroprzedsiębiorstw zabezpieczone hipotecznie w podziale na waluty (w mln zł)	Na dzień 31.12.2016, CHF/PLN fx=4,1		Na dzień 31.12.2015, CHF/PLN fx=3,9	
	Wartość ekspozycji bilansowej brutto	Udział w portfelu hipotecznym	Wartość ekspozycji bilansowej brutto	Udział w portfelu hipotecznym
CHF	407,5	2,2%	454,0	2,5%
USD	0,0	0,0%	0,0	0,0%
Razem	1 324,8	7,2%	1 336,8	7,3%
Łącznie				
PLN	2 787,7	15,1%	2 496,2	13,5%
EUR	3 741,8	20,2%	3 849,0	20,9%
CHF	11 946,1	64,6%	12 083,3	65,6%
USD	5,7	0,0%	5,6	0,0%
Razem	18 481,3	100%	18 434,1	100,0%

Grupa nie prowadzi sprzedaży kredytów zabezpieczonych hipotecznie w CHF, więc zmiana wartości tego portfela była spowodowana zmianą kursu walutowego, spłatami kredytów oraz przewalutowaniem na PLN.

Propozycje rozwiązań systemowych związanych z ryzykiem walutowym portfeli denominowanych w CHF, przedstawiane przez różne organy państwowe i nadzorcze, w szczególności rekomendacje Komitetu Stabilności Finansowej, projekt Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie wyższej wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach, czy skierowany do komisji finansów publicznych projekt ustawy o zasadach zwrotu niektórych należności wynikających z umów kredytu i pożyczki mogą mieć negatywny wpływ na wyniki finansowe i kapitały własne Banku i Grupy. Analiza wpływu tych propozycji na sytuację Banku i Grupy nie jest możliwa na moment zatwierdzenia niniejszego sprawozdania ze względu na duże różnice w założeniach projektów przedłożonych do procedowania przez Sejm oraz opracowywanych przez organy nadzorcze.

11.2. Adekwatność kapitałowa

Głównym celem procesu zarządzania kapitałem jest stabilne utrzymywanie adekwatności kapitałowej Grupy w długim okresie poprzez zapewnienie właściwego procesu identyfikacji, pomiaru, monitorowania, ograniczania i raportowania ryzyka kapitałowego. Grupa systematycznie wzmacnia swoją bazę kapitałową, kładąc nacisk na utrzymanie wysokiego udziału kapitałów najwyższej jakości (Tier 1/CET1). Udział kapitałów Tier 1 na koniec 2016 r. utrzymywał się na bardzo wysokim poziomie 96%.

W 2016 r. Grupa wzmocniła bazę kapitałową poprzez następujące działania:

- W I kwartale 2016 r. Bank zaliczył do kapitałów podstawowych cały zysk za 2015 r. w wysokości 160 mln zł;
- W dniu 31 marca 2016 r. Bank sprzedał akcje RLPL na rzecz Raiffeisen Bank International AG. Celem transakcji była poprawa współczynników kapitałowych. Po dokonanej transakcji sprzedaży Bank nie ma już udziału w spółkach zależnych, które podlegałyby obowiązkowi konsolidacji ostrożnościowej, dlatego począwszy od 31 marca 2016 r. Bank oblicza i raportuje współczynnik wypłacalności jedynie w ujęciu jednostkowym. Z tego względu opisane poniżej wymogi kapitałowe regulacyjne i nadzorcze odnoszą się do Banku;
- Na podstawie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 21 września 2016 r. w funduszach własnych według stanu na 30 września 2016 r. Bank uwzględnił zysk netto w kwocie 100 mln zł.

Zgodnie z przepisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych Bank musi utrzymywać co najmniej:

- współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 na poziomie co najmniej 4,5%;
- współczynnik kapitału Tier 1 na poziomie co najmniej 6,0%;
- łączny współczynnik kapitałowy na poziomie co najmniej 8% .

Wymienione minima regulacyjne mogą być powiększone o dodatkowy wymóg kapitałowy w ramach filaru II. W ramach art.138 ust. 1 pkt 2a) Prawa bankowego, decyzją z dnia 12 października 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego zawiadomiła Bank o konieczności utrzymywania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych na poziomie 2,56 p.p. ponad wartość łącznego współczynnika kapitałowego, z czego co najmniej 75% powinien stanowić kapitał Tier 1 (co odpowiada 1,92 p.p.) i co najmniej 56% kapitał podstawowy Tier1 (co odpowiada 1,43 p.p.).

W kalkulacji współczynników kapitałowych należy również uwzględnić wartość buforów, ustalonych zgodnie z Ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym tj.:

1. obowiązującego od 1 stycznia 2016 r. bufora zabezpieczającego wynoszącego 1,25% łącznej kwoty na ryzyko obliczonej zgodnie z art. 92 ust. 3 rozporządzenia UE nr 575/2013;
2. bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości 0,25% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko obliczonej na dzień 31 grudnia 2015 roku zgodnie z art. 92 ust. 3 rozporządzenia UE nr 575/2013 (w dniu 4 października 2016 r. KNF podjęła uchwałę w sprawie identyfikacji Banku jako innej instytucji o znaczeniu systemowym i nałożeniu na Bank na zasadzie indywidualnej i skonsolidowanej bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym).

Uwzględniając minima regulacyjne oraz bufory wynikające z Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym minimalne współczynniki kapitałowe Banku i Grupy powinny być następujące:

- współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 - 7,43%;
- współczynnik kapitału Tier 1 - 9,42%;
- łączny współczynnik kapitałowy - 12,06%.

Jednocześnie w piśmie dnia 7 grudnia 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego poinformowała Bank o rekomendowanych minimalnych współczynnikach kapitałowych na poziomie jednostkowym, które wynoszą odpowiednio: 12,42% dla współczynnika kapitału Tier1 oraz 16,06% dla łącznego współczynnika kapitałowego.

Na koniec 2016 r. współczynnik kapitału Tier 1 wyniósł 16,05%, natomiast łączny współczynnik kapitałowy TCR wyniósł 16,70%. W zakresie współczynników kapitałowych Grupa spełniała zatem zarówno minima regulacyjne, jak również poziom rekomendowany przez KNF.

Wartości wymogów kapitałowych i funduszy własnych ustalone na potrzeby wyliczenia współczynnika wypłacalności (w tys. zł)	Metoda obliczania wymogu	Na dzień 31.12.2016 ujęcie jednostkowe ¹	Na dzień 31.12.2015	
			ujęcie jednostkowe	ujęcie skonsolidowane
Ryzyko kredytowe i kontrahenta	Standardowa	2 613 173	2 733 462	3 068 983
Ryzyko rynkowe	Standardowa	44 066	40 291	40 291
Ryzyko operacyjne	Standardowa	271 001	289 818	315 915
Wymogi kapitałowe łącznie		2 928 240	3 063 571	3 425 189
Fundusze własne		6 111 419	5 724 042	5 827 115
Ekspozycja na ryzyko		36 603 003	38 294 640	42 814 856
Współczynnik kapitału podstawowego Tier 1		16,05%	14,30%	13,03%
Łączny współczynnik kapitałowy		16,70%	14,95%	13,61%

¹ Na dzień 31.12.2016 r. Bank nie miał udziału w spółkach zależnych, które podlegałyby obowiązkowi konsolidacji ostrożnościowej, dlatego współczynnik wypłacalności jest obliczany i raportowany jedynie w ujęciu jednostkowym.

11.3. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności w Grupie bierze się z niedopasowania kontraktowych terminów zapadalności aktywów i pasywów, tj. w głównej mierze z konieczności finansowania długoterminowych kredytów depozytami o krótszej zapadalności. Realizować się ono może poprzez brak możliwości wywiązania się ze swoich bieżących zobowiązań lub też poprzez straty wynikające ze wzrostu kosztu finansowania, który nie jest pochodną zmienności rynkowych stóp procentowych.

Podstawowym celem systemu zarządzania ryzykiem płynności jest takie kształtowanie struktury bilansu Grupy, które umożliwi realizację określonych w planie finansowym celów dochodowych przy jednoczesnym utrzymaniu ciągłej zdolności terminowego wywiązania się z zobowiązań oraz zachowaniu nałożonych limitów ryzyka płynności, zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych (regulacyjnych).

Zarządzanie ryzykiem płynności ma w Grupie charakter scentralizowany, za sam proces odpowiedzialne są zdefiniowane w sformalizowanych procedurach wewnętrznych jednostki Banku, którym przypisane są kompetencje, przy czym zastosowanie ma zasada rozdziału jednostek biznesowo zarządzających ryzykiem oraz dokonujących jego pomiaru.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem płynności:

- Zarząd Banku ustala poziom apetytu na ryzyko płynności;
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO) w Banku transponuje ustalony przez Zarząd poziom apetytu na ryzyko na system wewnętrznych limitów oraz pełni nadzór nad całością procesu zarządzania ryzykiem;
- Departament Zarządzania Ryzykiem w Banku monitoruje w trybie dziennym poziom narażenia na ryzyko i raportuje go do właściwych organów;
- Departament Zarządzania Aktywami i Pasywami w Banku na bieżąco zarządza ryzykiem płynności Banku, przestrzegając wyznaczonego poziomu limitów i jednocześnie optymalizując strukturę dochodowo-kosztową.

Do pomiaru poziomu narażenia na ryzyko płynności w Banku wykorzystuje między innymi:

- Urealnioną lukę płynności, obejmującą modelowanie odnawialności depozytów terminowych, osadu na rachunkach bieżących, prawdopodobieństwo realizacji zobowiązań pozabilansowych, uwzględnienie korekty należności z tytułu zidentyfikowanej utraty wartości, poziom aktywów płynnych, wyniki analiz koncentracji źródeł finansowania, itp.;
- Zestaw scenariuszy kryzysowych, obejmujący scenariusz kryzysu wewnętrznego, kryzysu rynku finansowego oraz scenariusz łączący oba poprzednie;
- Zestaw nadzorczych miar płynności.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem płynności w 2016 r. Bank m.in.: aktywnie zarządzał saldem i kosztem produktów depozytowych, do sterowania bilansem wykorzystując wewnętrzny system cen transferowych, uwzględniający zarówno koszt ryzyka stopy procentowej jak i płynności. Bank zabezpieczał pozycje bilansowe i ich koszt płynności za pomocą instrumentów pochodnych (FX Swap, Cross-Currency Interest Rate Swap), których znaczący wolumen był przedmiotem prowadzonej w Banku rachunkowości zabezpieczeń.

11.4. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe spowodowane jest faktem, że możliwe zmiany kursów walutowych oraz stóp procentowych na rynku mogą mieć wpływ na wartość godziwą posiadanych przez Grupę instrumentów finansowych, a tym samym na wynik finansowy.

Identyfikacja obszarów, w których Grupa jest narażona na powyższe ryzyka, tj. ryzyko stopy procentowej i walutowe, oraz kształtowanie struktury bilansu w sposób pozwalający na maksymalizację wyniku finansowego przy zachowaniu zadanego apetytu na ryzyko są głównymi celami zarządzania ryzykiem rynkowym.

W celu zarządzania ryzykiem rynkowym w Grupie stworzony został system limitów. W ramach podziału kompetencji w procesie zarządzania ryzykiem:

- Zarząd Banku ustala poziom apetytu na ryzyko rynkowe;
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO) w Banku transponuje ustalony przez Zarząd poziom apetytu na ryzyko na system wewnętrznych limitów oraz pełni nadzór nad całością procesu zarządzania ryzykiem;
- Departament Zarządzania Ryzykiem w Banku monitoruje w trybie dziennym poziom narażenia na ryzyko i raportuje go do właściwych organów;
- Departament Zarządzania Aktywami i Pasywami i Departament Rynków Finansowych w Banku na bieżąco zarządzają ryzykiem rynkowym Grupy, przestrzegając wyznaczonego poziomu limitów i jednocześnie optymalizując wynik finansowy.

Do pomiaru poziomu narażenia na ryzyko rynkowe w Grupie wykorzystuje się między innymi:

- limity poziomu maksymalnej, otwartej pozycji na stopie procentowej mierzonej jako wartość zmiany wartości godzinowej przy wzroście rynkowych stóp procentowych o 1 p.b. Wartości limitów są zdyswersyfikowane ze względu na źródło ekspozycji (księga bankowa i handlowa), jej walutę oraz przedział czasowy zgodnie z obowiązującą w Grupie siatką terminów przeszacowania;
- limity poziomu maksymalnej, otwartej pozycji walutowej per waluta oraz łącznie dla wszystkich walut;
- limity poziomu wartości zagrożonej, zarówno dla ryzyka walutowego jak i stopy procentowej, przy założeniu 1-dniowego horyzontu utrzymania pozycji oraz poziomu ufności 99%. Wartość zagrożona wyznaczana jest metodą wariancji-kowariancji;
- miesięczne, kwartalne i roczne limity maksymalnej straty;
- miarę *Earnings-at-Risk*, która prezentuje wrażliwość wyniku odsetkowego w rocznym horyzoncie czasu przy założeniu natychmiastowej i identycznej dla wszystkich walut zmiany rynkowych stóp procentowych o 100 p.b., utrzymującej się w okresie trwania symulacji. Wynik tak przeprowadzonego pomiaru za koniec 2016 r. wykazał wpływ na wynik odsetkowy Banku w kwocie 150 975 tys. zł, co stanowi 2,3% funduszy własnych Banku uwzględnianych w kalkulacji współczynnika wypłacalności wobec 169 059 tys. zł na koniec 2015 r., co stanowiło 3% funduszy własnych Banku.

Poniższa tabela przedstawia statystyki poziomu wartości zagrożonej na poziomie Banku jako miary opisującej w sposób syntetyczny poziom narażenia na ryzyko według stanu na datę sprawozdawczą i analogiczny okres roku poprzedniego.

Wartość zagrożona (w tys. zł)		Min.	Max.	Średnia	Na dzień 31.12.2016	Na dzień 31.12.2015
Ryzyko stopy procentowej	Księga bankowa	1 159,8	7 500,0	6 157,6	6 237,8	4 849,5
	Księga handlowa	176,9	1 387,8	540,8	474,0	292,8 ¹
Ryzyko walutowe		11,4	663,4	79,7	84,3	221,3

¹ Zmiana wartości na dzień 31.12.2015 w porównaniu z wartością opublikowaną w Sprawozdaniu z działalności Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A. w 2015 r. wynika ze zmiany metodologii alokacji i agregacji miary wartości zagrożonej na poszczególne ryzyka i konieczności zachowania porównywalności danych w okresach następujących.

11.5. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne definiowane jest w Grupie jako możliwość straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów technicznych, lub ze zdarzeń zewnętrznych. Definicja obejmuje ryzyko prawne, ale nie obejmuje ryzyka strategicznego oraz ryzyka utraty reputacji.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Bank działalności operacyjnej poprzez wdrożenie efektywnych mechanizmów identyfikacji, oceny i kwantyfikacji, ograniczania oraz monitorowania i raportowania ryzyka operacyjnego.

W 2016 r., mając na uwadze bezpieczeństwo środków powierzonych przez klientów oraz ograniczenie możliwości wystąpienia strat operacyjnych, Grupa powadziła działania ograniczające poziom ryzyka operacyjnego w poszczególnych obszarach działalności oraz podnoszące jakość zarządzania tym ryzykiem.

Do najważniejszych działań w tym zakresie należą:

- okresowa ocena i przegląd docelowego profilu ryzyka operacyjnego Banku w oparciu o analizę wartości aktualnych parametrów ryzyka Banku, zmian i ryzyk występujących w otoczeniu Banku, realizacji strategii działalności biznesowej, jak również oceny adekwatności struktury organizacyjnej oraz efektywności funkcjonującego w Banku systemu zarządzania ryzykiem;
- bieżący monitoring limitów ryzyka operacyjnego ustalonych w ramach apetytu na ryzyko operacyjne zatwierdzonego przez Zarząd Banku;
- wdrożenie szeregu działań ograniczających ryzyko operacyjne w procesach i systemach operacyjnych Banku, w szczególności w zakresie ograniczania ryzyka oszustw oraz bezpieczeństwa systemów informatycznych, co pozwala na skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniom przestępczym oraz zapewnienie bezpieczeństwa realizowanych przez klientów transakcji;
- prowadzenie działań uświadamiających pracowników Banku w zakresie efektywnego procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym.

11.6. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności (compliance)

Grupa definiuje ryzyko braku zgodności jako skutki nieprzestrzegania w działalności Grupy przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Grupę standardów postępowania. Konsekwencjami tego ryzyka mogą być: utrata klientów, reklamacje, pogorszenie reputacji lub narażenie Grupy na straty związane z roszczeniami prawnymi, karami finansowymi lub innego rodzaju sankcjami, nałożonymi przez regulatorów bądź organy kontrolne. Podstawowymi celami Grupy w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności są: ochrona zaufania klientów i interesariuszy oraz ochrona reputacji Grupy.

W zakresie istotnych działań funkcji compliance w 2016 r. zostały przeprowadzone prace dostosowawcze do przepisów pakietu regulacyjnego MAD II / MAR wchodzącego w życie 3 lipca 2016 r.

Zostały również wdrożone „Wytoczne KNF dotyczące świadczenia usług maklerskich na rynku OTC instrumentów pochodnych”.

W 2016 r. kontynuowano prace w zakresie wdrożenia:

- wymogów CRS (Common Reporting Standard), dotyczących wdrożenia standardu wymiany informacji podatkowej;
- przepisów pakietu MiFID II / MIFIR wchodzących w życie 3 stycznia 2018 r. w zakresie dostosowania działania Grupy do nowych wymogów prawa dotyczących oferowania produktów inwestycyjnych mających na celu zwiększenie ochrony klienta oraz zapewnienia przejrzystości transakcyjnej.
- przepisów Rozporządzenia w sprawie dokumentów zawierających kluczowe informacje, dotyczących detalicznych produktów zbiorowego inwestowania i ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (PRIIPs), które wchodzi w życie 1 stycznia 2018 r. Pakiet przepisów wchodzi w życie niemalże łącznie z przepisami MiFID II/MIFIR. Celem wprowadzenia wyżej wymienionych regulacji jest wzmocnienie ochrony inwestora poprzez obowiązek przygotowania dla każdego produktu w jednolitym formacie karty informacyjnej (KID), która umożliwi inwestorowi porównanie wielu produktów oferowanych przez różne podmioty we wszystkich państwach UE.

W celu doskonalenia standardów w Banku wdrożono nową metodologię badania wiedzy i doświadczenia klientów w zakresie inwestowania w instrumenty finansowe zgodnie z art. 15 i art.16 „Rozporządzenia Ministra Finansów o trybie i warunkach postępowania firm inwestycyjnych, banków,

o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych”.

12. Zdarzenia po dacie sprawozdawczej

Zdarzenia po dacie sprawozdawczej zostały opisane w Nocie 41 „Zdarzenia po dacie sprawozdawczej” do Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2016 r.

13. Perspektywy rozwoju Grupy Raiffeisen Bank Polska S.A.

13.1. Czynniki makroekonomiczne mogące mieć wpływ na wyniki Grupy

Grupa zakłada, że 2017 r. przyniesie przyspieszenie dynamiki wzrostu gospodarczego w Polsce, a średnioroczne tempo wzrostu sięgnie 3,3% r./r. Grupa oczekuje, że podobnie jak rok wcześniej wzrost gospodarczy będzie w większości generowany przez popyt wewnętrzny. Kontrybucja ze strony handlu zagranicznego może natomiast pozostawać ujemna na przestrzeni całego roku.

Po stronie popytu wewnętrznego Grupa oczekuje utrzymania wysokiej dynamiki konsumpcji prywatnej. Jej silniejszym niż miało to miejsce w 2016 r. wzrostom sprzyjać będzie utrzymująca się poprawa sytuacji na rynku pracy, a w pierwszych miesiącach także zwiększenie wydatków socjalnych z programu 500+.

Grupa oczekuje także poprawy koniunktury w obszarze inwestycji. Sprzyjającym czynnikiem, szczególnie w przypadku inwestycji publicznych, powinno być w tym przypadku przyspieszenie wykorzystywania funduszy unijnych z nowej perspektywy unijnej 2014-2020. Aktywności inwestycyjnej dodatkowo sprzyjać może niski poziom stóp procentowych oraz wzrost inflacji, który zmniejszy koszt kredytu w ujęciu realnym.

Wyzwaniem dla sektora bankowego w Polsce w 2017 r. mogą być następujące czynniki o charakterze lokalnym:

- Utrzymująca się niepewność dotycząca kształtu polityki fiskalnej i gospodarczej, w tym w szczególności otwartej kwestii przewalutowania portfeli kredytów walutowych w bankach i zwrotu tzw. spreadów;
- Ryzyko pogorszenia stanu finansów publicznych i ew. obniżki oceny kredytowej Polski przez agencje ratingowe;
- Możliwość zmian w podatkach w tym parametrów podatku bankowego i handlowego;
- Słabsze od prognozowanych wyniki polskiej gospodarki, które mogłyby się negatywnie przekładać na jakość portfela kredytowego banków.

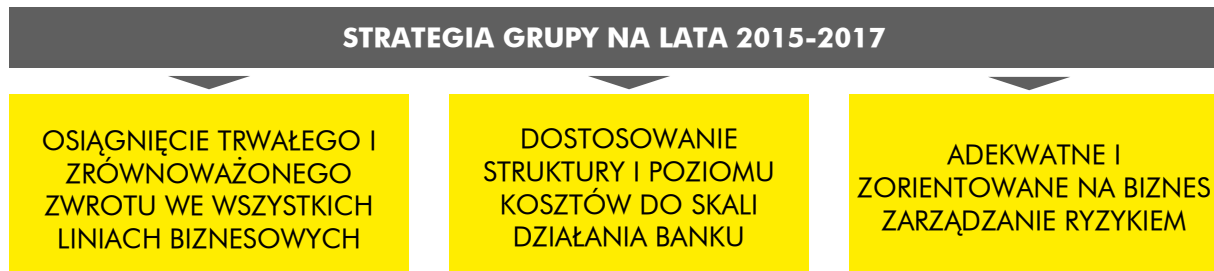
Wyzwaniem dla sektora bankowego w Polsce w 2017 r. mogą być następujące czynniki o charakterze międzynarodowym/globalnym:

- Podwyższona zmienność na rynkach finansowych i niepewność związana z ryzykiem politycznym dotyczącym takich wydarzeń jak ew. zmiana polityki Stanów Zjednoczonych, Brexit czy wybory we Francji. Czynniki te mogą przede wszystkim osłabiać złotego wobec dolara i franka szwajcarskiego.
- Możliwe silne przepływy kapitału w reakcji na kontynuację podwyżek stóp procentowych w USA, które mogą skutkować odwrotem części inwestorów z polskiego rynku w poszukiwaniu wyższych rentowności w USA. Mogłoby to skutkować osłabieniem złotego oraz silniejszą przeceną na rynku krajowych obligacji skarbowych, w których zaangażowanie banków ostatnio wyraźnie wzrasta.
- Ewentualne pogorszenie kondycji globalnej gospodarki, a w szczególności gospodarki strefy euro np. na skutek bankructwa któregoś z państw eksporterów surowców energetycznych lub dużej instytucji finansowej, co mogłoby prowadzić do wzrostu niepewności na światowych rynkach finansowych, a tym samym przełożyć się na silniejszy wzrost rentowności polskich obligacji skarbowych, deprecjację złotego oraz na niższy popyt zagraniczny na polskie towary i usługi.

Powyższe czynniki mogą mieć wpływ na poziom wyników finansowych Grupy w kolejnych okresach.

13.2. Perspektywy rozwoju Grupy

W 2017 r. Grupa będzie kontynuowała realizację dotychczasowej strategii, dostosowując swoje decyzje do dynamicznie zmieniającego się otoczenia rynkowego i regulacyjnego. Filary strategii zakładają ciągły proces umacniania pozycji Banku jako instytucji środka rynku, specjalizującej się głównie w bankowości korporacyjnej oraz obsłudze podmiotów z segmentu Małych i Średnich Przedsiębiorstw oraz szerokiej polskiej klasy średniej. U podstaw realizowanej strategii znajdują się trzy poniższe obszary skupiające główne działania, jakie prowadzone są przez Grupę w celu sukcesywnej realizacji założonych celów, maksymalizacji wyniku finansowego oraz utrzymania statusu Banku jako instytucji bezpiecznej dla jej klientów i całego sektora bankowego.

Istotne założenie realizowanej przez Grupę strategii stanowi utrzymanie dyscypliny kosztowej. W 2017 r. Grupa będzie kontynuowała działania mające na celu poprawę efektywności kosztowej realizując trwające programy i projekty oszczędnościowe. W kontekście zwiększających się kosztów stałych funkcjonowania banków w efekcie zmian regulacyjnych konieczna jest też inicjacja kolejnych działań mających na celu obniżenie poziomu kosztów organizacji.

Celem Grupy jest adekwatne i zorientowane na biznes zarządzanie ryzykiem. Grupa będzie dążyła do zapewnienia stabilnych źródeł finansowania swojej działalności i bazy kapitałowej przy zachowaniu zadowalającego poziomu płynności. W zakresie ryzyka kredytowego Bank będzie prowadził działania mające na celu poprawę jakości portfela kredytów.

13.2.1. Perspektywy rozwoju segmentu Bankowości Detalicznej

Zgodnie z założeniami strategii dla segmentu Bankowości Detalicznej, Bank będzie dążył do dalszego poszerzania bazy klientów poprzez oferowanie produktów i usług doradczych dostosowanych do ich potrzeb. Mając na uwadze zmiany rynkowe, zmiany zachowań i potrzeb klientów, zmienne otoczenie regulacyjne i makroekonomiczne Bank będzie dążył do wzmocnienia pozycji rynkowej w obszarze produktów oszczędnościowych i inwestycyjnych. Priorytetem dla Banku pozostaje także wysoka jakość usług pozwalająca na utrzymanie lojalnych i zadowolonych klientów. W tym celu Bank będzie kładł nacisk na wdrażanie wysokich standardów jakości w obsłudze klientów oraz dalszym rozwoju technologii w celu oferowania klientom wygodnego dostępu do produktów i usług za pośrednictwem kanałów zdalnych. W 2017 r. Bank będzie ponadto kontynuował proces optymalizacji kosztów.

13.2.2. Perspektywy rozwoju segmentu Bankowości Korporacyjnej

Zwiększenie dynamiki wzrostu gospodarczego oraz wzrost poziomu inwestycji, w tym również dzięki inwestycjom infrastrukturalnym, inwestycjom z udziałem samorządów oraz projektom inwestycyjnym współfinansowanym ze środków unijnych powinny sprzyjać utrzymywaniu się dobrej sytuacji ekonomiczno-finansowej wśród przedsiębiorstw.

W 2017 r. w segmencie Bankowości Korporacyjnej Raiffeisen Polbank zamierza kontynuować umacnianie swojej pozycji na rynku bazując na wypracowanych przewagach konkurencyjnych, do których należą:

- znajomość klientów i ich potrzeb, która umożliwi oferowanie klientom produktów i rozwiązań najlepiej spełniających ich oczekiwania, co finalnie przekłada się na pozytywne doświadczenia klientów w kontakcie z Bankiem,
- budowanie długoterminowych i opartych na wielu produktach relacjach z klientami,
- możliwość oferowaniu klientom pełnego zakresu produktów i usług bankowych, wyróżniających się na tle konkurencji jakością i dostępnością dla klientów.

Dodatkowo przewagi te Bank chce wzmocnić poprzez dalsze udoskonalanie zarówno oferty produktowej, jak procesów wewnętrznych.

13.2.3. Perspektywy rozwoju segmentu Instytucji Finansowych i Rynków Kapitałowych

Celem strategicznym obszaru jest bycie rozpoznawalnym w Polsce, czołowym partnerem w zakresie produktów rynków kapitałowych oraz bankowości inwestycyjnej.

Rozwój segmentu instytucji finansowych uzależniony jest w dużej mierze od sytuacji rynkowej. Okres niskich stóp procentowych sprzyja szukaniu alternatywnych inwestycji, a więc powinien wspierać rozwój rynku finansowego, szczególnie w obszarze instytucji zbiorowego inwestowania poprzez konwersję depozytów ludności i przedsiębiorstw na inne formy oszczędzania. Powinno to wspierać wzrost przychodów z opłat i prowizji w zakresie zarówno transakcyjnym, jak i usług powierniczych oraz wzrost zainteresowania klientów indywidualnych produktami inwestycyjnymi. Opodatkowanie banków i towarzystw funduszy inwestycyjnych może jednakże skierować strumień potencjalnych inwestycji poza granice Polski oraz wpłynąć negatywnie na instytucje finansowe działające w Polsce, co może negatywnie wpływać na przychody uzyskiwane ze współpracy z tego typu podmiotami.

Na perspektywy rozwoju segmentu instytucji finansowych, w najbliższym czasie rzutować będą również zmiany w otoczeniu regulacyjnym w tym w szczególności MIFID2/MIFIR – regulacje wprowadzone obecnie do europejskiego systemu prawnego, a które rozpoczną obowiązywanie od 2018 r. W sposób zasadniczy zmieniają one relacje pomiędzy bankami a podmiotami dystrybuującymi produkty inwestycyjne za ich pośrednictwem. Sytuacja ta będzie w istotny sposób wpływała na model dystrybucji produktów inwestycyjnych, jak i na przychody banków z tego tytułu.

Biorąc powyższe pod uwagę Bank koncentrować się będzie na implementacji rozwiązań proceduralnych i systemowych zmierzających do dostosowania się do nowych wymogów rynkowych i regulacyjnych. Bank na bieżąco będzie dokonywał analizy wpływu zmieniającego się otoczenia prawnego i rynkowego na działalność Banku starając się wykorzystać zmiany do zaoferowania nowych usług i pozyskania nowych klientów.

13.3. Zaangażowanie akcjonariusza Banku

9 lutego 2015 r. Raiffeisen Bank International AG, akcjonariusz posiadający 100% akcji Banku, poinformował w komunikacie o podjęciu działań zmierzających do zwiększenia buforów kapitałowych i w konsekwencji podniesienia wskaźnika kapitałowego CET1 do 12% na koniec 2017 roku. Wśród planowanych działań RBI wymienił sprzedaż akcji Banku.

W 2016 r. proces sprzedaży Banku był prowadzony przez RBI. We wrześniu RBI rozpoczął wyłączone negocjacje z Alior Bank S.A. w sprawie przeprowadzenia transakcji sprzedaży wydzielonej podstawowej działalności bankowej Banku. W dniu 7 grudnia 2016 r. Bank otrzymał od Raiffeisen Bank International AG informację, że RBI i Alior Bank S.A. nie zawarły porozumienia w sprawie sprzedaży wydzielonej podstawowej działalności bankowej Banku i zakończyły negocjacje w tej sprawie.

RBI zobowiązał się wobec KNF do przeprowadzenia pierwszej oferty publicznej akcji Banku oraz sprzedaży w tej ofercie 15% akcji Banku do dnia 30 czerwca 2017 r.

14. Ład Korporacyjny w Raiffeisen Bank Polska S.A.

14.1. Zasady oraz zakres stosowania ładu korporacyjnego

Od początku 2015 r. Bank, jako instytucja finansowa podlega „Zasodom ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych” („Zasady”) wydanych przez KNF, dostępnych na stronie internetowej Banku oraz www.knf.gov.pl.

Rada Nadzorcza w dniu 10 marca 2016 r. przyjęła wyniki przeprowadzonej oceny stosowania Zasad w 2015 r. W ocenie Rady Nadzorczej Bank w 2015 r. przestrzegał Zasad z zastrzeżeniem wyłączeń opisanych poniżej:

1. Zasada opisana w par. 8 ust. 4. dotycząca ułatwiania udziału wszystkim udziałowcom w zgromadzeniu organu stanowiącego instytucji nadzorowanej.

Bank nie stosował zasady ze względu na fakt, iż wszystkie akcje Banku są własnością jednego akcjonariusza. Wprowadzenie tej zasady jest uzasadnione w przypadku spółek publicznych z rozproszonym akcjonariatem;

2. Zasada opisana w par. 24 ust. 1 dotycząca odbywania posiedzeń organu nadzorującego w języku polskim.

Bank nie stosował zasady ze względu na fakt, iż w skład organu nadzorującego wchodziły wyłącznie osoby posługujące się biegle językiem angielskim, a tylko jeden członek organu nadzorującego posługiwał się językiem polskim. W takim przypadku posługiwanie się językiem polskim podczas posiedzeń organu nadzorującego byłoby nieuzasadnione;

3. Zasady opisane w Rozdziale 9 dotyczące wykonywania uprawnień z aktywów nabytych na ryzyko klienta.

Bank nie stosował zasad opisanych w Rozdziale 9 z uwagi na nieprzewodzenie działalności w zakresie zarządzania aktywami na ryzyko klienta.

Dodatkowo Rada Nadzorcza wskazała na dwie zasady, których stosowanie w Banku może wiązać się z potencjalnymi zastrzeżeniami Regulatora:

4. Zasada opisana w par. 14 ust. 3 zgodnie z którą organ zarządzający powinien być jedynym uprawnionym i odpowiedzialnym za zarządzanie działalnością instytucji nadzorowanej.

Konieczność wyrażenia zgody przez Radę Nadzorczą na niektóre czynności w ramach procesu kredytowego może być postrzegana jako wkraczanie w kompetencje Zarządu. W Banku prowadzone są prace nad wprowadzeniem takich zmian w procesie kredytowym, które zapewniłyby efektywny nadzór ze strony Rady Nadzorczej bez narażania się na zarzut ograniczania kompetencji Zarządu;

5. Zasada opisana w par. 11.2 dotycząca konieczności zasięgnięcia opinii organu nadzorującego w przypadku istotnych transakcji zawieranych z podmiotami powiązаныmi.

Powyższa zasada była stosowana w praktyce, natomiast nie został wprowadzony do Statutu Banku zapis, z którego wynikałby formalny wymóg uzyskania opinii Rady Nadzorczej przed zawarciem transakcji. W najbliższym czasie do Statutu zostanie wprowadzona odpowiednia zmiana.

W ocenie Rady Nadzorczej nie stosowanie się przez Bank do wskazanych powyżej zasad wynika ze specyfiki Banku i nie ma wpływu na osiągnięcie celów jakie przyświecały wprowadzeniu Zasad.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki, na mocy uchwały z dnia 11 marca 2016 r. oraz Zarząd Raiffeisen Bank Polska S.A., na mocy uchwały z dnia 16 marca 2016 r. postanowiły przyjąć do wiadomości, wynik przeprowadzonej przez Radę Nadzorczą Spółki oceny stosowania przez Spółkę w

2015 roku Zasad Ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych, uchwalonych przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 22 lipca 2014 r.

W styczniu 2017 r. Rada Nadzorcza rozpoczęła prace nad przeglądem stosowania Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych w roku 2016 r. Rezultat przeglądu będzie przekazany do wiadomości właściwych organów do końca I kwartału 2017 r.

14.2. Statut Banku

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie zwołane na dzień 29 września 2016 r. podjęło uchwały w sprawie zmian Statutu Banku.

Uchwalone zmiany Statutu polegają w szczególności na:

- zmianie § 7 poprzez zmianę liczby i wartości nominalnej akcji Banku - podział dotychczasowych akcji bez zmiany wysokości kapitału zakładowego w ten sposób, że kapitał zakładowy Banku będzie dzielił się na 225.668.340 akcji o wartości nominalnej 10 zł, wszystkie dotychczasowe akcje staną się akcjami nowej serii AA;
- zmianie § 6 i dodaniu § 6a w celu dostosowania postanowień Statutu w zakresie przedmiotu działalności Banku do obowiązujących przepisów, jak również do uzyskanego zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego na zmianę Statutu w tym zakresie;
- w zakresie walnych zgromadzeń:
 - zmianie § 18 poprzez dopuszczenie możliwości organizacji walnych zgromadzeń w sposób umożliwiający akcjonariuszom uczestnictwo w walnych zgromadzeniach przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej,
 - zmianie § 19, w szczególności poprzez zastąpienie wymaganej dla uchwał walnego zgromadzenia zwykłej większości głosów, w większości przypadków, większością bezwzględną,
 - zmianie § 20 poprzez wyłączenie obowiązku uzyskiwania zgody walnego zgromadzenia na czynności polegające na nabyciu lub zbyciu nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości;
- zmianie §§ 23 - 27 dotyczących funkcjonowania rady nadzorczej, w szczególności poprzez rozszerzenie zakresu kompetencji rady nadzorczej (w tym zakresu czynności jakie wymagają uprzedniej zgody rady nadzorczej) oraz dostosowanie ich do obowiązujących przepisów prawa, usunięciu zapisów wskazujących na uprawnienia konkretnych akcjonariuszy odnośnie wskazywania kandydatów na członków rady nadzorczej, zmiany wymogów odnośnie kworum na posiedzeniu rady nadzorczej;
- zmianie §§ 33-35 w celu dostosowania zapisów Statutu w zakresie systemów zarządzania i kontroli wewnętrznej funkcjonujących w Banku do obowiązujących przepisów prawa;
- zmianie § 36 w celu doprecyzowania postanowień Statutu w zakresie wydawania regulacji wewnętrznych w Banku;
- dodaniu § 36a opisującego zasady i zakres współpracy ze spółkami powiązаныmi z Bankiem i podmiotami dominującymi wobec Banku;
- zmianach w rozdziale VI Statutu „Rachunkowość i kapitały własne” poprzez dostosowanie do aktualnie obowiązujących przepisów prawa oraz rezygnację z części zapisów stanowiących powtórzenie obowiązujących przepisów prawa.

Wniosek o rejestrację opisanych powyżej zmian w Statucie został złożony w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 7 listopada 2016 r. W dniu 14 lutego 2017 r. zmiany Statutu Banku zostały zarejestrowane przez Sąd.

14.3. Akcjonariat i Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy

Na dzień 31 grudnia 2016 r. kapitał zakładowy Banku składał się z 248 260 akcji o wartości nominalnej 9 090 zł każda.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. Raiffeisen Bank Polska S.A. posiadał jednego akcjonariusza, którym jest Raiffeisen Bank International AG.

Walne Zgromadzenie jest najwyższym organem spółki, działającym zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami obejmującymi, w szczególności Kodeks Spółek Handlowych oraz Prawo Bankowe, poprzez który akcjonariusz realizuje swoje uprawnienia i podejmuje kluczowe decyzje w odniesieniu do funkcjonowania Banku.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.:

- Zgodnie z przyjętą praktyką Walne Zgromadzenie odbywa się w siedzibie Banku w Warszawie. Zwyczajne Walne Zgromadzenie jest zwoływane przez Zarząd Banku, na dzień przypadający w okresie sześciu miesięcy po upływie każdego roku obrotowego. Jeśli Zarząd Banku nie zwoła w terminie określonym w Statucie, to takie prawo przysługuje Radzie Nadzorczej;
- Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie zwołuje się w przypadkach określonych w powszechnie obowiązujących przepisach prawa, statucie Raiffeisen Bank Polska S.A, jak również w sytuacjach, gdy organy lub osoby uprawnione do zwoływania walnych zgromadzeń uznają to za zasadne;
- Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej mają prawo uczestniczyć w obradach Walnego Zgromadzenia. Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych Banku powinien być zaproszony do wzięcia udziału w Walnym Zgromadzeniu, o ile jego obecność jest uzasadniona lub konieczna ze względu na porządek obrad. Nieobecność członków Zarządu lub Rady Nadzorczej albo podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych nie wywiera wpływu na ważność Walnego Zgromadzenia;
- Uchwały Walnego Zgromadzenia, poza innymi sprawami wymienionymi w Kodeksie spółek handlowych wymagają następujące sprawy: ustalanie zasad wynagradzania członków Rady Nadzorczej, tworzenie i znoszenie funduszy specjalnych, z wyłączeniem funduszy, których obowiązek tworzenia wynika z ustawy, wybór likwidatorów Banku w przypadku likwidacji z przyczyn innych niż przewidziane w Rozdziale 12 ustawy Prawo bankowe, inne sprawy przewidziane powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, statutu Banku albo wnoszone przez Radę Nadzorczą, Zarząd lub akcjonariuszy prezentujących co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego.

14.4. Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku a zakres jej działań jest oparty na podstawie ustawy Prawo bankowe, Kodeksu Spółek Handlowych, Statutu Banku oraz uchwalonego Regulaminu.

Zgodnie ze Statutem Banku obowiązującym na dzień 31 grudnia 2016 r. do kompetencji Rady Nadzorczej należy w szczególności: nadzór nad działalnością Banku, zatwierdzanie planu ekonomiczno-finansowego Banku, uchwalanie regulaminu Rady Nadzorczej i regulaminu Zarządu, ocena sprawozdań Zarządu Banku z działalności grupy kapitałowej oraz zbadanych sprawozdań finansowych, zatwierdzanie polityki zarządzania ryzykiem oraz istotnych zmian do tej polityki, określanie zasad tworzenia przez Bank spółek działających w Polsce lub za granicą, reprezentowanie Banku w sporach z członkami Zarządu, powołanie, zawieszanie w czynnościach oraz odwołanie Członków Zarządu, ustalanie wynagrodzenia członków Zarządu, wyznaczanie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Banku.

Zgodnie z zapisami Statutu Banku (§ 27 pkt 1) Rada Nadzorcza ma również kompetencje do wyrażania zgody w formie uchwały w następującym zakresie:

- nabywanie składników majątkowych lub przedsiębiorstw bądź zobowiązanie się do ich nabycia, jeśli szacowana wartość danej transakcji lub szeregu powiązanych ze sobą transakcji przekracza łącznie kwotę 20 mln EUR, jeśli transakcja nie została przewidziana w planie ekonomiczno-finansowym;
- sprzedaż, zbycie, wydzierżawienie, przeniesienie lub rozporządzenie w inny sposób całością lub częścią dowolnego majątku lub aktywów jeśli szacowana wartość danej transakcji lub szeregu

powiązanych ze sobą transakcji przekracza łącznie kwotę 20 mln EUR, jeśli transakcja nie została przewidziana w planie ekonomiczno-finansowym;

- przystąpienie do jakiegokolwiek wspólnego przedsięwzięcia lub umowy o podział zysków, jeśli roczna wartość przedmiotu danej umowy lub porozumienia przekracza próg 20 mln EUR;
- tworzenie nowych oddziałów lub dokonywanie jakichkolwiek nakładów inwestycyjnych w sposób inny niż przewidziany planie ekonomiczno-finansowym, w przypadku gdy roczna wartość takich oddziałów lub odpowiednio takich nakładów przekracza próg 5 mln EUR;
- zawieranie transakcji lub porozumień z akcjonariuszem lub podmiotem powiązaniem akcjonariusza na warunkach odbiegających od warunków rynkowych;
- zmiana polityki lub zasad rachunkowości bądź zasad sporządzania badanych sprawozdań finansowych;
- udzielenie jakichkolwiek gwarancji oraz ustanawianie lub udzielanie zgody na ustanawianie jakichkolwiek hipotek, obciążeń oraz innego rodzaju zabezpieczeń na dowolnym składniku majątku w sposób wykraczający poza przedmiot działalności Banku;
- zawieranie i rozwiązywanie umów konsorcjalnych oraz innych porozumień z podmiotami nie będącymi podmiotami powiązanymi Banku, dotyczących umów opcji i innych podobnych umów, które mogą mieć wpływ na wartość udziałów lub akcji Banku w podmiotach powiązanych lub zależnych, lub mogą ograniczać obrót nimi;
- decyzje w przedmiocie sposobu wykonywania prawa głosu na zgromadzeniu wspólników lub zgromadzeniu akcjonariuszy w zakresie podziału zysku w spółkach zależnych oraz spółkach powiązanych, jeżeli taka spółka jest w rozumieniu odpowiednich dyrektyw Unii Europejskiej bankiem lub instytucją kredytową;
- emitowanie obligacji, z wyłączeniem obligacji zamiennych lub obligacji z prawem pierwszeństwa, zaciąganie pożyczek podporządkowanych i innych zobowiązań, których zaciągnięcie może mieć wpływ na kontrolę zarządzania Bankiem lub podział zysku pomiędzy akcjonariuszy Banku;
- nabywanie i zbywanie środków trwałych, o ile wartość transakcji przekracza limity określone przez Radę Nadzorczą;
- nabywanie i zbywanie nieruchomości oraz obciążanie nieruchomości stanowiących własność Banku, jak również zawieranie jakichkolwiek umów dotyczących nieruchomości stanowiących własność Banku w wyłączeniu nabywania nieruchomości w ramach postępowania windykacyjnego, a także zbywania lub obciążania nieruchomości nabytych w ramach takiego postępowania;
- zawieranie umów najmu lub dzierżawy nieruchomości na rzecz Banku oraz umów związanych z wyżej wymienionymi umowami najmu lub dzierżawy, o ile ich wartość przekracza limity określone przez Radę Nadzorczą;
- określenie limitów ryzyk krajowych, ryzyk kursowych, ryzyk wahań stóp procentowych;
- zawieranie umów o pracę i porozumień w sprawie zatrudnienia, które przewidują po zakończeniu okresu zatrudnienia w Banku nabycie dodatkowych uprawnień, takich jak odszkodowania lub rekompensaty, premie, wynagrodzenia, prowizje, opcje akcyjne, uprawnienia emerytalne lub inne formy wynagrodzenia lub uprawnienia;
- określenie ogólnych zasad premiowania pracowników;
- zatwierdzanie kandydatów do rad nadzorczych oraz zarządów spółek zależnych i spółek powiązanych z Bankiem.

Skład Rady Nadzorczej Raiffeisen Bank Polska S.A. na dzień 31 grudnia 2016 r. przedstawiał się następująco:

- Dr Karl Sevelde - Przewodniczący Rady Nadzorczej;
- Martin Gröll - Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej;
- Dr Johann Strobl;
- Klemens Breuer;
- Peter Lennkh;
- Andreas Gschwenter;
- Dr Herbert Stepic;
- Władysław Gołębiewski;
- Selcuk Sari.

W ramach Rady Nadzorczej funkcjonują następujące Komitety: Komitet Wykonawczy, Komitet Audytu, Komitet Wynagrodzeń oraz Komitet Ryzyka.

Skład osobowy Komitetów Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 2016 r. przedstawiał się następująco:

Członkowie Rady Nadzorczej	Komitet Wykonawczy	Komitet Audytu	Komitet Wynagrodzeń	Komitet Ryzyka
Dr Karl Sevelda	-	-	Przewodniczący	Przewodniczący
Martin Grüll	Przewodniczący	Przewodniczący	Członek	Członek
Dr Johann Strobl	Członek	Członek	Członek	Członek
Peter Lennkh	Członek	-	-	-
Władysław Gołębiowski	-	Członek	-	-

Komitet Wykonawczy

Zgodnie z zapisami Statutu Banku, Komitet Wykonawczy podejmuje decyzje w przedmiocie:

- zatwierdzania udzielanych pożyczek, w tym linii kredytowych oraz zobowiązań warunkowych dla jednego kredytobiorcy;
- zatwierdzania limitów restrukturyzacji i opinii kredytowych;
- zatwierdzania dokonywania odpisów z ekspozycji trudnych dla jednego kredytobiorcy;
- raportowania oraz składanie sprawozdań ze swojej działalności do Rady Nadzorczej.

Komitet Wykonawczy składa się z trzech osób, które są wybierane przez Radę Nadzorczą spośród swoich członków na okres pięciu lat, lecz nie dłużej niż okres sprawowania kadencji w Radzie Nadzorczej. Na czele Komitetu Wykonawczego stoi Przewodniczący wskazywany przez Radę Nadzorczą. Posiedzenia Komitetu Wykonawczego zwołuje Przewodniczący w zależności od potrzeb i sytuacji bieżącej Banku.

Przed podjęciem określonej decyzji związanej z działalnością kredytową Banku Rada Nadzorcza musi uzyskać uprzednią zgodę Komitetu Wykonawczego.

Komitet Audytu

Zgodnie z zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą Regulaminem, do zadań Komitetu Audytu należy:

- monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej;
- monitorowanie skuteczności systemów kontroli wewnętrznej, audytu wewnętrznego oraz zarządzania ryzykiem;
- monitorowanie wykonywania czynności rewizji finansowej;
- monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych, w tym również w przypadku świadczenia przez te podmioty usług innych niż wykonywanie czynności rewizji finansowej.

W skład Komitetu Audytu wchodzi osoby powoływane przez Radę Nadzorczą na okres jej kadencji spośród jej członków. Przynajmniej jeden członek Komitetu powinien spełniać warunek niezależności i posiadać wiedzę i doświadczenie w dziedzinie rachunkowości, księgowości i sprawozdawczości finansowej. Funkcję Przewodniczącego Komitetu pełni w razie wyboru na członka Komitetu Przewodniczący Rady Nadzorczej. Powyższe odnosi się do Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej, w razie nie powołania w skład Komitetu Przewodniczącego Rady Nadzorczej.

Posiedzenia Komitetu Audytu powinny być zwoływane ilekroć, ze względu na rozwój sytuacji Przewodniczący Komitetu lub w jego zastępstwie wiceprzewodniczący uzna to za stosowne, nie rzadziej jednak niż cztery razy do roku.

Komitet Wynagrodzeń

Zgodnie z zapisami Regulaminu, do głównych zadań oraz celów Komitetu Wynagrodzeń należy:

- opiniowanie polityki zmiennych składników wynagrodzenia i określania ich wysokości;
- ustalanie wszelkich kwestii dotyczących warunków uposażenia menadżerów wyższego szczebla (w szczególności limitów wynagrodzenia, wielkości bonusów oraz innych dodatków);
- rozpatrywanie i rekomendowanie na Radę Nadzorczą wszelkich zmian warunków umów dla menadżerów wyższego szczebla w Banku.

Komitet Wynagrodzeń liczy od trzech do pięciu osób wybranych przez Radę Nadzorczą spośród swoich członków na okres 5 lat, lecz nie dłużej niż okres sprawowania kadencji w Radzie Nadzorczej.

W skład Komitetu wchodzi Przewodniczący, Zastępca Przewodniczącego oraz pozostali członkowie. Częstotliwość posiedzeń Komitetu określa się w zależności od potrzeb natomiast nie rzadziej niż cztery razy w roku.

Komitet Ryzyka

Zgodnie z zapisami Regulaminu, do głównych zadań oraz celów Komitetu Ryzyka należy:

- opiniowanie całościowej bieżącej i przyszłej gotowości Banku do podejmowania ryzyka;
- opiniowanie opracowanej przez Zarząd Banku strategii zarządzania ryzykiem w działalności Banku oraz przedkładanych przez Zarząd informacji dotyczących realizacji tej strategii;
- wspieranie Rady Nadzorczej Banku w nadzorowaniu wdrażania strategii zarządzania ryzykiem w działalności Banku przez kadrę kierowniczą wyższego szczebla;
- weryfikacja czy ceny pasywów i aktywów oferowanych klientom w pełni uwzględniają model biznesowy Banku i jego strategię w zakresie ryzyka, a w przypadku gdy ceny te nie odzwierciedlają w odpowiedni sposób rodzajów ryzyka zgodnie z tym modelem i tą strategią, przedstawianie Zarządowi Banku propozycji mających na celu zapewnienie adekwatności cen pasywów i aktywów do tych rodzajów ryzyka;
- opiniowanie projektów zasad ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem;
- ocena i prezentacja Radzie Nadzorczej rekomendacji w zakresie sposobu i jakości zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Komitet Ryzyka składa się z trzech do pięciu członków. W skład Komitetu wchodzi osoby powoływane przez Radę Nadzorczą na okres jej kadencji spośród jej członków. Funkcję Przewodniczącego Komitetu pełni w razie wyboru na członka Komitetu Przewodniczący Rady Nadzorczej. Powyższe odnosi się do Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej, w razie nie powołania w skład Komitetu Przewodniczącego Rady Nadzorczej. Wszyscy Członkowie Komitetu powinni posiadać wiedzę i doświadczenie w dziedzinie zarządzania ryzykiem umożliwiające pełne zrozumienie i monitorowanie strategii ryzyka oraz apetytu na ryzyko Banku.

Posiedzenia Komitetu Ryzyka powinny być zwoływane ilekroć, ze względu na rozwój sytuacji Przewodniczący Komitetu lub w jego zastępstwie wiceprzewodniczący uzna to za stosowne, nie rzadziej jednak niż cztery razy do roku.

14.5. Zarząd Banku

Zarząd działa na podstawie Regulaminu uchwalonego przez Radę Nadzorczą, zapisów Statutu Banku oraz na mocy przepisów obowiązujących przepisów prawa.

W skład Zarządu wchodzi co najmniej trzech członków powoływanych przez Radę Nadzorczą na wspólną pięcioletnią kadencję. W skład Zarządu wchodzi: Prezes Zarządu, Wiceprezes lub Wiceprezesi Zarządu, pozostali Członkowie Zarządu. Wiceprezes Zarządu lub jeden z Wiceprezesów Zarządu może zostać powołany przez Radę Nadzorczą na stanowisko Pierwszego Wiceprezesa Zarządu Banku, który nadzoruje w szczególności działalność Banku w zakresie bankowości detalicznej.

Skład Zarządu Banku na dzień 31 grudnia 2016 r. przedstawiał się następująco:

- Piotr Czarnecki – Prezes Zarządu, CEO;
- Maciej Bardan – Pierwszy Wiceprezes Zarządu;
- Jan Czeremcha – Wiceprezes Zarządu;
- Ryszard Drużyński – Wiceprezes Zarządu, COO;
- Łukasz Januszewski – Członek Zarządu;
- Piotr Konieczny – Członek Zarządu, CFO.

W dniu 18 października 2016 r. Pan Marek Patuła złożył rezygnację z funkcji Członka Zarządu odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem. W jego miejsce w dniu 7 listopada 2016 r. Rada Nadzorcza Banku powołała warunkowo Pana Witolda Broniszewskiego. Powołanie odnosi skutek z dniem otrzymania przez Bank zgody Komisji Nadzoru Finansowego na powołanie Pana Witolda Broniszewskiego do pełnienia funkcji Członka Zarządu nadzorującego zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku. Na dzień 31 grudnia 2016 r. Bank oczekiwał na decyzję Komisji Nadzoru Finansowego, a nadzór nad zarządzaniem ryzykiem istotnym w działalności Banku powierzono tymczasowo Prezesowi Zarządu. W dniu 14 lutego 2017 r. Komisja Nadzoru Finansowego wyraziła przedmiotową zgodę i Pan Witold Broniszewski objął funkcję członka Zarządu nadzorującego zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku.

W dniu 22 grudnia 2016 r. Pan Ryszard Drużyński złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu odpowiedzialnego za zarządzanie obszarem operacji i IT ze skutkiem na dzień 31 stycznia 2017 r.

Zarząd jest organem wykonawczym Banku i wspólnie ponosi odpowiedzialność za całokształt działalności Banku. Członkowie Zarządu pracują w sposób kolegialny i informują się o najważniejszych sprawach Banku podlegających kompetencji poszczególnych Członków Zarządu.

Decyzje Zarządu Banku są podejmowane w formie uchwał, które zapadają bezwzględną większością głosów. Dopuszcza się podejmowanie uchwał Zarządu za pośrednictwem środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Podjęta w ten sposób uchwała jest ważna jedynie wówczas, gdy wszyscy członkowie Zarządu zostali powiadomieni o treści projektu uchwały i wyrazili zgodę na taki tryb podjęcia uchwały.

Po uzyskaniu opinii Rady Nadzorczej, Zarząd Banku może podjąć decyzję w sprawie powołania i likwidacji jednostek organizacyjnych Centrali, terenowych jednostek organizacyjnych oraz w sprawie organizacji wewnętrznej Banku określonej w Regulaminie Organizacyjnym Banku.

Zarząd uchwała w formie zarządzeń Zarządu w szczególności ogólne warunki umów i regulaminy dotyczące zakresu działalności Banku a także stosowane stawki oprocentowania środków na rachunkach bankowych, kredytów i pożyczek, stawki prowizji i opłat, terminy kapitalizacji odsetek.

Członkowie Zarządu w formie zarządzeń Członków Zarządu ustalają instrukcje operacyjne oraz ogólne instrukcje obsługi produktów, zasady dotyczące realizacji zadań jednostek organizacyjnych podległych poszczególnym Członkom Zarządu, regulaminy organizacyjne podległych jednostek, zasady i procedury kontroli w podległych jednostkach organizacyjnych.

14.6. Zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem w ramach systemu zarządzania ryzykiem

Zarząd Banku dokłada starań, aby funkcja ryzyka była zorganizowana w sposób ułatwiający wdrożenie strategii ryzyka oraz zachowanie zaakceptowanego przez Radę Nadzorczą apetytu na ryzyko. W tym celu zostały powołane w Banku Komitety wspomagające realizację określonego celu.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem Bank stosuje:

- sformalizowane zasady służące określaniu wielkości podejmowanego ryzyka i zasady zarządzania ryzykiem;

- sformalizowane procedury mające na celu identyfikację, pomiar lub szacowanie oraz monitorowanie ryzyka występującego w działalności Banku, uwzględniające również przewidywany poziom ryzyka występującego w przyszłości analizowany w oparciu m.in. o testy warunków skrajnych;
- sformalizowane limity ograniczające ryzyko i zasady postępowania w przypadku przekroczenia limitów;
- przyjęty przez Zarząd Banku system sprawozdawczości zarządczej umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka;
- zdefiniowany w planie naprawy zbiór działań na wypadek znaczącego pogorszenia sytuacji finansowej Banku w razie zagrożenia stabilności finansowej, trudnej sytuacji makroekonomicznej lub innych zdarzeń mających negatywny wpływ na rynek finansowy lub Bank.

14.7. Zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem w ramach systemu kontroli wewnętrznej

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który stanowi ogół procesów kontroli wspomagających zarządzanie. Jego celem jest wspomaganie procesów decyzyjnych i tym samym przyczynianie się do zapewnienia: realizacji założeń strategicznych Banku, skuteczności i wydajności działania, wiarygodności sprawozdawczości finansowej, utrzymywania ryzyka na akceptowalnym poziomie, bezpieczeństwa aktywów, przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz dobrych praktyk bankowych.

Rada Nadzorcza i Zarząd Banku za szczególnie istotne przyjmuje wdrożenie efektywnego i całościowego systemu kontroli wewnętrznej we wszystkich obszarach działalności Banku, a wdrożenie i utrzymywanie na odpowiednim poziomie adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej ma na celu zapewnienie rozwiązań prowadzących do efektywnej realizacji celów Banku oraz zapewnienia jego bezpieczeństwa.

System kontroli wewnętrznej został dostosowany do struktury organizacyjnej Banku i jest adekwatny do prowadzonej przez Bank działalności, wielkości i profilu zdefiniowanych ryzyk.

System kontroli wewnętrznej opiera się na następujących filarach, stanowiących trzy linie obrony:

1. funkcję kontroli wewnętrznej funkcjonalnej wbudowanej w procesy, gdzie procesy występujące w Banku opisane w wewnętrznych regulacjach zawierają odpowiednio dopasowane mechanizmy kontroli wewnętrznej funkcjonalnej, mające za zadanie zminimalizowanie występowania towarzyszących im ryzyk do akceptowalnego poziomu;
2. funkcję kontroli nadbudowanej opierającą się na mechanizmach kontrolnych nie ujętych w ramach opisanych wewnętrznych przepisami Banku procesów, obejmującą wszystkie jednostki organizacyjne Banku, w formie kontroli tych procesów zgodnie z przyjętymi na dany rok Planami Kontroli Wewnętrznej;
3. niezależną jednostką organizacyjną audytu wewnętrznego mającą za zadanie, w sposób niezależny i obiektywny, badanie i ocenę zgodności działania ze Statutem, decyzjami, zarządzeniami i uchwałami władz Banku oraz przepisami ustawowymi w celu zapewnienia bezpiecznego i zgodnego z prawem funkcjonowania Banku w tym adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej. Mechanizmy niezależności audytu wewnętrznego, jego misja oraz sposób działania zostały uregulowane w stosownych dokumentach: Strategii i Karcie Audytu, Regulaminie Dep. Audytu Wewnętrznego, Regulaminie Komitetu Audytu.

W zakresie monitorowania ryzyka nieosiągnięcia celów kontroli wewnętrznej zastosowanie mają zapisy Strategii i Polityki Kontroli Wewnętrznej Funkcjonalnej.

W 2016 r. nie wskazano na konieczność szacowania ryzyka nieosiągnięcia celów kontroli wewnętrznej, dostosowania do poziomu ryzyka mechanizmów procesów oraz dokumentowania tego procesu. Ryzyko to zostało zidentyfikowane, ale nie zostało uznane za istotne w procesie oceny istotności ryzyk

potencjalnie materialnych. Oznacza to, że proces kontroli wewnętrznej jest na tyle efektywny, że nie ma ryzyka, aby ryzyko nieosiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej się zmaterializowało.

14.8. Zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem w ramach systemu zgodności.

Zarząd Banku działa na rzecz zapewnienia zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa, z uwzględnieniem powiązań Banku z innymi podmiotami, które mogłyby wpływać negatywnie na ostrożne i stabilne zarządzanie Bankiem, w tym podmiotami które realizują funkcje powierzone przez Bank (outsourcing). Zarządzanie procesem zgodności jest oparte na zatwierdzonych przez władze Banku przepisach.

Zarząd Banku odpowiada za skuteczność systemu zgodności obejmującego m.in.:

- utrzymanie i koordynację odpowiedniego i skutecznego systemu wewnętrznych procesów i kontroli służących ograniczaniu ryzyka braku zgodności;
- opracowanie i wdrożenie zasad i procedur wewnętrznych, zgodnie z obowiązującym prawem i przepisami;
- identyfikację, ocenę, mitygowanie i monitorowanie ryzyka braku zgodności w szczególności w obszarach dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy i terroryzmowi, Dyrektywy MiFID i wewnętrznych kodeksów postępowania;
- mechanizmy zapewniające niezależność działania Dep. Zgodności ze Standardami i Bezpieczeństwa.

Zarząd Banku dąży również do przestrzegania w Banku najwyższych standardów zawodowych i etycznych. Realizując te cele Zarząd Banku wprowadził procedury w tym zakresie, w tym Kodeks Postępowania Pracowników, procedury „whistle blowing”, zasady zarządzania konfliktami interesów, politykę antykorupcyjną, w tym zasady przyjmowania i przekazywania upominków i zaproszeń.

14.9. Zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem w ramach zarządzania kapitałem

Zarządzanie kapitałem stanowi funkcję ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem. Zarząd Banku wprowadza zaakceptowaną przez Radę Nadzorczą Politykę Zarządzania Kapitałem, określającą ogólne wytyczne i cele w procesie zarządzania kapitałem. Elementami tego procesu są:

- Planowanie kapitałowe;
- Monitoring i raportowanie realizacji planu kapitałowego;
- System limitów kapitałowych dla kapitału regulacyjnego i ekonomicznego;
- Monitoring limitów kapitałowych oraz proces eskalacji i działań zarządczych w przypadku ich przekroczeń;
- Kapitałowy plan awaryjny i Plan naprawy;
- Analiza scenariuszowa wrażliwości adekwatności kapitałowej;
- Ocena ryzyka kapitałowego w procesie oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP);
- Monitoring wskaźnika dźwigni finansowej i zarządzanie ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej.

Identyfikacja ryzyka kapitałowego przeprowadzana jest w dwóch warstwach: w procesie planowania oraz w procesie monitorowania bieżącej adekwatności kapitałowej.

Proces planowania kapitałowego odgrywa istotną rolę w ramach zarządzania kapitałem - określa cele kapitałowe oraz zapewnia strukturę funduszy własnych niezbędną do realizacji celów biznesowych wyznaczonych w planie finansowym. Określając zapotrzebowanie na kapitał w ramach planowania kapitałowego oraz sposoby jego wykorzystania, Bank ma na względzie wymagania właścicieli Banku, wymogi nadzorcze i rekomendacje nadzoru oraz aktualny i planowany profil ryzyka.

14.10. Podmiot uprawniony do badania sprawozdania finansowego

Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, dokonujący badania rocznego sprawozdania finansowego Banku i Grupy został wybrany zgodnie z przepisami prawa. Podmiot ten oraz biegli rewidenci, dokonujący badania tego sprawozdania, spełniają warunki konieczne do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o badanym rocznym sprawozdaniu finansowym, zgodnie z właściwymi przepisami prawa polskiego.

W 2016 r. Rada Nadzorcza Banku dokonała wyboru firmy Ernst & Young Audyt Polska Sp. z o.o. Sp.k. jako audytora do badania sprawozdań finansowych Banku oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej za 2016 r. Poprzednio audytorem była firma KPMG Audyt Sp. z o.o. Sp. k.

Wynagrodzenie audytora z tytułu świadczonych usług na rzecz Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A. przedstawia się następująco:

Wynagrodzenie audytora (netto w tys. zł)	Dotyczące roku	
	2016	2015 ¹
Wynagrodzenie z tytułu badania rocznego sprawozdania finansowego	360	639
Wynagrodzenie z tytułu innych usług poświadczających	0	758
Inne	0	496
Ogółem	360	1 893

¹ Na rzecz KPMG Audyt Sp. z o.o. Sp. k.

15. Oświadczenia Zarządu Raiffeisen Bank Polska S.A.

15.1. Prawdziwość i rzetelność prezentowanych sprawozdań

Zarząd Raiffeisen Bank Polska S.A., którego członkami są: Piotr Czarnecki – Prezes Zarządu, Maciej Bardan - Pierwszy Wiceprezes Zarządu, Jan Czeremcha - Wiceprezes Zarządu, Witold Broniszewski - Członek Zarządu, Łukasz Januszewski - Członek Zarządu, Piotr Konieczny - Członek Zarządu, oświadcza, że wedle najlepszej wiedzy:

- roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2016 r. i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Raiffeisen Bank Polska S.A. oraz jego wynik finansowy;
- roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2016 r. i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A. oraz jej wynik finansowy;
- sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A. w 2016 r. obejmujące sprawozdanie Zarządu z działalności Raiffeisen Bank Polska S.A., zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji Raiffeisen Bank Polska S.A. i Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A., w tym opis podstawowych ryzyk i zagrożeń.

15.2. Wybór podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Zarząd Raiffeisen Bank Polska S.A. oświadcza, że podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych za rok 2016, Ernst & Young Audyt Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k. dokonujący badania rocznego sprawozdania finansowego Raiffeisen Bank Polska S.A. i Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A. za 2016 r. został wybrany zgodnie z przepisami prawa. Podmiot ten oraz biegli rewidenci spełnili warunki konieczne do wydania bezstronnej i niezależnej opinii o badaniu, zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi.